

DOHŇANY
26. MÁJ 2007 FURMANSKÝ DVOR

deťi

S OZBROJENÝMI SILAMI SR
A SLOVENSKÝM ROZHLASOM

GLADIATOR A ĎALŠIE HUDOBNÉ SKUPINY
BRANNO ŠPORTOVÉ PRETEKY O POHÁR NÁČELNÍKA GŠ OSSR
VÝSTAVA A VYHODNOTENIE SÚŤAŽE "VOJACI OČAMI DETÍ,"

PRELETY VRTUĽNÍKOV A LIETADIEL
STATICKE A DYNAMICKÉ UKÁŽKY
MAŽORETKY

NAFUKOVACIE ATRAKCIE A BUNGEE JUMPING

 Slovenský rozhlas

Obrana

máj 2007

Vojaci pod Chopkom

Celkové prevýšenie 1 325 metrov zo štartu v stredisku Jasná – Záhradky na 2 024 metrov vysoký vrchol Chopku čakalo vo veľkonočnú sobotu všetkých účastníkov druhého ročníka Majstrovstiev ozbrojených síl SR v skialpinizme Army Skitrab. Do cieľa museli absolvovať ešte náročný strmý zjazd. Tohtoročné podujatie sa uskutočnilo pod záštitou ministra obrany Františka Kašíckého. Minister preteký odštartoval a prešiel si celú trať.

Preteký zorganizovala Slovenská skialpinistická asociácia, ktorej prezidentkou je poručíčka MUDr. Katarína Belicová, v spolupráci s Akadémiou ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, najmä jej Ústavom telesnej prípravy a športu. Medzi súťažiacimi nechýbali ani zástupcovia Armády Českej republiky. Nástrahy trate najlepšie zvládol poručík Miroslav Mikuštiak z martinského práporu opráv techniky pred desiatnikom Vladimírom Šoošom zo žilinského pluku Jozefa Gabčíka a nadporučíkom Jaroslavom Banášom z Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku. Medzi ženami bola najlepšia riaditeľka pretekov poručíčka Katarína Belicová pred nadporučíčkou Kateřinou Dědákovou z Armády Českej republiky.

Počas pretekov sa v zimnom stredisku prezentovali pred civilnou verejnosťou aj ozbrojené sily. V stane banskobystrického regrutačného strediska sa mali možnosť oboznámiť s povolaním profesionálneho vojaka i súčasnosťou ozbrojených síl.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XV, č. 5/2007
Do výroby zadané 19. apríla 2007

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra BUJACKOVÁ,
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Mileňa SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane záber
z Výcviku vojenských chemikov
Foto **Peter DOVINA**

Nevyžiadateľný obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Výcvikový komplex

str. 6 – 7

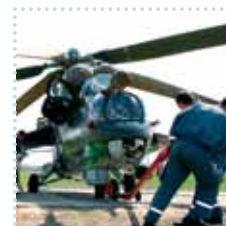
Slováci na Cypre

str. 8 – 11

Leteckí technici

str. 16 – 17

Víťazi vojny

str. 34 – 35

Editoriál

Všimnite si v tiráži aj v časopise – mám novú redaktorku. Tešíme sa. Po troch rokoch, kedy sme „potili krv“, aby sme udržali časopis aj v oklieštenej zostave, pribudla k dvom píšucim redaktorom posila. Nie, ani teraz v európskom porovnaní s partnerskými časopismi nie sme početne nadštandardný tím, ale sme v pohode práve do tej miery, aby sme nevyšli z kondície. O to viac, že redakčne pripravujeme aj anglicky písané periodikum Slovakia in NATO, príbehy vojakov z cvičení alebo misí sa snažíme prezentovať tiež v civilnej tlači, atď. Nuž teda – buďte, prosím, k našej novej kolegyni Mgr. Michaelae Farkašovej ústretoví a korektní, o čo sa bude usilovať aj ona. Len na okraj – vyštudovala žurnalistiku a k armáde má blízko, pretože jej manžel je profesionálny vojak. Zmena nastala aj na poste vedúcej vydania – PhDr. Michal Kríško dostal ponuku v inom rezorte a medzi nás prišla skúsená novinárka Ing. Eleonóra Bujacková. No a iste ste si všimli, že do redakcie sa vrátil fotograf Peter Dovina. Jeho predchodca Michal Burza už „zarežáva“ v agentúre SITA. Nuž – život je zmena. Nebolo to s ním vždy najjednoduchšie, ale treba uznať, že Mišo Burza pred pár týždňami vyhral so svojimi vlašajšími zábermi najprestížnejšiu novinársku súťaž na Slovensku v kategórii fotografia. Snímky boli publikované v OBRANE a zachytávali našich borcov v Iraku.

Nie, takú slávnú a v našich národných podmienkach historickú fotografiu, akú majú Američania v zábere Vztyčovanie zástavy na ostrove Iwo Jima, nateraz ešte nemáme. Iste viete, že na zábere agentúrneho fotografa Joa Rosenthala z 23. februára 1945 je aj seržant Michal Strank pochádzajúci z Jarabiny. Pritom táto najznámejšia fotografia druhej svetovej vojny vôbec nemusela vzniknúť. Malá zástavka USA na nevysoký tyčce už na najvyššom bode ťažko dobýjaného tichomorského ostrova totiž viala. Vznikol však nápad, že tam hore treba vztyčiť veľkú zástavu na 6-metrovej žrdi a celý priebeh nafotíť. Pravdu povediac, nikto by sa nečudoval veliteľom, keby Rosenthala aj s celým novinárskym nápadom poslal do „teplých krajín“. Veď sa ešte takmer na celom ostrove tuho bojovalo a nešťastnou palbou vlastných tu o pár dní zahynul aj seržant Strank. No – podarilo sa. Záber sa stal nielen výnimočným symbolom víťazstva, ako aj skvelou ukážkou spolupráce vojakov a novinára, ktorý za svoj záber získal Pulitzerovu cenu. Podobným symbolom na Východe sa stala slávna fotografia Sovietski vojaci vztyčujú zástavu víťazstva nad Reichstagom (viac na str. 42).

Je máj, pripomíname si víťazstvo nad fašizmom. Je dobré, že od 5. mája má v Jarabine pamätnú tabuľu najslávnejší americko-slovenský seržant, čo symbolicky prezentuje aj prepojenie našich krajín. Je dobré, že voľba usporiadať centrálné oslavy konca vojny padla v našom rezorte po prvý raz na Prešov, kde sa bude celkom prirodzene najviac spomínať na východný front.

Je máj – veľa lásky.

Rožňavská chemická salamandra

Drobný škvrnitý živočích sa podľa veliteľa rožňavského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) podplukovníka Iva Valošeka neocitol v útvarovom znaku náhodou. Salamandra žije v čistom prostredí, má schopnosť obnovovať sa. Aj pre poslanie vojenských chemikov je príznačné, že vo svojej činnosti majú za úlohu pomáhať, podporovať, obnovovať, očisťovať. Presviedčali o tom aj od polovice apríla do začiatku mája počas svojho trojtýždňového vyvedenia do Vojenského výcvikového priestoru Lešť.

„Chceme zistiť, ako sú jednotky pripravené plniť odborné úlohy v poľných podmienkach. Najmä odborné taktické cvičenie preverí pripravenosť tých súčastí práporu, ktoré sú deklarované ako ciele síl. Či už pre NATO, alebo bojové skupiny Európskej únie. Preto máme na Lešti rotu podpory velenia, prieskumnú rotu, dve rotý dekontaminácie, mobilné identifikačné laboratórium a časť strediska RCHBO. Celkom 260 vojenských profesionálov a 108 kusov techniky,“ približuje veliteľ práporu cieľ vyvedenia.

CHEMICI SÚ NEDOSTATKOVÝ TOVAR

Spomínané jednotky má v súčasnosti personálne obsadené na 80 až 90 percent. Doplnenie chýbajúcich vojakov na plný počet je problematické. Podplukovník Valošek hovorí, že najmä preto, lebo dobrých chemických odborníkov je na trhu práce zúfalo málo. A aby to nebolo také jednoduché pridáva, že pre zložitost jednotlivých funkcií musí mať časť z nich aj strojárske či elektrotechnické vzdelanie. Hodnotná štruktúra skoro na všetkých pozíciách začína od slobodníka. A regrutácia do týchto hodností nie je podľa súčasnej legislatívy možná...

Veliteľ práporu je rád, že v útvar sa postupne objavuje aj najmodernejšia technika. Či už ide o ALIGATOR v chemickej úprave, alebo o vyhodnocovacie pracovisko BYMOP, ktoré získali na minuloročnej výstave obrannej techniky IDEB v Bratislave ocenenia. Trochu ho zarmucuje, že prieskumná rota nemohla na Lešť zobrať všetky svoje ALIGATORY, lebo sú v reklamačnom konaní pre problémy s podvozkom a motorom. Ich chemická nadstavba sa inak v poľných podmienkach ukázala ako veľmi vydatená. Rožňavským chemikom umožňuje efektívnejšie a kvalitnejšie plniť úlohy. Pracujú aj s jednou modernou súpravou dekontaminácie osôb. Ďalší by mal

útvár prevziať v najbližšom čase.

Zmenu zažilo i mobilné identifikačné laboratórium. Upravili ho podľa štruktúr NATO. Miesto dvoch osemčlenných majú dnes jedno 33 členné. Žiaľ ešte nie je plne personálne naplnené. Chemických špecialistov pre prácu v ňom je veľmi zložitá získať. Na vyvedení ešte musia pracovať s automobilovými laboratóriami, ktoré sú dnes už za zenitom svojej výkonnosti. Sú síce postupne dopĺňané niektorými špičkovými prístrojmi, ako je plynový chromatograf, ale kompletne nové laboratórium by mali mať rožňavskí chemici k dispozícii až o pár rokov.

Celkové výsledky vyvedenia v mnohom závisia od činnosti rôť dekontaminácie. Druhej rote na Lešti velí nadporučík Marcel Uharček. Rodák z Rožňavy pôvodne skončil vo vojenskej akadémii tankový smer a potom až do predminulého roku pôsobil v jelšavskej delostreleckej brigáde. Stále sa necíti byť plnokrvným chemikom. Vždy keď začuje tankový motor, alebo aspoň bévepéčko, ozve sa v ňom tankistické srdce a nutkanie sadnúť si do vozidla a previesť sa.

PREROD TANKISTU

„Prišiel som k útvaru na funkciu veliteľa čaty dekontaminácie. Chemickú odbornosť som musel čím skôr zvládnuť. Naučiť sa jednotlivé postupy, zvládnuť techniku, ktorú mám v jednotke. To bola otázka cti. Veľmi mi pomohli skúsení veliteľia družstiev: desiatnik Peter Lojan či rotný Marián Varga. Bojové zabezpečenie a taktiku som ich zasa učil ja. V súčasnosti sme na konci etapy výcviku roty. Máme za sebou kontrolu zladenosti družstiev a čiat,“ približuje nadporučík Uharček svoju jednotku.

Jeho podriadení medzitým vyrazili z poľného parku. Vojaci pri vododrome zaujali kruhovú obranu, aby ich kolegovia mohli načerpať vodu do cisterien. Tisíc litrov do každého auta. Kolóna potom prešla cestu do priestoru Útlaka. Pri prejazde vyprahnutou planinou výcvikového priestoru ich sprevádzali mračná prachu. Jednotlivé dopravné prostriedky sa postupne obalili prachovým filmom. Práve tam jednotky rozvíjali jednotlivé pracoviská. Dve čaty budovali jedno pracovisko dekontaminácie.

Družstvo hygienickej očisty osôb pod vedením rotného Mariána Vargu si vybralo na leštianskej planine vhodné miesto na výstavbu pracoviska, zaujali kruhovú obranu a pustilo sa do práce. Bolo vidieť, že túto prácu nerobia prvý raz. „Väčšina z nás sme spolu už druhý rok. Zohratosť sa prejavuje aj na dnešnom zamestnaní. Verím, že do hodiny, čo je výborné hodnotenie, úlohu splníme,“ vyjadril svoje presvedčenie veliteľ družstva.

Pred časom si aj on musel zvykať na novú, chemickú odbornosť. Veď rodák z Krásnohorského Podhradia neďaleko Rožňavy pred desiatimi rokmi absolvoval ako rotník vojenskú strednú školu leteckú v Košiciach a potom pracoval ako technik pre rádiové a rádiové technické vybavenie na leteckej základni Kuchyňa. Zastihlo ho dobrovoľné znížovanie hodností a tak ju má dnes nižšiu, ako keď pred desiatimi rokmi začínal svoju profesionálnu vojenskú kariéru.

ČISTÁ A NEČISTÁ ČASŤ

Rotný Varga sa pri práci mohol plne spoľahnúť na staršieho operátora desiatnika Petra Blachu, vodiča - staršieho mechanika elektrocentrály slobodníka Jaroslava Prega a mnohých ďalších. Počínanie družstva so záujmom pozoroval aj zástupca veliteľa práporu major Stanislav Štecák. Na určenej ploche pred ním postupne vyrastali tri stany s kompletným vybavením pre hygienickú očistu osôb a ich zázemie. Po dokončení v prvom z nich v tzv. nečistej časti odmerajú vojakom dozimetrami úroveň radiácie, odložia si tam zbraň, výstroj. Po prechode sprchami na hranici druhého a tretieho stanu už na nich bude čakať zdra-

votník, aby skontroloval, či bolo sprchovanie účinné. Tých, u ktorých zistí zvyšky zamorenia posla naspäť do sprch. V treťom stane dostali vojaci novú uniformu a výstroj. Pri odchode zo stanu každý z nich si prevezme čistú zbraň a prostriedky na individuálnu ochranu.

„Som spokojný s tým, čo som videl. Chlapci zvládli na výborné hodnotenie časovú normu. Keby čo i len jeden z nich nevedel, čo má robiť a začal sa pliesť pod nohy ďalším, normu by nesplnili. Veliteľia správne najskôr vytýčili pracovisko v smere príchodu kontaminovanej jednotky a potom organizovali prácu svojich podriadených,“ konštatuje spokojným hlasom major Štecák.

Spotený, no spokojný bol aj desiatnik Peter Blacha. Patrí už k tým nemnohým príslušníkom práporu, ktorí začínali ešte v chemickejrote vtedajšieho martinského práporu okamžitej reakcie a potom sa cez Rimavskú Sobotu dostali do Rožňavy. „Zo starej party nás tu zostalo už len zopár. Mnohí chlapci odišli bližšie k Martinu, lebo pochádzali odtiaľ. Škoda ich, lebo boli dobrí odborníci. Keď budeme častejšie cvičiť a na Lešti sa za tri týždne dá v tomto smere urobiť naozaj veľa, som presvedčený, že aj tu sa podarí vytvoriť rovnako dobrý kolektív a navodiť podobnú tvorivú atmosféru. Podľa mňa je to zatiaľ na dobrej ceste,“ vyhlasuje desiatnik Blacha. Len sa obáva, aby takýto nápor vydržala technika. Hlavne zastarané vetričky, ktoré sú neraz aj dva krát také staré ako vojaci, ktorí ich obsluhujú.

MÁRIA PRIJEMNE PREKVAPILA

O pár sto metrov ďalej si rozložilo svoje pracoviská družstvo LINKA na dekontamináciu bojovej kolesovej techniky. Desiatnik Peter Lojan mal oči všade. Všimol si hlavne činnosť nových príslušníkov družstva. Radil im

slovom, keď bolo treba pomohol aj pri výstavbe pracoviska. Svoju premiéru mala aj slobodníčka Mária Henriczyová, jediná žena v jednotke.

„Som príjemne prekvapená, ako všetko zvládla. Priznám sa, nečakal som to,“ poznamenáva na jej adresu desiatnik Lojan. Za to s niektorými ďalšími plánuje urobiť čím skôr také neformálne sedenie. Na ňom chce rozobrať niektoré nedostatky. Hlavne v súhre a v povelovej technike. Aby noví príslušníci družstva čím skôr zapadli do kolektívu a ľahali všetci za jeden koniec povrazu.

Veliaci poddôstojník roty nadrotmajster Daniel Hétharší hovorí, že rota je dnes veľmi dobre naplnená. Až na 92 percent. Ešte pred rokom to bolo o takmer 20 percent menej. Podľa neho je dobré, že sa takýmto tempom obsadzujú voľné miesta, ale na druhej strane je potrebný určitý časový priestor na to, aby sa noví príslušníci roty čím skôr stali platnými členmi kolektívu.

Po splnení úloh sa podvečer vracala rota nadporučíka Marcela Uharčeka do poľného parku na okraji Lešte. O niečo neskôr veliteľ práporu podplukovník Ivo Valošek pri hodnotení splnenia úloh vyvedenia všetkým pripomenul, že tá najväčšia previerka ich ešte len čaká. V septembri bude totiž vyvedený do výcvikového priestoru celý prápor. Bol by rád, keby sa rýchlejším tempom pohla obmena techniky. Potrebovali by náhradu za morálne zastarané automobilové rozstrekovače ARZ, obmeniť klasické valníky, doplniť nízky počet cisternových vozidiel, zaviesť multilyfty, lebo postupne sa bude prechádzať na kontajnerový systém zabezpečenia činnosti práporu.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Aký bude výcvikový komplex na Lešti?

Na základe uznesení vlády Slovenskej republiky z rokov 2003 a 2006, ktoré hovoria o konkrétnych krokoch k naplneniu Národného akčného plánu boja proti terorizmu a organizovanému zločinu a po rozhodnutí ministra obrany Františka Kašického by sa mal dobudovať Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť. O pripravovaných zámeroch a cieľoch prebudovania ústavu na nadrezortné multifunkčné výcvikové centrum pre prípravu a školenie špeciálnych jednotiek na boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, viac povie jeho riaditeľ, brigádny generál MUDr. Pavol Maslík, PhD.

• *Pán generál pripravované centrum je plánované ako nadrezortné, aké výhody prinesie tento krok?*

Spojenie síl a skúseností viacerých rezortov, okrem ministerstva obrany či vnútra aj spravodlivosti, dopravy a spojov, zdravotníctva, ale i SIS a NBÚ prinesie hneď niekoľko výhod. Najmä veľké finančné úspory. Len ťažko by sme si mohli dovoliť mať povedzme, päť takýchto centier v štáte. A povedzme si úplne na rovinu, žiadny rezort sám by plne nebol schopný využiť kapacity takéhoto zariadenia po celý

rok. Preto medzirezortná pracovná skupina, ktorú zriadil minister obrany v septembri minulého roku hľadá také riešenie, ktoré by v maximálne možnej miere uspokojilo predstavy všetkých zúčastnených strán. Podarilo sa dať dohromady tím odborníkov, ktorý už v prípravnej fáze prichádzal s mnohými zaujímavými nápadmi, ako vylepšiť celý komplex. Každá bezpečnostná zložka presadzovala svoje špecifické požiadavky.

• *Mohli by ste byť konkrétnejší?*

Napríklad policajné zložky potrebujú špeciálne výcvikové dráhy pre jazdu, spojenú s bojovou strelbou, hasiči zasa chcú pri výcviku využívať otvorený oheň, zadymenie a vysoké teploty. Teda tunel, ktorý bude pri jeho prekonávaní horieť, budovu čo sa vznieti, imitovanie možného závalu. Ďalší majú záujem o lietadlo pre výcvik zásahu proti teroristom. Všetky tieto špecifické požiadavky rezortov v konečnom dôsledku obohatia výcvikové možnosti celého komplexu. Cieľom projektu je všestranne zabezpečiť intenzívny a efektívny výcvik vojenských, policajných, zdravotníckych a záchranárskych zložiek

pri využití rôznych výcvikových metód. O tom, že efektívna spolupráca odborníkov rôznych rezortov je veľmi dôležitá, nás presvedčila i nedávna katastrofa vo Vojenskom opravárenskom závode v Novákoch. Pripravované cvičisko umožní aj súčinnosť cvičenia všetkých prvkov integrovaného záchraného systému.

• *Čo by nemalo chýbať vo výcvikovom komplexe?*

Je to vlastne účelovo zostavený súbor simulátorov, trenažérov a polygónov, určených na výcvik reálnych vojenských, policajných, záchranárskych a zdravotníckych činností. Naším cieľom je, aby vytvoril optimálne predpoklady pre intenzívny, efektívny, bezpečný a atraktívny výcvik pri prijateľných finančných nákladoch. Nebudú v ňom chýbať ani výcvikové priestory centrálného riadenia a velenia, mobilné riadiace centrum, vyšetrovne a zariadenia na regeneráciu, športovú a záujmovú činnosť, ubytovne, ale ani skladové a logistické priestory. Komplex musí umožniť celú škálu výcvikových prostredí. Od mestského či dedinského až po odkrytý a polozakrytý terén. Na jednotlivých cvičiskách bude možné použiť ľahkú i ťažkú techniku. Bojovú i záchranársku.

K cvičiskám musí byť prístup z rôznych smerov i zo vzduchu. Musíme umožniť výcvik aj skupinám a jednotkám, ktoré pôsobia v rôznom režime ochrany identity, zabezpečiť vysokú sektorovú bezpečnosť a voľnosť plánovaného výcviku. Celý komplex pozostáva zo siedmich sektorov.

• *Môžeme si ich predstaviť?*

Sektor A tvorí sídlisko Družba, ktoré bolo pôvodne vybudované pre potreby sovietskej armády. V ňom bude výcvikový priestor mestského typu, strelnice rôzneho druhu, cvičisko simulácie, taktiky a reakcie, taktické cvičisko, komplex zátarasov a barikád, cvičisko útočného a obranného boja, labyrint i cvičisko lanových technik. Nebude tu chýbať ani ubytovacia časť, administratívne, skladové a logistické priestory, telocvičňa a posilňovňa aj priestory ostrahy a riadiaca veža.

Len pre zaujímavosť, sektor umožní strelbu v zastavanej oblasti zo zbraní rôzneho kalibru na pevné a pohyblivé ciele, z miesta i za pohybu, pešo aj z dopravných prostriedkov ľahkého typu až na vzdialenosť 300 metrov. A to všetko zo zeme, vody i výšky. Ďalej sa tu bude môcť precvičovať taktika malých i veľkých jednotiek pri ich činnosti v aglomeráciách v rôznych vojenských, policajných a záchranárskych činnostiach. Sektor B je vodná plocha a okolie vododromu. Okrem už existujúcich cvičísk by tu malo postupne vyrásť multifunkčné vodné cvičisko profesného potápania a vojensko-praktického plávania, polygón vyprostovania techniky a objektov z vody. Chýbať nebude ani novinka v našich slovenských podmienkach, taktický polygón v barinatom teréne. Sektor C je dnes voľná plocha.

Plánujeme tam vybudovať krytý bazén, športové priestory na kondičný výcvik, voľný čas a regeneráciu. Sektor D je ubytovňa Slávia 300, sektor E predstavujú cvičné skaly Bralce. Na základe skúseností mnohých armád NATO tam plánujeme vytvoriť vhodné podmienky pre výcvik inštaláciou bezpečnostných lanových istení. Nebudú chýbať fixné oceľové laná, umelé chyty a stupy, lanové lávky, premostenia či lanový kôň. Sektor F je priestor autoparku a posledný siedmy sektor G predstavuje hlavný tábor. Okrem iného by tam malo byť cvičisko pre boj vševojskových jednotiek v zastavanej oblasti, simulačné stredisko živej a konštruktívnej simulácie a krytý športový areál.

Všetky cvičiská budú samostatné a umožnia výcvik samostatných skupín do veľkosti približne 30 osôb. Pri plošnom využití polygónov na malé cvičenie predpokladáme výcvik jednotky o sile 120 –

130 osôb v závislosti od daného sektoru. Pri veľkom cvičení v rámci celého výcvikového komplexu bude môcť prebiehať výcvik až 800 člennej jednotky. Až na takúto kapacitu chceme postupne dobudovať ubytovacie zariadenia.

• *V akých časových horizontoch by mal spomínaný výcvikový komplex vyrásť?*

V tomto roku chceme začať s výstavbou výcvikovej osady Jakub Village a vybudovať sektor E cvičné skaly Bralce. Spomínaná výcviková osada by mala, okrem iného, zahŕňať taktické polygóny vojenského, policajného a hasičského charakteru, dve strelecké haly: pešiu a motorizovanú. Neskôr aj železničnú stanicu, tunel, vlakové priestieľky, zbúraniská a niektoré ďalšie objekty.

Ak všetko dobre pôjde a budú včas a v potrebnej výške uvoľňované potrebné finančné prostriedky, v nasledujúcom roku plánujeme dokončiť dostavbu prvej etapy Jakub Village, rekonštruovať ubytovňu Slávia, začať s výstavbou krytej plavárne a polygónov na sídlisku Družba. No a v roku 2009 dokončiť výstavbu krytej plavárne, rekonštrukcie ubytovne Slávia a výcvikových polygónov na sídlisku Družba.

• *S budovaním výcvikového komplexu sa zrejme budú postupne meniť aj niektoré úlohy Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku...*

Máte pravdu. Budeme zabezpečovať výcvik špeciálnych zložiek ozbrojených síl a iných silových rezortov. Poskytovať im požadované priestory a cvičiská, ale aj logistickú a zdravotnú podporu počas výcviku.

Následne po výcviku zabezpečovať regeneráciu pre všetky cvičiace jednotky. Je dokázané, že práve včasná regenerácia pomôže vojakovi rýchlejšie obnoviť sily, ktoré vynaložil pri intenzívnom výcviku.

Takýto vojak je potom pripravený v nasledujúcich dňoch zvládnuť ďalší náročný výcvik a celkovo vyššiu záťaž. Budeme uskutočňovať špeciálny a špecializovaný výcvik pre jednotlivcov i jednotky. Zariadenia umožnia základný, špecializovaný a špeciálny výcvik jednotlivca. Výcvik jednotiek v bojových, záchranárskych i policajných činnostiach. Ale aj prípravu vojskových, policajných štábov aj integrovaného systému.

Možnosti vidíme aj v oblasti výskumu rôznych foriem a metód výcviku, vhodnosti technických pomôcok. Ako aj výskumu v oblasti fyziológie a patofyziológie telesnej záťaže. Myslím, že budeme môcť zastáť si svoje miesto aj pri výučbe v rámci odboru urgentnej medicíny a medicíny katastrof. Sme pripravení uskutočňovať výberové, selektívne a zvláštne zamestnania, ale aj dlhodobé odborné a inštruktorské kurzy, inštručno-metodické zamestnania. Vytvorí vhodné podmienky pre liečebné a preventívne pobyty príslušníkov ozbrojených síl a iných silových rezortov.

Celý výcvikový komplex považujeme za otvorený systém. Chceme ho v budúcnosti zdokonaľovať na základe návrhov a podnetov, reálnych potrieb, ktoré so sebou prinesie ďalší vývoj situácie doma a vo svete. Nielen z oblasti boja proti terorizmu a organizovanému zločinu, ale aj v oblasti vojenského umenia.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Slovensko na Cypre

Veliteľ druhej strážnej čaty poručík Jozef Kruták chcel ísť pôvodne do misie na Balkán. Do Kosova či do Bosny. V súčasnosti je už od septembra minulého roka spoločne s mnohými svojimi podriadenými a kolegami z michalovského mechanizovaného práporu na Cypre. Jeho čata v nárazníkovej zóne má na starosti obzvlášť citlivú oblasť. Rozdelenú dedinu Pyla, mesto duchov Varoša na okraji Famagusty... Podriadených má rozfahaných vo vzdialenosti 40 kilometrov a svoje sídlo na patrolovacej základni č. 126 Alcatraz nad dedinou Pyla.

Veliteľom pozorovacieho stanoviska číslo 129 priamo v centre národnostne zmiešanej a rozdelenej dediny Pyla je rotný Bartolomej Balog. Z pozorovacej plošiny na

tom, alebo na bicykloch a zo stanovených bodov kontrolujú dianie na tureckých a gréckych pozíciách. Zistenú situáciu hlásia. Obyvatelia oboch národností sa k nám až na výnimky správajú veľmi priateľsky. Prvé mesiace po príchode až do konca minulého roku sme strávili na pozícii 152 vo Varoši v meste duchov. Tu sme zasa neustále medzi ľuďmi,“ hovorí rotný Balog.

Jeho dvaja kolegovia v pozorovacej búde na streche, desiatnik Ján Vinc a slobodník Emil Džuba, sú na prvej zahraničnej misii. Pre oboch rodákov zo Sobrańec bolo spočiatku trochu čudné, že v Pyle majú všetko dvojmo. Grécke i turecké cintoríny, športové kluby, kaviarne, obchody, školy, benzínové pumpy, autoservisy, trhoviská i smetiská. „A úzkostlivo sledujú počínanie toho druhého. Problém je, keď pri hre náhodou preletí lopta do nesprávnej časti dediny. Väčšinou je už stratená. Trochu sa obávame, ako to bude počas toho futbalu. Kvalifikačný zápas v Aténach medzi Gréckom a Tureckom tu berú ako vec národnej cti. Že v ten istý deň bude hrať aj Cyprus proti našej slovenskej reprezentácii ich až tak veľmi nezaujímá. Oni sú v prvom rade Gréci a Turci a až potom Cyperčania. Asi by bolo najlepšie keby, sa zápas skončil remízou. Aspoň by nikto nemal zámienku vystrájať,“ hovorí desiatnik Vinc. (Futbal sa nakoniec skončil prekvapujúcim víťazstvom Turecka nad domácim Gréckom 4 : 1 a turecká časť dediny to dlho do noci bujaro oslavovala. Našťastie tentoraz sa to obišlo bez provokácií a vzájomných stretov.)

CHLAPCI Z ALCATRAZU

Hore na kopci veľí patrolovacej základni číslo 126 rotný Miroslav Mišlan. Rodák z Bežoviec v okrese Sobrańec je na Cypre už druhý raz. Jeho družstvo má na

zasahovali blízko od našej pozície pri výbuchu cisterny. Ešte nikdy som nevidel obhoreného človeka a ešte k tomu dieťa. Nemohli sme už nič robiť,“ ešte aj po takmer dvoch mesiacoch s pohnutím v hlase spomína rotný Mišlan.

O žalúdky 25 ľudí sa v Alcatraze stará slobodník Peter Olexa. Je síce vyučený kuchár čašník, ale pre také množstvo ľudí ešte nevaril. V trebišovskom tankovom prápore pôsobil najskôr ako strelec tanku, neskôr v michalovskom mechanizovanom prápore ako ostreľovač. „Začiatky neboli najľahšie ani pre mňa, ani pre chlapcov. Našťastie tu mám gréckeho pomocníka Franka, ktorý je už dlhé roky pomocnou rukou kuchárov na tejto pozícii. Robí dobré husté a syté grécke polievky. Za tie roky sa už naučil aj niektoré slovenské jedlá a čo to zo slovenčiny. Chlapcom som robil na Vianoce makové bobáľky, kapustnicu, pred pár dňami zasa strapačky s kapustou. Bola to dosť pipľavá robota. Inak im chutia hlavne guláše, soté a podobné jedlá. Len si nevedia zvyknúť na cyperské korenia. Sú na náš vkus príliš aromatické. Preto najvítanejším darčekom pri návrate z dovolenky je vegeta, naše korenia či horčica,“ sumarizuje svoju doterajšiu cyperskú kuchársku anabázu rodák z Tulčika v okrese Prešov.

NIE JE HUMUS AKO HUMUS

V rámci nášho kontingentu má pod palcom zásobovanie potravinami a varenie v tábore vo Famaguste proviantáčka poručíčka Júlia Oravcová. Má k dispozícii štyroch kuchárov: dvoch Slovákov a dvoch Maďarov. A tak sa obe národné kuchyne prelínajú aj v jedálnom lístku. Okrem toho aj miestna turecká. Tá je však zameraná skôr na baraninu, jahňacinu a kozľacinu, čo našim vojakom veľmi nevoní. Niektoré jedlá ale majú naozaj dobré. Napríklad taký Humus. Je to miestna špecialita z pomletého cíceru, trochu podobná našej hrachovej kaši, ale ochutená do kysla. Podarilo sa nám tu už vyrobiť aj syrovú hrudku a v Nikózii som našla mäsiara, ktorý sa učil v Nemecku. Sľúbil, že keď mu prinesiem recept, urobí aj pravé slovenské klobásky či tlačienku. A vojaci by sa mohli dočkať aj našich bryndzových halušiek. Vraj je tu dostať syr, ktorý sa chuťovo veľmi podobá na našu bryndzu...,“ spriada najmladšia dôstojníčka slovenského kontingentu svoje predstavy, ako ešte viac ulahodiť chuťovým bunkám vojakov.

POŠTÁR JANO

Keď si chcú vojaci pozrieť nejaký film, či prečítať knihu, ich kroky vedú za rotným Jánom Kalmárom, alebo ako ho v tábore všetci volajú za poštárom Janom. Rodák z Klúčovca v okrese Dunajská Streda pôsobí doma v útvere Čestnej stráže Ozbrojených síl SR. Pre vojakov má k dispozícii vyše 270 videokaziet, 250 cédečiek a 70 dévedečiek.

„Muži majú najradšej akčné filmy, ale aj historické, ženy zasa romantické. Okrem toho mám na starosti aj

športový materiál. Záujemcovia si môžu zahrať futbal, tenis, stolný tenis. Máme ihrisko na plážový volejbal, ale aj pomôcky na potápanie, ktoré vojaci často využívajú. Potrebovali by sme obmeniť hokejky na pozemný hokej, ako nám prisľúbili pri októbrovej návšteve najvyšších predstaviteľov rezortu...,“ poznamenáva rotný Kalmár, ktorý zabezpečuje dovoz a odvoz pošty pre slovenských a maďarských vojakov, ako aj objednávanie leteniek na dovolenky.

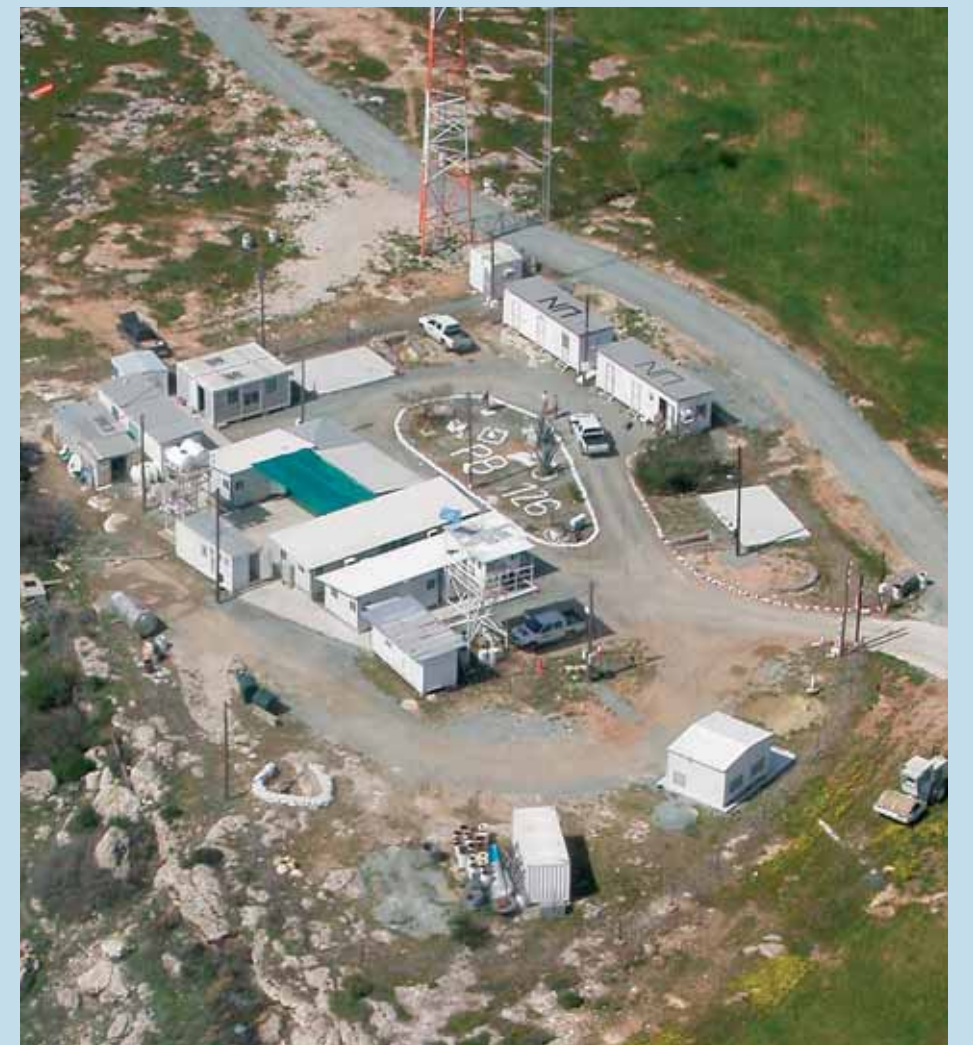
NAJHORŠÍ JE ARGENTÍNSKY SEKTOR

Desiatky kilometrov opravených patrolovacích ciest, oprava a postavenie niekoľkých heliportov, troch mostov, ubytovacích a sociálnych kontajnerov v argentínskom Roca campe, výstavba ubytovacieho centra pre utečencov počas minuloročnej vojny v Libanone, výstavba ochranného plotu okolo veliteľstva misie UNFICYP, ale aj velenia vojenskej polície, vybudovanie 120 stĺpov v jednotlivých táboroch, zriadenie dezinfekčného miesta pri vtáčej chrípke. To je len strohý výpočet práce slovenských ženistov na ostrove. Náčelník ženínej služby celej misie major Karol Kubica je na prácu našich vojakov hrdý. Slová chvály na ich adresu registruje aj od veliteľov argentínskeho a britského sektoru.

Veliteľ čaty poručík Martin Siekela zo seredského ženíjného práporu je na svojej prvej misii. „Som rád, že som tu stretol veľa skúsených odborníkov, ktorí dokázali aj zložité úlohy riešiť pokojne, s rozvahou. Najmä veliteľa stavebného družstva rotného Michala Pristáša. Keď som prišiel do argentínskeho sektoru a videl ten hrozný terén, neveril som, že sa tam vôbec naše stavebné mechanizmy dostanú. A chlapci to zvládli. Teraz ideme v tomto sektore stavať dva heliporty a čaká nás tam oprava patrolovacích ciest, ktoré na strmých horských úbočiach poškodili prívalové dažde a padajúce skaly,“ vraví veliteľ čaty.

Rotný Pristáš má naozaj skúsenosti na rozdávanie. Získal ich v misii UNTAES na Balkáne, ale aj v UNMEE v Eritrei a dva razy na Cypre. Obdobnou anabázou prešiel aj vodič - strojník slobodník Stanislav Fedor, žeriavník slobodník Igor Levický či vodič-strojník bagra slobodník Zdenko Korienek.

Veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Jaroslav Schöńvický je s prácou svojich podriadených spokojný. Koncom marca sa obmenila približne polovica ľudí. Za hlavnú úlohu považuje, aby sa pod vedením skúsenejších kolegov čím skôr zapracovali a pokračovali v šírení dobrého mena slovenských vojakov na Cypre.

Byť jedným z nich

Prvá misia na Cypre bola pre nadporučíka Jána Čupalku poriadnym prekvapením. V ozbrojených silách bol len pár mesiacov a už sedel spolu s prevažne vojakmi svojho michalovského útvaru v lietadle, ktoré smerovalo do cyperskej Larnaky. Vlastne bol náhradníkom za duchovného, ktorý pre zdravotné problémy na poslednú chvíľu vypadol.

„Dnes sa už nebojím priznať, že to bol pre mňa tak trochu šok. Išiel som do neznáma. A práve vtedy som si uvedomil, že aj apoštol Pavol išiel na svoju prvú misijnú cestu práve na Cyprus. Vylodil sa na myse Salamis, ktorý je blízko od miesta môjho pôsobenia v tábore

Štefánik vo Famaguste. Rozpaky boli preč. Veľmi rýchlo som pochopil, aký veľký význam má práca duchovného medzi vojakmi v zahraničnej misii. Veď je s nimi spoločne v jednom prostredí 24 hodín denne,“ spomína na svoje začiatky počas prvého pôsobenia na Cypre nadporučík Čupalka.

HĽADANIE CESTY K BOHU

V zahraničí podľa neho často nachádzajú cestu k Bohu aj mnohí, dovtedy vlažní kresťania, ktorí brali farára s určitým odstupom. Odrazu im je blízko. Postupne sa stáva jedným z nich. Na bohoslužby začali prichádzať aj tí vojaci, ktorí to doma tak často nerobili.

UNFICYP - HISTÓRIA A CIELE MISIE

Pôsobenie mierových síl na Cypre, tretom najväčšom ostrove v Stredozemnom mori (9 251 km štvorcových, vyše 800 tisíc obyvateľov, z toho okolo 80 percent Grékov a zvyšok najmä Turkov) sa začalo na základe prijatia rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN zo 4. marca 1964. Misia UNFICYP je tak jednou z najdlhších, nepretržite trvajúcich pôsobení mierových síl vo svete.

Ostrov má strategickú polohu vo východnej časti Stredomoria, vzdialený 75 kilometrov južne od Turecka, 105 kilometrov západne od Sýrie a 380 kilometrov severne od Egypta. Veľká Británia má na Cypre dve vojenské základne, ktoré aktívne využila pri oboch posledných vojnách proti Iraku.

Po prevrate (s podporou gréckej junty), ktorý v roku 1974 zvrhol legálnu vládu a prezidenta Makariosa a následnej invázii tureckých vojsk na ostrov (obsadili 37 percent územia) je ostrov rozdelený na dve časti: Cyperskú republiku, ktorá sa stala spolu so Slovenskom členom Európskej únie v apríli 2003 a medzinárodne neuznanú tzv. Severocyperskú tureckú republiku. Nikózia je v súčasnosti jediným rozdeleným hlavným mestom na európskom kontinente.

Modré prilby dozerajú na dodržiavanie prímeria medzi oboma stranami. Kontrolujú nárazníkovú zónu. Sily UNFICYP majú svoje veliteľstvo v Nikózii a pôsobia celkom v troch sektoroch. Jeden z nich (sektor IV) prevzala

Modlitba im pomáhala prekonať odlúčenie od rodiny, blízkych. Nadporučík Čupalku bolo možné stretnúť počas oboch jeho misií na Cypre najčastejšie medzi vojakmi na jednotlivých pozíciách. „Mohol som to síce riešiť tak, že by som sa u nich raz do týždňa ukázal. Odsľúžil svätú omšu a popýtal sa, ako sa majú. Ale ako by mi asi odpovedali? Máme sa dobre a koniec. Vojak povie pravdu o svojich problémoch až vtedy, keď zistí, že nie ste cudzí a naozaj sa o neho zaujímate. Až vtedy, keď vidí vo vás kamaráta,“ hovorí vojenský duchovný.

A tak často navštevoval vojakov na ich pozíciách, prespával tam. A oni s ním dlho debatovali o všetkom, čo ich momentálne ťažilo a trápilo. Na Vianoce pricestovala za gréckokatolíckym kňazom Jánom Čupalkom aj manželka so synom. Spomína, že manželka sa už počas jeho prvej misie na Cypre dala dohromady s manželkami vojakov z útvaru, ktorí boli tak isto v misii. Spoločne sa stretávali, pomáhali prežiť odlúčenie od manželov, otcov.

TAKÝ ZVLÁŠTNY POCIT

Keď teraz odchádzal po skončení svojej druhej misie na Cypre na Slovensko, rotný Bartolomej Balog a ďalší vojaci z pozície 129 i osadenstvo patrolovacej pozície 126 Alcatraz sa s ním lúčili ako so svojim kamarátom. Desiatnik Ján Vinc hovorí, že s nadporučikom Čupalkom navštívili mnohé zaujímavé miesta na ostrove. Kláštory, antické a kresťanské pamiatky. „Bol jedným z nás. Bez duchovného by sa nám oveľa ťažšie prekonávalo odlúčenie od blízkych i každodenné problémy v práci. Povedali sme mu to, čo sme nepovedali ani veliteľom,“ priznáva slobodník Emil Džuba.

Nadporučík Čupalka slúžil bohoslužby nielen v slovenskom jazyku pre našich vojakov, ale aj v anglickom pre maďarských vojakov a študentov Východnej stredomorskej univerzity vo Famaguste, neďaleko od nášho tábora. Do kaplnky Cyrila a Metoda prichádzalo mnoho afrických študentov, hlavne z Nigérie. Slovenský vojenský kňaz si ich obľúbil a oni jeho. Preto boli posledné omše pre študentov i našich vojakov tak trochu smutné. „Čítil som pri nich silnejšie búšenie srdca, taký zvláštny pocit,“ skromne poznamenáva.

18. júna 2001 slovenská strana od Rakúska. Slovensko sa tak vôbec po prvý raz stalo veliacim národom v niektorom sektore medzinárodných misií.

Velenie slovenského kontingentu sa nachádza v tábore generála M. R. Štefánika vo Famaguste. Kontingent pozostáva z dvoch strážnych čiat v nárazníkovej zóne, ženijnej jednotky, umiestnenej v tábore veliteľstva misie v Nikózii, ktorá zabezpečuje ženijné služby pre celú misiu, jednotky rezervy veliteľa, vojenských policajtov, slovenských vojakov v štábe misie, maďarskej čaty a chorvátskych pozorovateľov.

Zvyšné dva sektory majú na starosti argentínsky a britský kontingent.

V misii sa naučil variť

Nadrotmajster Marcel Fraňo z trenčianskej expozitúry topolčianskeho útvaru vojenskej polície strávil v misii UNFICYP na Cypre už tri roky. Patrí medzi najkúsenejších vojenských policajtov. Keď prišiel v marci 2002 na svoju prvú ročnú misiu, trochu naivne si myslel, že jeho znalosti angličtiny sú na celkom dobrej úrovni. Prvé stretnutie s britským vojenským policajtom ho rýchlo vyviedlo z tohto omylu. Ale práve táto úvodná misia na ostrove mu navždy zostane v pamäti z iných, oveľa tragickejších príčin.

„Bola svojím spôsobom zakliata. Poznamenaná mnohými tragickými nehodami. Vyšetroval som ich a nebol to veru veľmi príjemný pohľad. Najskôr sa v argentínskom sektore, ktorý má vôbec najhoršie prírodné podmienky a je v hornatom teréne, zrútilo do výše stometrovej priepasti patrolovacie auto. Dvaja argentínski vojaci boli na mieste mŕtvi, tretí bol ťažko ranený. Zložitá už bolo dostať sa k nim, na dno rokliny. Potom sa stala v hlavnom meste Nikózii nepríjemná dopravná nehoda, pri ktorej sa vážne zranilo niekoľko argentínskych vojakov. Časť z nich zostalo zakliesnených vo vaku vozidla a bolo ich potrebné doslova vystrihnúť z auta,“ spomína nadrotmajster Fraňo.

VYŠETROVAL TRAGÉDIE

Podľa neho na tom, že práve argentínski vojaci majú najviac nehôd v rámci celej misie UNFICYP sa okrem ťažkého terénu podieľa aj temperamentný spôsob jazdy,

ktorý im je vlastný. V tomto ohľade sú podobní miestnym obyvateľom, ktorí navyše nie veľmi rešpektujú dopravné predpisy.

„Aj preto našim vojakom po príchode do misie pripomíname, aby si okrem jazdy po ľavej strane vozovky, čo je pozostatkom britskej koloniálnej minulosti, dávali na ceste dobrý pozor. Aj vtedy, keď idú po hlavnej, aby predpokladali, že im z bočnej cesty môže niekto bez akéhokoľvek upozornenia skrížiť cestu. Vyšetroval som niekoľko nehôd, keď vojak OSN išiel po hlavnej ceste a z bočnej do neho narazil miestny občan. Ani zelené svetlo semafora na križovatke niekedy neznamená, že máte voľnú cestu. Presvedčili sa o tom ďalší vojaci mierových síl, výsledkom bolo našťastie iba rozbité vozidlo a ľahšie zranenia,“ hovorí 29-ročný trenčiansky rodák, ktorý pred nástupom do vojenskej polície ako vojak základnej služby slúžil vo vajnoriskom prieskumnom prápore.

Pri týchto nehodách sa stretávajú vojenski policajti mierových síl OSN s ďalším problémom. Miestni vodiči zväčša nie sú poistení a snažia sa vyšetrovanie dopravnej nehody nafahovať, kým im nepríde poisťovací agent na počkanie urobiť poisťku...

V čase svojej druhej misie na ostrove nadrotmajster Fraňo okrem dopravných nehôd vyšetroval aj mimoriadnu udalosť. O to nepríjemnejšiu, že sa týkala nášho vojaka. Rotného Miroslava Hrušku, ktorý zahynul po vystúpení z vrtníka. Tragédia sa stala aj počas jeho poslednej misie na Cypre, keď koncom januára tohto roku začala neďaleko pozorovacieho postavenia sloven-

ských vojakov v nárazníkovej zóne horieť pri neodbornej manipulácii cisterna. Zahynulo malé dieťa a muž po prevoze do nemocnice.

SLOVENSKO-MAĎARSKÉ PALACINKY

Práve činnosť v nárazníkovej zóne slovenského sektoru a v priestore zodpovednosti od Larnaky až po poloostrov Karpos sa stala v poslednom polroku pôsobenia nadrotmajstra Fraňa v misii pre neho hlavnou. Dostal dôveru nadriadených. Bol vedúcim odlúčeného pracoviska vojenskej polície OSN. Jeho podriadeným bol maďarský vojenský policajt. Každé ráno si spoločne ujasnili úlohy a odišli na patrolu. Kontrolovali pohyby v nárazníkovej zóne. Vozidlá UNFICYP-u i miestnych obyvateľov, ktorí majú pozemky v tejto oblasti. Neohlásene navštevovali aj jednotlivé pozície a oba tábory slovenských a maďarských vojakov. Zaujímala ich technická spôsobilosť vozidiel, ich vybavenie a doklady. Práve takéto neočakávané návštevy naučili veľmi rýchlo aj vojakov, ktorí len prišli na misiu, aby mali vozidlo, doklady i svoju uniformu vždy v poriadku. Veď na

ostrove reprezentovali nielen seba, ale aj naše ozbrojené sily a Slovensko. Na bielej Toyote, ktorú mali k dispozícii, najazdil nadrotmajster Fraňo pri tejto činnosti päťtisíc kilometrov mesačne.

Tieto mesiace znamenali pre Marcela okrem iného aj zlepšenie jeho kulinárskych schopností. „V tomto smere som bol úplným začiatčikom. Veľa som sa podučil od svojho maďarského kolegu, ktorý bol predsa len zdatnejší. Prvé dni som neustále telefonoval a mailoval manželke domov do Trenčína, aby poslala recepty a poradila, ako postupovať pri príprave jedál. Začínali sme palacinkami a jedlami, ktoré netreba dlho variť. Vracali sme sa po celodennej patroly na našu policajnú stanicu až po sedemnástej hodine a nemali sme v úmysle stráviť ďalšie hodiny pri sporáku. Z misie som sa teda vrátil ako platnejší pomocník do domácej kuchyne. Rýchle a jednoduchšie jedlá už zvládnem,“ chváli sa Marcel, ktorý v Moravskej Trebovej absolvoval Odbornú školu vojenskej polície.

Ale tri roky v mierovej misii UNFICYP mu dali predovšetkým veľa životných a pracovných skúseností. Pôsobil na pracoviskách spoločne s britskými, argentínskymi a maďarskými vojenskými policajtmi. Spoločne riešili každodenné úlohy. Pri tejto práci spoznali svoje národné špecifiká a naučili sa ich navzájom rešpektovať. Mnohí britskí vojaci prichádzali na Cyprus po pobyte v Iraku a ochotne oboznamovali svojich kolegov zo Slovenska, Maďarska i Argentíny so skúsenosťami z tejto misie.

Štvorstranu pripravil Jozef Žiak

Armáda a mimovládky

Náčelník GŠ OS SR, generál Ľubomír Bulík, veliteľ Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši (NAO) brigádny generál Mikuláš Regula, primátor mesta L. Mikuláš Ján Blcháč, sa 12. apríla stretli v priestoroch Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši (NAO) s predstaviteľmi mimovládnych organizácií (MVO).

Na stretnutí sa zúčastnili zástupcovia Klubu vojenských výsadkárov, Klubu generálov SR (na fotografii s gen. Bulíkom predseda klubu genmjr. v. v. Ján Vido), Združenia technických a športových činností, Združenie žien v Armáde a ďalších organizácií. Generál Ľ. Bulík oboznámil prítomných s Obrannou stratégiou SR a s prioritami OS SR v roku 2007, pričom vyzdvihol stabilizáciu personálu a s ňou súvisiacu novelizáciu zákona o profesionálnej službe profesionálnych vojakov. „Veríme, že novela tohto zákona bude prijatá a svojim obsahom prispeje k stabilizácii personálu ozbrojených síl,“ vyjadril sa gen Ľ. Bulík. Hovoril aj o prevádzkyschopnosti leteckej a pozemnej zabezpečovacej techniky, operáciách medzinárodného krízového manažmentu a úlohách Slovenska pri zabezpečovaní deklarovaných jednotiek v silách okamžitej reakcie NATO. Zástupcovia MVO sa dozvedeli aj podrobnosti o bojových skupinách EÚ, ktorých súčasťou budú aj slovenskí vojaci.

V diskusii zazneli návrhy na zlepšenie a rozšírenie spolupráce mimovládnych organizácií s OS SR. Genmjr. v. v. Rudolf Tvaroška Klubu dôchodcov pri Zväze vojakov ASR v Trenčíne ocenil stretnutia pred-

stavitelov armády s mimovládnyimi organizáciami. „Tieto akcie sú dôkazom, že armáda sa neizoluje od verejnosti a MVO.“ Ján Eštok, reprezentujúci Maticu slovenskú, spomenul možnosti užšej spolupráce uzavretím zmluvy medzi OS SR a Maticou slovenskou. „Prvý júlový týždeň tohto roka pripravujeme v spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom Maticný svetový festival slovenskej mládeže vo Vysokých Tatrách a uvítame účasť osobností z radov ozbrojených síl, prípadne prezentačnú ukážku OS SR,“ navrhol J. Eštok. Predseda Klubu vojenských výsadkárov Anton Múdry ohodnotil spoluprácu s rezortom obrany ako veľmi dobrú. „Pod gesciou ministra obrany Františka Kašického pripravujeme na prelome júna a júla v Žiline za účasti verejnosti veľké stretnutie výsadkárov, spojené s prehliadkou kasární. V rámci tejto akcie sa stretnú Klub vojenských výsadkárov SR a Klub výsadkových veteránov Českej republiky. Na koniec septembra chystáme Michalský deň,“ povedal A. Múdry.

„Práve našou vzájomnou spoluprácou získavame v celej spoločnosti podporu pre ozbrojené sily, či už v oblasti naboru, alebo z hľadiska dôveryhodnosti OS SR. Som veľmi rád, že stretnutia s mimovládnyimi organizáciami prebiehajú, pretože čím je širšia podpora ozbrojených síl v plne profesionalizovanom prostredí, tým viac stúpa kredit inštitúcie OS SR,“ uzavrel diskusiu gen. Ľ. Bulík. Na záver si účastníci prezreli Centrum simulačných technológií.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

KODIFIKAČNÝ SYSTÉM NATO

Základy kodifikačného systému NATO boli položené koncom druhej svetovej vojny. USA na zásobovanie svojich vojsk v Európe a v Tichomorí potrebovali množstvo materiálu. Jeho rôzne označenie a pomenovanie viedlo na jednej strane k prebytkom a hromadeniu nepotrebných položiek, na strane druhej zasa chýbali potrebné náhradné dielce a munícia k vojenskej technike a zbraňam. Často sa cez oceán prevážal tovar, ktorý bol zbytočný a na lodiach, ktoré boli vystavené útokom ponoriek, lodí a lietadiel zaberá miesto. V roku 1949 vytvorili v Spojených štátoch federálnu klasifikáciu zásob a 1. júla 1952 vznikol jednotný národný kodifikačný systém USA, ktorý v roku 1956 prijala NATO.

O dva roky neskôr, v roku 1958 bola založená NAMS. Táto agentúra NATO je vlastne poskytovateľom logistických služieb. Zaisťuje technické zabezpečenie a zásobovanie. Je základným orgánom aliance, ktorý sa zaoberá logistickým zabezpečením od zbraňových systémov až po jednotlivé položky. Agentúra sídli v Capellene v Luxembursku, má tisíc členný medzinárodný štáb zamestnancov, jej ročný obrat je vyše 1 miliardy euro. NAMS má svoju hlavnú skladovú základňu v talianskom Tarante (odkiaľ zásobuje sily aliance v operáciách pod velením NATO) a opravárenskú bazu na okraji Paríža.

Kodifikačný systém NATO (NCS) je založený na princípoch záväzných pre všetky zúčastnené krajiny. Vytvára predpoklady pre efektívne fungovanie logistiky ozbrojených síl. Okrem členských štátov NATO ho plne, alebo čiastočne využíva aj niekoľko desiatok ďalších krajín, ktoré majú záujem podieľať sa na jednotnom logistickom zabezpečení.

NAMS vyvinula, zaviedla a udržiava systém elektronických poštových schránok pre medzinárodnú výmenu údajov. Kodifikačné údaje sú uložené v národnej databáze každého člena. Členské štáty NCS majú pridelený svoj identifikačný kód. Slovenskí výrobcovia a dodávatelia NATO sa poznajú v päťmiestnom alfa-numerickom kóde pod písmenom M. Naše národné skladové číslo v trinástmiestnom číselnom označení dodávateľskej položky je 40.

Za zavedenie a prevádzku kodifikačného systému NATO v každom štáte zodpovedá Národný kodifikačný úrad (NCB). V slovenských podmienkach je ním Odbor kodifikácie trenčianskeho Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality, ktorý vznikol 1. mája 2004.

DNA logistiky

V priestoroch piešťanského hotela Magnólia sa v dňoch 4. a 5. apríla 2007 uskutočnil pod záštitou štátneho tajomníka ministerstva obrany Slovenskej republiky Jaroslava Baška už štvrtý ročník celonárodného seminára CODISEM 2007 pre členov a partnerov kodifikačného systému Slovenskej republiky. Podujatie zorganizoval Odbor kodifikácie trenčianskeho Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality.

Seminára sa zúčastnili okrem zástupcov technického a výrobného manažmentu výrobcov a dodávateľov rezortu obrany a opravárenských podnikov zo Slovenska a Českej republiky, agentúry pre kodifikáciu v SR a ČR, pracovníci manažmentu ministerstva obrany, zástupcovia ozbrojených síl z oblasti materiálového manažmentu, akvizíčných subjektov i hostia z Kodifikačného úradu ministerstva obrany Českej republiky.

Spolu 64 subjektov priemyslu a štátnych organizácií zo Slovenska a Českej republiky, celkom vyše 120 účastníkov.

JEDNOTNÝ ZÁSOBOVACÍ JAZYK

Štátny tajomník Jaroslav Baška ocenil výsledky, ktoré sa od nášho vstupu do NATO v roku 2004 v tejto oblasti udiali. Zdôraznil, že v súčasnosti máme funkčný národný kodifikačný systém.

Hlavným zmyslom kodifikácie je dosiahnutie maximálnej efektivity v národnej a medzinárodnej logistike. Zaviesť jednotný zásobovací jazyk. Aby jedna položka zásobovania bola identifikovaná jedným skladovým číslom NATO, bez ohľadu na to, kto je jej výrobcou a užívateľom.

„Kodifikácia spája našich výrobcov s možnosťami uplatniť sa na rozsiahlych trhoch. Kvalitná národná databáza, tá povestná DNA logistiky umožňuje Slovensku byť plne kompatibilným a plnoprávnym členom fungujúceho systému. Spolupráca logistiky so spojencami v priestore spoločného nasadenia ušetrí významné zdroje pre naše ozbrojené sily.“

Skúsenosti spojencov z aliance ukazujú, že je oveľa lacnejšie a praktickejšie využívať centrálnu logistickú

zásobovanie NATO ako vlastné prostriedky,“ poznamenal Jaroslav Baška.

ZLATÉ CÉČKO

Zároveň ale pripomenul, že v najbližšom období bude okrem iného potrebné vytvoriť integrovaný rezortný informačný systém, ktorý by dokázal plynulo prepojiť údaje spracovávané úradom v Trenčíne s integrovaným systémom logistiky ozbrojených síl. Dokonalú súhru a spoluprácu všetkých zložiek, od používateľa, cez úrad až po dodávateľa si vyžiada vytváraný systém MOKYS.

Treba zvládnuť kodifikáciu materiálu pre jednotky, vyčlenené v rámci NATO a Európskej únie (v súčasnosti vyše 45 percent našich vojakov v zahraničí pôsobi práve v aliančných alebo európ-

ských operáciách a od januára 2008 poskytujeme do sil rýchlej reakcie NATO mechanizovaný prapor a národný podporný prvok). Výzvou je aj vytvorenie národného prostredia pre výmenu a elektronické spracovanie údajov a tým krátenie času od podpisu do prijatia zmluvy.

OCENENIE PRE MICHALOVČANOV

Štátny tajomník ministerstva obrany Slovenskej republiky Jaroslav Baška v Piešťanoch odovzdal cenu za kodifikáciu za rok 2006. Zlaté céčko si odniesli zástupcovia spoločnosti ZEKON Michalovce. Netradičnú cenu za desaťtisíc položku v databáze slovenských kodifikovaných výrobkov zasa získali zástupcovia spoločnosti PPS Vehicles Detva.

Riaditeľ Odboru kodifikácie Ing. Roman Bohuš pri tejto príležitosti poznamenal, že v súčasnosti je v národnej databáze už vyše 280 slovenských výrobcov. Medzi najaktívnejšie firmy v tomto smere patrí WAY INDUSTRY a.s. Krupina, ocenený ZEKON Michalovce, Obuv Bardejov i PPS Vehicles Detva.

Štvrtý ročník seminára CODISEM podľa neho splnil očakávania a ukázal, že v tejto oblasti ideme po správnej ceste.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

70 rokov cvičiska za Vihorlatom

Prvého októbra 1937 došlo na základe zákona č. 63/1935 Zb. k vysídleniu obce Valáškovce a zriadeniu vojenského cvičiska. Obyvateľom obce dali náhradné pozemky a domy blízko Humenného. Aj ďalšie si postavili neďaleko mesta. V čase vysídlenia mala obec 58 domov a dva nefunkčné mlyny. Jej obyvatelia sa venovali chovu hospodárskych zvierat. Najmä oviec, koní a hovädzieho dobytku a na náhornej planine pestovali ovos a zemiaky. Z obce, ktorá mala vo svojom znaku medveďa, stojaceho na zadných labách, sa do dnešných dní zachoval len gréckokatolícky kostolík z roku 1830 a zvyšky neďalekého cintorína. V roku 1949 vznikol vojenský útvar Valáškovce. Po mnohých reorganizáciách sa dnes nazýva Vojenský výcvikový priestor Kamenica nad Cirochou a organizačne patrí pod VVP Lešť.

Podľa slov veliteľa VVP kapitána Róberta Adameho má tento výcvikový priestor na rozdiel napríklad od bývalého výcvikového priestoru Kežmarok veľkú výhodu v tom, že všetky priestory sú majetkovo právne vyrovnané.

NAJVYŤAŽENEJŠIA JE PECHOTNÁ STRELNICA

Rodák z Uhrovcu velí jednému z troch našich výcvikových priestorov vo východnom cípe Slovenska

len rok. Dovtedy pôsobil v nitrianskom mechanizovanom prápore a v štúrovskom útvare rádioelektronického boja. Má za sebou aj zahraničnú misiu na Cypre. Dnes sa spoločne s dvoma desiatkami profesionálnych vojakov a desiatkou civilných zamestnancov stará o chod celého výcvikového priestoru. K dispozícii majú ešte tri desiatky príslušníkov ozbrojenej ochrany objektov.

Najbližší vojenský útvar je až v Michalovciach. Tamojšia posádková správa budov má preto priamo vo VVP dvoch detašovaných pracovníkov, ktorí sa starajú o údržbu a drobné opravy. Kapitán Adame si spoluprácu s michalovskou správou budov pochvaľuje.

Spomedzi výcvikových zariadení je najviac využívaná pechotná strelnica. „V uplynulom roku to bolo 123 dní. To je naozaj dobré číslo. Keď odrátame soboty, nedele, sviatky, dovolenky, jarnú a jesennú údržbu a hluché obdobie v časti zimy, vychádza nám, že strelnica je prakticky každý týždeň využívaná. Naposledy sa na nej pripravovali pred svojim odchodom do misie UNDOF na Golanských výšinách vojaci michalovského samohybného delostreleckého oddielu a ich kolegovia z michalovského mechanizovaného práporu.

Umožňuje plniť cvičenia strelieb a kontrolných cvičení strelieb jednotlivca z ručných zbraní na pevné a miznúce ciele cez deň na vzdialenosť 300 metrov. Je

elektrifikovaná, ale postavená ešte na zastaranom systéme STZ. V súčasnosti na nej používame aj jednu súpravu rádiovým signálom diaľkovo ovládaného terčového zariadenia AIRTEC. Umožňuje v reálnom čase vyhodnocovať zásahy.

Po skončení strelieb má veliteľ cvičiacej jednotky k dispozícii výsledky svojich vojakov strieľajúcich na jednotlivých dráhach. Trochu sme mali problém s dosahom zariadenia. V budúcnosti bude potrebné plne zautomatizovať strelnicu. Nestačia už len klasické palebné postavenia. Treba napríklad okop pre kľáčaceho a stojaceho strelca,“ hovorí kapitán Adame.

Počas jarnej údržby na pechotnej strelnici upravujú strelecké valy, budujú okopy pre stojaceho a kľáčaceho strelca, cieľovú plochu zbavujú náletov v podobe kríkov.

Správca strelnice čatár Jozef Király verí, že sa im všetky spomínané práce podarí včas dokončiť. Jeho kolegovia zasa dúfajú, že ich nestretne osud všetkých útvarov, kde doposiaľ čatár Király pôsobil. Veď skončila jednotka ochrany objektov košickej odbornej výcvikovej školy letectva i výcviková základňa v Kežmarku.

TERČE STAVAJÚ RUČNE

Vedľajšiu tankovú strelnicu (či skôr strelnicu bojových vozidiel) využívajú predovšetkým príslušníci

našej jedinej tankovej jednotky, trebišovského tankového práporu. Umožňuje strieľať na dvoch dráhach súčasne. Jej častými užívateľmi sú aj vojaci oboch mechanizovaných práporov prešovskej brigády z Michaloviec a Trebišova, ako aj príslušníci ďalších súčastí zväzku, ktoré disponujú bojovými vozidlami a obrnenými transportermi.

Strelnica nie elektrifikovaná. Jej ďalším nedostatkom je, že umožňuje len strelbu na pevné ciele. Terče sa musia stavať ručne. Výcvik jednotiek je tak dosť limitovaný. Absentuje variabilita. Kapitán Adame verí, že v tomto roku sa im podarí na tejto strelnici vybudovať aspoň chýbajúce sociálne zariadenia a zbaviť sa krovín.

V posledných 15 rokoch, keď výrazne kleslo využívanie strelnice (z bývalého tankového pluku v blízkom Humennom je dnes záchranný útvar rezortu vnútra) vyrástol v časti cieľovej plochy mladý les.

AKO ZLIKVIDOVAŤ MLADÝ LES?

Obdobný problém riešia aj na cvičisku vedenia bojových vozidiel. Cvičisko má k dispozícii jazdnú dráhu dlhú 4,5 kilometra s 21 prekážkami. Správca cvičiska čatár Jozef Paciga hovorí, že v súčasnosti je 18 prekážok funkčných, aj keď mnohé z nich naliehavo potrebujú opravu.

Rovnako aj ríadiaca veža, kam cez v tomto smere už viac menej nefunkčné okná počas silnejšieho dažďa zateká. Až sa podarí uskutočniť výmenu okien, je možné do objektu, kde bol pred časom umiestnený aj tankový tréner, dať ríadiaci pult a účelnejšie ho využiť. V jarných mesiacoch sa podarilo vyčistiť priestor okolo veže, tzv. malý okruh od mladých stromov a kríkov.

„Ríadiaci zamestnania bude tak mať prehľad o činnosti vodičov aspoň na časti prekážok. Potrebujeme by sme podobným spôsobom odlesniť a vyčistiť celý priestor cvičiska,“ poznamenáva čatár Paciga, ktorý do VVP prišiel tak isto po zrušení kežmarskej výcvikovej základne.

LETECKÁ STRELNICA

Súčinnosť cvičisko letectva s pozemnými jednotkami využívajú predovšetkým príslušníci prešovskej leteckej základne. Umožňuje bojové strelby z palubných zbraní na pozemné ciele a bom-

bardovanie cvičnými alebo bojovými bombami. Vrtuľníky strieľajú leteckým guľometom kalibru 12,7 milimetra, 23 milimetrovým kanónom, 30 milimetrovým granátometom i neriadenými strelami S-5 a 8, L-122 GRAD.

SPOLOČNÁ ÚDRŽBA

Na sezónnej údržbe cvičiska sa podľa veliteľa Vojenského výcvikového priestoru Kamenica nad Cirochou kapitána Adameho podieľajú aj príslušníci prešovskej leteckej základne.

„Bez ich pomoci, ale aj pracovníkov vojenských lesov na ostatných úsekoch by sme si s našimi kmeňovými zamestnancami a už v prevažnej miere s dosluhujúcou technikou len veľmi ťažko poradili. Veľmi by nám pomohol najmä pri odstraňovaní náletov buldozér i lesný kolesový traktor. V kosení rozsiahlych trávnatých priestorov zasa závesná kosačka za traktor,“ spomína kapitán Róbert Adame aspoň časť techniky, ktorá v Kamenici nad Cirochou najcitelnejšie chýba.

Dvojstranu pripravil **Jozef ŽIAK**
Foto autor, **Michal BURZA**

Vojenský výcvikový priestor Kamenica nad Cirochou sa nachádza na ploche takmer 120 kilometrov štvorcových, zhruba 20 kilometrov východne od okresného mesta Humenné. Jeho povrch tvorí zväčša planina vihorlatských vrchov, dva a pol kilometra severne od najvyššieho bodu tohto pohoria, 1 075 metrov vysokého Vihorlatu. Nadmorská výška výcvikového priestoru sa pohybuje od 340 do 700 metrov nad morom. Vyše 85 percent povrchu tvorí lesný porast, ktorý obhospodarujú vojenské lesy z odšepného závodu v Kamenici nad Cirochou.

Na území VVP sa nachádzajú nasledovné výcvikové zariadenia: tanková strelnica, pechotná strelnica, priestor na hádzanie ručných granátov, cvičisko vedenia bojových vozidiel, takticko-poradové cvičisko a súčinnosť cvičisko letectva s pozemnými jednotkami.

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou možno uskutočňovať výcvik pozemného vojska a letectva, strelby s plným kalibrom z tankov a bojových vozidiel pechoty (okrem BVP-2) a obrnených transportérov, strelby z ručných zbraní, výcvik vo vedení bojových vozidiel, taktickú prípravu do stupňa rota bez bojovej strelby, ako aj strelby z palubných zbraní lietadiel a vrtuľníkov.

Cvičiacie jednotky majú možnosť ubytovať sa v budove s kapacitou 150 osôb, alebo v stanovom tábore (až do 500 osôb). VVP disponuje vlastným kuchynsko-jedáľenským blokom s kapacitou 100 osôb a jedálňou pre 50 vojakov v jednej zmene. Techniku možno uskladniť pod čiastočne zastrešenými ESO prístreškami s kapacitou až 40 kusov techniky, alebo na spevnených plochách pre parkovanie (50 – 60 kusov techniky).

Tí, bez ktorých to nejde

Každý, i ten najkratší let vyžaduje dlhé hodiny predletovej prípravy a bezchybný stav aj najmenej súčiastky. Za celý proces prípravy, a teda aj za životy posádky stroja, nesú bremeno zodpovednosti príslušníci Technického krídla Leteckej základne Prešov.

Svoje pevné a nezastupiteľné miesto vo výzbroji ozbrojených síl majú aj vrtulníky. Ich prekvapivý prílet, blesková akcia a rýchly odlet sú neraz podmaňujúce. Väčšina z nás v tej chvíli obdivuje hlavne letecké umenie pilota. Koľko práce a úsilia je za tým všetkým si už ale uvedomí málokto. Svoje o tom vedia tí v pozadí, bez ktorých by ani ten najlepší pilot nemohol vzlietnuť-technici v modrých montérkach. „Naším prvoradým cieľom je udržať leteckú techniku v trvalej prevádzkyschopnosti a bojaskopnosti a zabezpečiť jej vysokú spoľahlivosť počas letu tak, aby mohol pilot splniť svoje úlohy,“ informoval v krátkosti zástupca veliteľa technického krídla major Ján Petranin.

„Plníme však oveľa viac úloh. Preto štruktúra našej jednotky zahŕňa aj Skupinu evidencie a analýz, ktorá vedie presný prehľad o nalietaných hodinách, počte letov, porúch a podobne. Ďalej Špeciálnu technickú skupinu určenú na kontrolu riadenej výzbroje a prípravu na strelby. Skupina ošetrovania výškového výstroja sa zasa stará o výstroj pilotov a palubného personálu. Svoje nezastupiteľné miesto má aj Skupina objektívnej kontroly, ktorá

vyhodnocuje každý let, stav vrtulníka, spôsob a techniku pilotáže pilota a veľa iných aspektov,“ dodal major Petranin.

VIE ČITAŤ ČIERNU SKRINKU

Príslušníkom Skupiny objektívnej kontroly je aj mladší technik špecialista, čatár Róbert Jenča. „Zo záznamového zariadenia vrtulníka vyhodnocujeme parametre letu, ako napríklad výšky, rýchlosti, sklony či náklony stroja podľa cvičení, ktoré majú piloti dodržiavať. Dôležité to je aj preto, aby mal pilot spätnú väzbu pre zdokonaľovanie svojej pilotáže. Na vyhodnocovanie používame dva systémy – starší SARPP-12 a novší FDR-39 HGM (Fedor). Starší systém zaznamenáva let na 35 milimetrový film. Novší je už plne elektronický. Údaje spracovávame v počítači. Nový systém je neporovnateľne rýchlejší a presnejší. Oproti starému má aj menšie odchýlky,“ prezradil čatár Jenča. Vo funkcii je už osem rokov a počas svojej vojenskej kariéry vyhodnocoval podklady zo záznamových zariadení aj pri niekoľkých leteckých tragédiách.

POD HOLÝM NEBOM

Do štruktúry technického krídla patria aj dve technické letky a jedna technická letka opráv a predpísaných prác. Ich členmi sú mechanici, motorári, elektrotechnici, odborníci na navigačné prístroje a ďalšie, vysokošpecializované odbornosti. Úlohou prvej a druhej technickej letky je ošetrovanie leteckej techniky a už konkrétna

a priama príprava na vzlet. Vo svojej kompetencii tiež zabezpečujú odstraňovanie drobných porúch. Práca to nie je jednoduchá. Ich pracoviskom je totiž „stojanka“. Na vrtulníkoch väčšinu času pracujú pod holým nebom. V prípade potreby aj za každých poveternostných podmienok. Svoje o tom vie aj mladší technik prvej technickej letky čatár Lubomír Kozár, ktorý má v starostlivosti jeden Mi-24. „Výkyvy počasia sú dosť nepríjemné. Prácu ale treba vždy urobiť. Treba sa prekonať,“ priznáva skromne tridsaťpäťročný špecialista na motory. Rodák z Gelnice je profesionálnym vojakom siedmy rok. Na začiatku pôsobil ako starší inštruktör – vodič vo vtedajšej Vojenskej leteckej akademii v Košiciach. Príslušníkom leteckej základne je od roku 2005, svoju prácu by dnes už nemenil. Ako čatár a mladší technik musí pracovať pod odborným dozorom. Vykonanú prácu mu kontroluje technik roja, alebo starší technik.

Plne zodpovedným za svoj diel práce je technik v hodnosti rotný. Rovnako ako Michal Toščák, technik lietadla druhej technickej letky. V jeho starostlivosti je jeden z vrtulníkov Mi-17. Robí na ňom rôzne predletové prípravy, odstraňuje poruchy vzniknuté počas letu, alebo nájdené pri kontrolných prehliadkach. Stará sa o „drak“ (skelet stroja) a o motory. Aj jeho hlavným pracoviskom je stojanka. Na nepriazeň počasia si nesťahuje. Vie, že aj to patrí k jeho práci. „Aj počas treskúcej zimy sa musí vedieť správny mechanik vynásť. Na zohratie pri práci na technike využívame napríklad teplovzdušné zariadenia,

ktoré slúžia na odstraňovanie námrazy z vrtulníkov,“ prezradil jeden z figlov dvadsaťosemročný rotný Michal, ktorý pôsobí na funkcii technika lietadla už desiaty rok.

Odborníci z technických letiek sa starajú o vrtulníky typov Mi-2, Mi-17 a Mi-24. Ide spolu takmer o tridsať strojov. Do ich kompetencie spadajú tiež vrtulníky Mi-8 a Mi-17 z podriadenosti Leteckej základne Sliač. Na týchto robia predpísané prehliadky, v prípade potreby pomáhajú aj pri odstraňovaní porúch.

NEOCENITELNÉ SKÚSENOSTI

Odstraňovanie zložitejších porúch a periodické práce na technike, ktorými sú vrtulníky limitované, zabezpečuje Technická letka opráv a predpísaných prác. „Predpísané kontroly a činnosti musíme na vrtulníkoch urobiť po určitých odlietanych hodinách, alebo presne stanovenom čase. Každú technickú oblasť má na starosti jedna pracovná skupina,“ objasnil náčelník skupiny Drak motor, nadporučík Stanislav Vaško. „Istú výhodu oproti technickým letkám máme iba v tom, že pracujeme v hangári. Toto je ale nevyhnutné pre správne ošetrovanie a skontrolovanie prístrojov, ktoré sa môže vykonávať iba pri určitej teplote okolia, aby boli zachované optimálne podmienky pre ich zmeranie,“ doplnil náčelník skupiny. V jednotke má aj civilných zamestnancov. „Sú to skúsení chlapi, ktorí majú v porovnaní s ich mladšími kolegami oveľa viac skúseností. Ide zväčša o kvalitných odborníkov, ktorí pracovali v letectve už skôr. Sú veľkým prínosom pri odovzdávaní skúseností,“ bilancoval tridsaťtriročný nadporučík Vaško.

„V súčasnosti začína byť vážnym problémom nedostatok kvalifikovaných odborníkov. Prichádzajúci personál má síce zodpovedajúce vzdelanie, no nemôžeme ho využívať hneď tak, ako by sme potrebovali. Musíme si uvedomiť, že ide o špeciálnu techniku. A v tom je problém,“ upozornil náčelník štábu major Pavol Tőkőly. „Nahradiť napríklad technika v tejto špecifickej, náročnej a odbornej pozícii, nie je vôbec jednoduché. Aby sa stal odborníkom, ktorého potrebujeme, musí mať doslova niekoľkoročnú prax. Istú výhodu majú tí, ktorí

napríklad prídu od iného útvaru, kde vykonávali podobnú prácu, ale na inom type leteckej techniky. Takýto človek už má isté návyky, ovláda bezpečnostné postupy, má zodpovednosť a podobne. Vtedy stačí už „iba“ jeho preškolenie na nový druh techniky počas dvoch - troch mesiacov. Problémy sú aj pri získavaní odborníka prostredníctvom regrutácie. Podľa platnej legislatívy musí zregutovaný vojak prejsť postupne hodnotami až na čatára, ktorého my môžeme nechať robiť vysokošpeciálne činnosti na leteckej technike. Kým ho ale môžeme do tejto hodnoty povýšiť, ubehne - podľa kariérneho systému - asi sedem rokov. Až potom ho môžeme pustiť pracovať na lietadlo. Má to ale háčik - ešte stále nesmie pracovať samostatne. Iba s odborným dohľadom! Musí slúžiť ďalšie minimálne tri roky kým sa cez konkurenčný výber môže povýšiť na rotného. Až špecialista

v tejto hodnosti môže samostatne vykonávať prácu na vrtulníku. Keď to teda zhrnieme, odborníka, ktorého potrebujeme, máme až po takmer desiatich rokoch po jeho zregutovaní,“ vyrátal major Tőkőly. V súčasnosti dosahuje personálna naplnenosť technického krídla osemdesiatpäť percent. Aj keď im chýbajú niektoré nosné odbornosti, ako motorári či elektrikári, so súčasnými stavmi ešte velenie krídla vie zodpovedne zabezpečiť úlohy jednotky. S nižším obsadením si to už ale veliteľia predstaviť nevedia.

RUKY A OČI PILOTA

Svoje nezastupiteľné miesto má v krídle aj takzvaný „lietajúci personál“. Ide o palubných technikov, špecialistov, ktorí sú na palube a zúčastňujú sa každého letu. „Majú jednu výhodu - musia poznať všetky odbornosti a systémy vrtulníka,“ poznamenal s úsmevom na tvári zástupca veliteľa krídla major Ján Petranin a dodal: „Sú pomocou pre pilota. Veľkú pozornosť si zaslúžia aj preto, že ich môžeme využívať tiež ako technikov. Sami si môžu pripravovať techniku. A to hlavne v prípadoch, kedy vrtulník plní úlohy mimo základne a prípravu pred vzletom musí vykonávať posádka sama, svojpomocne, podľa stanovených úloh a kompetencií.“ Jedným z palubných technikov je aj podpráporčík Helmut Hammer z druhej technickej letky. „Palubný technik nie je iba „pravá ruka“ pilota. Veľakrát sme aj jeho obidve ruky a oči. Pomáhame mu riešiť rôzne problémy, ktoré sa môžu počas letu prihodiť. Pilot musí vedieť, že sa na svojho technika môže vždy spoľahnúť,“ zdôraznil bývalý kapitán, ktorý v ozbrojených silách pôsobí už dvadsiaty tretí rok. Nižšiu hodnotu prijal iba preto, aby mohol aj naďalej pokračovať vo svojej práci.

V súčasnosti sa príslušníci technického krídla pripravujú na certifikáciu technického personálu a certifikáciu deklarovaných jednotiek na plnenie úloh mimo územia republiky. Pripravujú vrtulníkový roj so štyrmi vrtulníkmi Mi-17 spolu s technickým personálom. Pôjde o prvú certifikáciu jednotiek leteckých síl.

„Na svojich podriadených si cením hlavne pracovitosť, oddanosť a lojalnosť ku krídlu. Máme skutočne ľudí, na ktorých sa môžeme spoľahnúť, takých, ktorí nepoložia náradie keď „padla“ a ostanú tak dlho, ako treba. Viem, že bez lásky k letectvu by to nešlo a za to im patrí vďaka,“ povedal na záver zástupca veliteľa technického krídla major Ján Petranin.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Reťaz profesionality a odvahy

Ocenenie za pomoc pri odstraňovaní následkov výbuchu vo VOP Nováky, si v Zrkadlovej sále Úradu vlády v stredu 4. apríla prebralo dvadsaťdeväť jednotlivcov z radov Ozbrojených síl SR, Vojenskej polície, Policajného zboru, hasičov, záchránarov, psychológov, ako aj desať kolektívov.

Ocenení prevzali z rúk predsedu vlády Roberta Fica vecný dar, minister obrany František Kašík im daroval symbolické ohnivko reťaze. Pre kolektívy boli určené pamätné plakety. Počas ceremoniálu, na ktorom sa zúčastnil aj podpredseda vlády a minister vnútra Róbert Kaliňák a ďalší ministri, náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík, sa F. Kašík poďakoval oceneným nielen vo svojom mene, ale aj v mene pozostalých, príbuzných a zamestnancov VOP Nováky. „Všetci, ktorí tu stojíte, ste vytvorili reťaz profesionality a odvahy.“ Premiér R. Fico, i minister obrany, vyzdvihli obetavosť, statočnosť, spolupatričnosť a vnútornú silu ocenených. „Som na vás ako premiér Slovenskej republiky hrdý,“ povedal na záver svojho vystúpenia premiér.

Nrtn. Peter Palák, vedúci starší inšpektor – špecialista skupiny podpory oddelenia policajného výkonu policajného výkonu I ÚVP Topoľčany, príslušník Vojenskej polície bol ocenený aj v ankete Vojenský čin roka v kategórii Záchrana života. „Ťažko porovnávať niečo v takomto rozsahu s autonehodou. Pri nehode som zostal odkázaný sám na seba, na svoje skúsenosti a prax. V Novákoch úlohy vyplynuli z potreby spolupráce jednotlivých zložiek.“ Mgr. Karin Brániková, pracovníčka Operačného strediska Záchranej zdravotnej služby SR (na fotografii preberá vyznamenanie), mala na starosti psychosociálnu podporu. „Poskytovali sme psychologickú pomoc ľuďom, ktorí boli buď priamymi účastníkmi havárie, alebo blízko príbuzní, či už zosnulých alebo nezvestných a ťažko prežívali túto situáciu. Po šoku sa

v človeku automaticky zapne kód na prežitie, pričom úplne prestanú fungovať emócie. Ale na to, aby mohlo ďalej fungovať psychické zdravie, je potrebné mať pocity, hoci ťažké, smútkové, ale cítiť ich. Našou úlohou je pomôcť naštartovať prežívanie týchto emócií.“ Plk. Ján Bakoš, zástupca veliteľa logistiky Síl výcviku a podpory OS SR, takto spomína na chvíle strávené v Novákoch: „Stále v sebe cítim pocit nešťastia, ktoré sa stalo. Cítim silnú spolupatričnosť s ľuďmi, ktorých sa to dotklo a držím im palce, aby sa vyrovnali s tým, čo sa stalo a začali normálne pracovať a žiť. Vysoko si cením aj spoluprácu armády s ostatnými zložkami, ktoré sa podieľali na akcii.“ Ivan Baláži, riaditeľ krízového oddelenia, International Rescue system Bratislava

vysvetľuje, prečo je v objekte stále prítomná záchranná služba. „V súčinnosti s ostatnými zainteresovanými zložkami sa stále snažíme zmierniť následky a znížiť riziko. V priestore je v dôsledku detonácie množstvo nástrah. Našou úlohou je bdieť nad možnými rizikami.“

Spolu s IRS je v objekte prítomná Vojenská polícia, ktorá stráži červenú zónu - ohraničený priestor centra výbuchu – a niektoré objekty a priestory podľa požiadaviek vyšetrovateľov. Sú tu aj ženijné jednotky OS SR, ktoré pomáhajú pri pokračujúcich pyrotechnických prácach dopravnou vyprošťovacou technikou.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto npor. Mária PAŽICKÝ

V-4 v Bratislave

Na rokovaní ministrov obrán krajín Višegrádskej štvorky, ktoré sa uskutočnilo 12. apríla v Bratislave, rokovali partneri aj o navrhovanom systéme rozloženia nákladov potrebných k zabezpečeniu prepravy vojakov nasadzovaných v misiách NATO či EÚ.

Minister obrany František Kašík už dlhobojšie na medzinárodných fórach prezentuje, že časť nákladov na prepravu by mala byť financovaná zo spoločných zdrojov. Predovšetkým v rámci nečakaných vyslaní a vysielaní síl rýchlej reakcie, na ktoré sa v národných obranných rozpočtoch neplánovali prostriedky, by to zjednodušilo finančné zabezpečenie. S jeho názorom súhlasili česká ministerka obrany Vlasta Parkanová, maďarský minister Imre Szekeres (na fotografii vpravo) aj poľský hosť Aleksander Szczygło (na fotografii vľavo).

Ministri podporili aj transformáciu NATO, ktorej úspešné pokračovanie je podľa ich názoru predpokladom

úspešnej reakcie na nové hrozby a výzvy, ktorým transatlantické spoločenstvo čelí. Ocenili dosiahnutie plnej operačnej spôsobilosti Síl reakcie NATO (NRF) a zdôraznili, že spoločným záujmom členských krajín NATO je jej udržanie, keďže NRF hrajú podstatnú úlohu pri odpovedi Aliancie na rýchlo vznikajúce krízy vo svete. I v tomto kontexte zdôraznili potrebu vyriešiť otázku strategickú leteckej prepravy, ktorá priamo súvisí s rozvojom vojenských spôsobilostí tak NATO ako i EÚ. Ministri zároveň privítali diskusiu týkajúcu sa možného vzniku spoločnej bojovej skupiny EÚ krajín Višegrádskej skupiny v časovom horizonte po roku 2015. V tejto súvislosti budú iniciované ďalšie odborné konzultácie spojené s jej prípadným vznikom.

Počas stretnutia vyjadrili podporu politike otvorených dverí Aliancie. Zhodli sa na tom, že NATO musí otvoriť svoje dvere tomu, kto je skutočne pripravený zdieľať spoločné hodnoty Aliancie a privítali možnosť pozvať najlepšie

pripravených uchádzačov o členstvo v NATO na summite v roku 2008.

Za dôležité boli označené i vzťahy s Ruskom a Ukrajinou. Spoločným cieľom musí byť zintenzívnenie politickej diskusie týkajúcej sa rôznych oblastí, napríklad boja proti terorizmu, bezpečnostných hrozieb ako i regionálnych konfliktov.

„Naše stretnutie bolo nielen užitočné, ale aj veľmi príjemné,“ zhodnotila rokovanie Vlasta Parkanová. Dodala: „Stretli sme sa tu ministri obrán zo štyroch štátov, ktoré majú spoločnú skúsenosť z obdobím totality, ako aj s transformáciou armád v rámci obmedzených finančných prostriedkov. Slovenská republika ako predsedníčka krajina V-4 nastavila v rámci rokovaní vysokú latku a ja ďakujem ministrom obrany Slovenskej republiky Františkovi Kašíkovi, ako sa Slovensko tejto udalosti zhostilo.“ Aj ostatní ministri obrany Višegrádskej skupiny ocenili význam pravidelných stretnutí, ktoré chápu ako príležitosť na koordináciu a rozdiskutovanie stanovísk v oblastiach spoločného záujmu. Od začiatku júla 2007 predsedníctvo vo V-4 prevezme Česká republika.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Slovenský dar Iraku

V medzinárodnej Divízii Stred – Juh v Iraku 4. apríla 2007 prevzal zástupca veliteľa 8. divízie brigádný generál Jamil Khameel Abdullah dar vlády Slovenskej republiky. Pozostáva zo štyroch odminovacích kompletov Božena a munície rôzneho druhu. „Počas svojho nasadenia v Iraku slovenskí vojaci odminovali, zneškodňovali prebytočnú muníciu a zabezpečovali výcvik irackých vojakov,“ povedal generálmajor Paweł Lamla, veliteľ medzinárodnej Divízie Stred – Juh. „Tento dar pomôže Irackej Armáde pri jej úlohe nastoliť stabilitu v Iraku,“ zdôraznil gen. Abdullah. Nadporučík Miloš Oreško zdô-

raznil, že Slovenská republika sa chce naďalej podieľať na mierovom procese v Iraku a podporovať irackú armádu plniť jej úlohu pri stabilizácii Iraku. V Iraku naďalej pôsobi 11 slovenských dôstojníkov. Časť z nich pôsobí v štábných funkciách medzinárodnej Divízie Stred – Juh, časť na veliteľstve koalíčných síl v Bagdade a časť vo výcvikovej misii NATO v Bagdade. V Iraku naďalej pôsobi 6 vojenských dôstojníkov v štábných funkciách. Piatí sa vrátili domov z vojenskej misie NATO Training Mission in Iraq 24. apríla, pričom minister obrany F. Kašík ich vyznamenal medailami Za službu v mierových pozorovateľských misiách.

npor. Milan LUDVIK
Foto kpt. Szczepan GLUSZCZAK

Slobodná už 62 rokov

Pri príležitosti 62. výročia oslobodenia Bratislavy spod fašistickej nadvlády položil 4. apríla vence k pomníku Osloboditeľov Bratislavy na Palackého ulici aj minister obrany František Kašický a náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Osloboditeľov Bratislavy si uctili aj predstavitelia politických strán, zástupcovia Oblasťného výboru protifašistických bojovníkov Slovenska a iní predstavitelia verejného života. Na slávnostnom akte sa zúčastnil aj čestný hosť - gubernátor moskovskej oblasti Ruskej federácie Boris Gromov. Za rozvoj medzinárodnej spolupráce prevzal z rúk predsedu bratislavského krajského úradu Otta Galisa Zlatú bulu bratislavskú.

-far-

Foto npor. **Mário PAŽICKÝ**

Komunikačná základňa

Koncom marca prevzal veliteľ síl výcviku a podpory generálmajor Ján Kačmár do svojej podriadenosti spojovací prápor pozemných síl v Ružomberku. Začlenenie tejto jednotky do spojovacieho veliteľstva v štruktúrach síl výcviku a podpory je prvým krokom k vytvoreniu spojovacej základne. „Na jeseň zlúčením troch spojovacích útvarov vznikne v Ružomberku Základňa mobilných komunikačných a informačných systémov, ktorá implementáciou nových technológií zabezpečí mobilné spojenie veleniu Ozbrojených síl Slovenskej republiky,“ zdôraznil veliteľ síl výcviku a podpory generálmajor Kačmár. Spojovací prápor pozemných síl vznikol v Ružomberku 1. júla 2002 a v priebehu necelých piatich rokov svojej existencie zabezpečoval spojenie pre potreby pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Text a foto npor. **Richard HLAVŇA**

Po konferencii zásah

V dňoch 3. až 4. apríla 2007 sa uskutočnila odborná konferencia FIRE & SEARCH & RE-SCUE 2007 na pôde Leteckej základne genplk. Jána Ambruša v Prešove, ktorá sa od svojho vzniku stala významným partnerom v systéme pri riešení krízových situácií spojených hlavne s nasadzovaním a využívaním leteckej techniky, konkrétne vrtulníkov. Jej cieľom bolo oboznámenie zainteresovaných príslušníkov hasičských jednotiek a odbornú verejnosť s praktickými skúsenosťami z oblasti lesných požiarov, leteckých nehôd, zásahov spojených s leteckou technikou, využitia leteckej techniky pri hasení požiarov v krízových situáciách (na fotografii ukázkový výcvikový let).

O kvalite pripravenosti, odbornosti a výcviku vojenskej hasičskej jednotky leteckej základne Prešov svedčí i jej lezecká a letecká záchranárska skupina, ktorá sa vďaka príslušníkom z Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Prešove vyprofilovala na úroveň okamžitého nasadenia počas vzniku mimoriadnych situácií.

Činnosť tejto skupiny bola prezentovaná na praktickej časti odbornej konferencie. Čo bolo však v minulých týždňoch najdôležitejšie je skutočnosť, že vojenské vrtulníky v apríli opäť dokázali profesionálne zasiahnuť pri hasení požiarov na Starých Horách. V období medzi 15. až 24. aprílom vrtulníky z leteckej základne Prešov vzlietli počas hasenia 465-krát. Zásah vrtulníkov Ozbrojených síl SR pri požiaroch je tradičným dôkazom úzkej spolupráce medzi rezortmi Ministerstva vnútra SR a Ministerstva obrany SR pri likvidovaní následkov živelných pohrôm a katastrof. Spolupráca silových rezortov je zakotvená aj v programovom vyhlásení vlády SR.

-r-

Foto kpt. **Mária NOVOTNÁ**

Chemická zbraň - nočná mora civilizácie

Pod týmto názvom sa začiatkom apríla v Bratislave uskutočnila prvá konferencia z cyklu National Security Table. Profesor Ján Kurucz (na fotografii vpravo), ktorý sa dlhodobo venuje tematike nukleárneho, chemického a biologického terorizmu, hovoril o pokroku vo výskume zbraní hromadného ničenia a hrozbe ich zneužitia teroristami. Otázky radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v podmienkach OS SR, dostupné kapacity na prevenciu a zmiernenie následkov prípadného útoku, pripravenosť SR čeliť tejto hrozbe priblížil mjr. Oliver Toderiška (na fotografii vľavo), dôstojník Centra riadenia operácií GŠ OS SR. Informáciami o pripravenosti civilnej ochrany prispel Ing. Kamil Schön, odborník Úradu civilnej ochrany MV SR. Konferenciu zorganizovalo Euroatlantické centrum v spolupráci so Slovenskou atlantickou komisiou.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto npor. **Mário PAŽICKÝ**

Vysokoškooláci s poručíckou hviezdou

Štrnásť poručíci z radov civilných vysokoškolákov boli po absolvovaní Vstupného odborného dôstojníckeho kurzu 11. apríla 2007 slávnostne vyradení v Národnej akadémii obrany maršala Andreja Ľudáka v Liptovskom Mikuláši. Na slávnosti sa zúčastnil aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Pri tejto príležitosti generál Bulík zdôraznil, že nových dôstojníkov ozbrojených síl dlhodobo očakávajú. Vidí v nich veľkú perspektívu a drží im palce pri vstupe na nových vojenských pracoviskách. Všetci absolventi sa rozhodli pre spoluprácu s armádou po skončení vysokých škôl, niektorí z nich pracovali ešte určitý čas v civile. Z mladých dôstojníkov a dôstojníčok srší optimizmus a entuziazmus, radosť zo života, chuť pustiť sa do boja s novými výzvami. Držíme im pri ich zdolávaní palce.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto npor. **Mário PAŽICKÝ**

Konferencia SZPB

Pri príležitosti 50. výročia zjazdu Zväzu protifašistických bojovníkov na Slovensku sa 19. apríla 2007 uskutočnila na pôde Ministerstva obrany SR odborná konferencia. Konala sa pod organizačnou taktovkou Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Bratislave a predstaviteľov Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Prednášky boli zamerané na objasnenie historických aspektov vzniku a vývoja odbojových organizácií v povojnovom období. Účastníci diskutovali aj o sociálnej a zdravotnej starostlivosti o účastníkov odboja. „Podklady a závery konferencie budú tiež slúžiť pre prípravu knižnej publikácie o vzniku jednotlivých protifašistických združení, procese ich zjednocovania do SZPB a ich historické pôsobenie až po súčasnosť,“ informoval predseda SZPB doc. Ing. Karol Pitka, CSc. Rezort obrany na stretnutí zastupoval vedúci oddelenia vojnových veteránov a vydávania osvedčení MO SR Ing. Daniel Kostra.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

GOLANY 2007

Rezort obrany v médiách

Oddelenie analýz a verejnej mienky komunikačného odboru KaMO už od roku 2004 pravidelne vyhodnocuje príspevky z monitorovaných elektronických a printových médií, ktoré sa týkajú rezortu obrany. Sú to príspevky, ktoré je možné prečítať si na intranetovej stránke <http://web1.mod.gov.sk>. Výsledky týchto analýz ukazujú, ako slovenské a niektoré zahraničné médiá vnímajú a sprostredkujú verejnosti dianie v rezorte obrany.

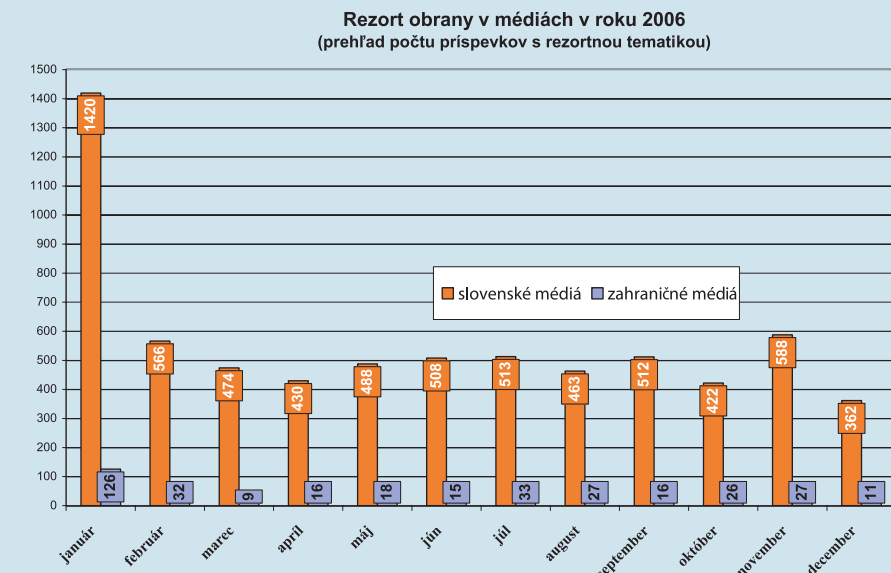
Tieto analýzy sú cenným zdrojom pre korigovanie komunikačnej stratégie rezortu obrany. Na stránky najsledovanejšieho rezortného média - mesačníka Obrana sme pripravili krátky výber z ročnej analýzy za rok 2006, ktorú pracovníci oddelenia prezentovali v kruhu odborníkov pre mediálnu komunikáciu.

Analýza monitoringu domácich médií spracovaná za rok 2006 ukázala, že vnímanie rezortu obrany v médiách má niekoľko špecifik. Líši sa rozsahom medializácie a polaritou nielen od predchádzajúcich dvoch rokov, ale rozdiel je aj medzi oboma polrokmi minulého roka. Miera medializácie rezortu obrany bola v minulom roku vyššia, než v období rokov 2004 a 2005, a to hlavne v dôsledku januárovej leteckej katastrofy vojenského An-24.

Pri analýze polarít príspevkov v posledných troch rokoch sa zistilo, že najpozitívnejšie bol rezort komunikovaný v roku 2004, kedy 13 percent príspevkov v médiách bolo ladených voči rezortu pozitívne, v porovnaní s ich 9% v roku 2005 a 3% v minulom roku. Najmenej priaznivý obraz o rezorte obrany poskytovali médiá verejnosti v roku 2006, pričom kritickejšie boli v prvom polroku.

Rezortnej problematike sa v minulom roku, najmä v jeho druhej polovici, venovali častejšie elektronické než printové médiá. Z printových médií to bola hlavne rozhlasová stanica Slovensko, ktorá zároveň najčastejšie zo všetkých rozhlasových staníc už tradične prezentovala rezort v pozitívnom kontexte. Zo štyroch slovenských televíznych staníc si prvenstvo v prezentácii diania v rezorte obrany udržali hlavne dve televízie: spravodajská TA3 a verejnoprávna STV, pričom frekvencia kritických príspevkov s rezortnou tematikou bola častejšia na TA3. Na STV boli častejšie odvysielané relácie a príspevky s pozitívnym pohľadom na rezort.

Medzi printovými médiami mali dominantné postavenie v informovaní verejnosti o udalostiach v rezorte obrany celoslovenské denníky, hlavne Sme, Pravda a Hospodárske noviny. Najkritickejšie voči rezortu však boli Nový Čas, Sme a Plus jeden deň. Opačná, skôr

pozitívna polarita príspevkov je z domácich printov charakteristická pre mesačník Euroreport a dvojtyždenník Bojovník.

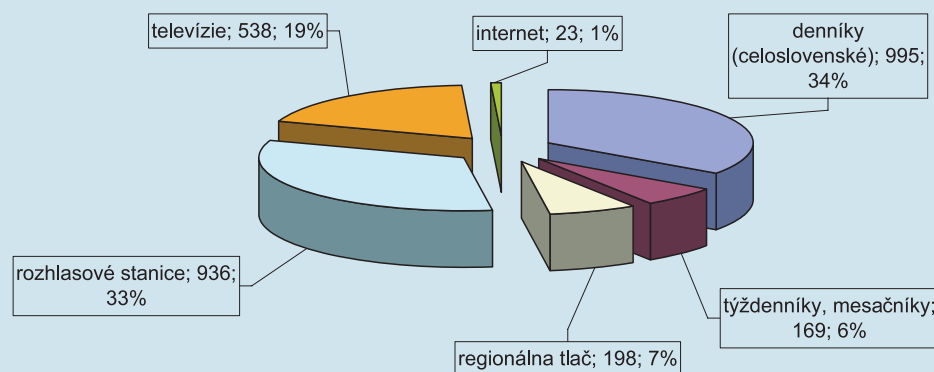
Osobitný význam z hľadiska regrutačných cieľov ozbrojených síl má prezentácia rezortu obrany v regionálnych médiách. V roku 2006 sa rezortnej problematike najviac venovali regionálne denníky v Košickom kraji, a to Košický korzár a Gemerský korzár. Verejnosť v Žilinskom kraji bola o udalostiach v rezorte obrany informovaná najmä prostredníctvom Nového Života Turca, Liptovských a Žilinských novín. Prešovský korzár a Prešovský večerník prezentovali rezortnú tematiku najčastejšie v ďalšom z krajov na východe Slovenska. V ostatných piatich krajoch sa rezortnej problematike venovali printové médiá v menšom rozsahu,

najmenej v Nitrianskom a Bratislavskom kraji, v ktorom medializácia rezortu stratila na intenzite hlavne po zániku Večerníka v júli minulého roka.

Z analýzy monitorovaných médií vyplýva, že rezort obrany bol v minulom roku najčastejšie prezentovaný v súvislosti s pôsobením našich vojakov v zahraničných misiách (napr. stiahnutie žienistov z Iraku, presun v rámci Afganistanu, letecká havária An-24, úmrtie v Iraku, vyznamenania vojakom po rotácii). K ďalším témam, zvyčajne komunikovaných médiami v kritickom až negatívnom kontexte, patrili tendre (na propagačné predmety, výstroj, dopravné lietadlá a iné), personálne zmeny vo vojenských podnikoch a nemocniciach a oplotenie vojenských lesov.

Eva POLLÁKOVÁ

Podiel jednotlivých druhov médií na medializácii rezortu obrany 2. polrok 2006

S hlavou v oblakoch

Na svojom konte má tisícky letov a takmer päť tisíc nalietanych hodín na rozličných typoch lietadiel. Je jedným z najdlhšie lietajúcich pilotov v ozbrojených silách - podplukovník Ing. Jozef Solmoši.

V aktívnej službe je spomedzi jeho rovesníkov už iba veliteľ Vzdušných síl OS SR generálmajor Juraj Baránek, veliteľ leteckej základne Sliač plukovník Jozef Dobrotka a plukovník Peter Fianta, ktorý pôsobí na Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši.

Vojenskú kariéru začal v pätnástich rokoch, kedy ho prijali na štúdium vo vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. „Už vtedy som mal jediný cieľ - stať sa vojenským pilotom“, prezradil rodák z Tlmáča. Keď vo štvrtom ročníku prišiel výber na pilotov, neváhal ani sekundu a prihlásil sa. Odišiel na zdravotnú prehliadku do Ústavu leteckého zdravotníctva v Prahe, kde z takmer stovky uchádzačov splnili náročné kritériá iba siedmi. Jeho kariéra vojenského pilota bola odštartovaná. Lietať začal na jar 1976 ešte ako študent vojenského gymnázia. Na jeseň toho istého roka ho prijali na štúdium vo Vysokú vojenskú leteckú školu SNP v Košiciach ako stíhacieho pilota. Už počas školy nalietať 155 hodín na prúdových L-29 Delfín. Náročné štúdium pilotov absolvovala približne polovica poslucháčov. V júli 1980 odišiel do Píseva na preškolenie na stíhačku MiG-21. Kvôli zdravotným problémom ale musel prestúpiť medzi dopravných pilotov a po promóciách nastúpil k dopravnému leteckému pluku v Mošnově. Kariéru dopravného pilota začal na lietadle L-14 ako druhý pilot. O rok neskôr ho na vlastnú žiadosť prevelili na Slovensko k samostatnej letke

do Trenčína. Po jej zrušení, v roku 1986, odišiel do Piešťan. Od roku 2001 pôsobí v dopravnom leteckom krídle v Kuchyni. Prešiel cez rôzne veliteľské funkcie. Bol veliteľ roja, letovod letky, náčelník štábu letky, veliteľ letky - zástupca veliteľa leteckej základne. V súčasnosti pôsobí v Dopravnom leteckom krídle v Kuchyni ako veliteľ roja. Vycvičený je na pilotovanie lietadiel IL-14, L-410, An-12, An-24 a An-26. Svoje bohaté skúsenosti neustále odovzdáva mladým pilotom. „Chcem aby aj po mojom odchode do dôchodku mali Vzdušné sily OS SR kvalitných pilotov schopných lietať aj v tých najnáročnejších podmienkach, a aby sa na nich vždy dalo spoľahnúť“, prezradil Jozef Solmoši.

HORÚCE AJ PRÍJEMNÉ CHVÍLE V KOKPITE

„Najkrušnejšie chvíle som zažil v rokoch 1993 - 1994 na lietadle An-12. Už samotný prechod z lietadla L-410 (5,8 tony) na lietadlo An-12 (61 ton) bol dosť atypický. Samotné preškolenie na kapitána lietadla sa uskutočnilo náletom len asi dvadsiatich hodín a 54 letov. Bolo to žiaľostne málo, no na viac vtedy nebol čas. Ďalší problém bol v samotnom Piešťanskom letisku. Mošnovskí piloti toto letisko, vzhľadom na jeho rozmery, nazývali „maketa letiska“. Aj tí najkúsenejší mali rešpekt pred pristávaním na ňom, a ja som mal vtedy nálet iba dvadsať hodín. Najťažšie chvíle som ale zažil po minuloročnej leteckej katastrofe lietadla An-24. O nej sa popisalo už veľa

a treba ísť ďalej“ dodáva čerstvý päťdesiatnik pri rozprávaní svojich spomienok.

Počas tridsiatich rokov, čo sa pplk. Solmoši venuje lietaniu, absolvoval okolo 6915 letov. Ku koncu minulého roka mal nalietanych spolu 4940 hodín na rôznych druhoch techniky. Zúčastnil sa leteckých dní po celej Európe, vozil humanitárnu pomoc pre bývalý Juhosláviu, do talianskej Ancony, niekoľkokrát letel aj do Bagdadu. „Tam je to celkom zaujímavé, najmä pristávanie. Musíte klesať v špirále nad letiskom, aby ste sa vyhlí okrajovým nebezpečným štvrtiam, kde by mohlo byť lietadlo ohrozené útokom povstalcov. Najdlhší let som absolvoval do Karachi v Pakistane. To sme leteli približne štrnásť hodín s medzipristátiami na dotankovanie v Ankare, Teheráne a Zahedane“, zaspomínal podplukovník Solmoši. Na jar roku 1994 sa zúčastnil pokusu o zápis do Guinnessovej knihy rekordov v hromadnom zoskoku parašutistov. „S dvoma An-26 sme vysadili spolu 225 parašutistov z výšky 6400 metrov. Vo svojom stroji An-12 som mal 125 parašutistov. Bolo veľmi zaujímavé sledovať správanie sa lietadla, keď bolo počas niekoľkých sekúnd ľahšie o 10 ton „nákladu“. Navyše sme museli letieť čo najnižšou možnou rýchlosťou, aby mali parašutisti minimálny rozptyl. Bolo to veľmi náročné“.

Jozef Solmoši zostal aj napriek svojej dlhej a bohatej kariére skromným a poctivým vojakom, ktorý sa vždy snaží zodpovedne plniť svoje služobné povinnosti. „Lietanie v civilnom sektore ma nikdy nelákalo. Vojenské lietanie je úplne iné. V armáde som preletel celú Európu a východnú Áziu. Pristál som na viac ako 50 letiskách. Kolektív v armáde je tiež o niečo iný. Mal som šťastie na výborných technikov a kvalitné posádky lietadiel. Vždy bola medzi nami maximálna dôvera. Spolu sme prekonali všetky problémy. Ani raz som svoj vstup do armády nelutoval a ani dnes by som nemenil“, skonštatoval na záver nestor medzi dopravnými pilotmi, podplukovník Jozef Solmoši.

Text a foto por. Martin URBAN

Turecko zvažuje Mangusty

Turecko začalo rokovať s firmou Agusta o nákupe útočných vrtulníkov A129 Mangusta. Talianska spoločnosť tak „vyhrala“ tender na 50 helikoptér za dve miliardy eur pre tureckú armádu. Úspešný výsledok však ešte nie je zarúčený. Podobným víťazom sa totiž už v roku 2004 stala americká firma Bell Textron so strojom AH-1Z King Cobra. Potom však Turecko sprísnilo podmienky nákupu zbraní a začalo požadovať okrem iného úplný prístup k softvérovým kódom, čo USA nedovoľujú. V ďalšom kole sa teda neuchádzala žiadna americká firma. Typ A129 Mangusta porazil juhoafrický Rooivalk, Eurocopter Tiger a ruský Kamov Ka-50/Ka-52.

Turecká verzia by mala niesť označenie T129 a stavať ju budú turecké firmy. Stroje budú založené na exportnej verzii A129 International, ktorá má oproti základnému modelu iné motory a päťlistový rotor. Základnú výzbroj tvorí vežička v nose stroja s 20 mm rotačným kanónom. Na pylónoch by mala T129 niesť až 12 protitankových rakiet TOW alebo Hellfire (namiesto pôvodných osem) a štyri protiletadlové rakety Stinger (namiesto pôvodných dvoch). Výzbroj doplnajú 70 mm alebo 81 mm neriadené rakety.

Vrtulníky Mangusta používa zatiaľ iba talianska armáda. Turecko by sa stalo prvým zahraničným zákazníkom.

Kanadské Leopardy

Kanada je posledným štátom, ktorý ako hlavný tank vo svojej výzbroji používa starší Leopard 1. Z pôvodných 114 ich má stále v službe viac ako 60. Minulý rok Kanada vyslala 17 Leopardov 1 na podporu svojich jednotiek v Afganistane (na snímke). Vek a opotrebovanie tankov však v bojových podmienkach spôsobovali problémy. Posádky sa tiež sťažovali na chýbajúcu klimatizáciu. Kanada sa preto dohodla s Nemeckom na prenajatí 20 podstatne modernejších tankov Leopard 2A6M, ktoré by mali ísť rovno do Afganistanu.

Leopard 2A6 je oproti Leopardu 1 ťažší (62 ton oproti 43 tonám), ale je lepšie pancierovaný, má lepšiu výzbroj (kanón 120 mm oproti 105 mm) a vďaka výkonnejšiemu motoru aj o niečo rýchlejší (72 km/h oproti 65 km/h). Verzia 2A6M je lepšie chránená proti minám a nástražným náložiam, ktoré v Afganistane predstavujú vážnu hrozbu.

Vďaka prenájomu má Kanada možnosť otestovať si nové verzie Leopardov. Do úvahy totiž prichádza nákup 80 strojov verzie 2A4, ktoré by definitívne nahradili staršie „jednotky“.

Antonov ponúka An-70

Ukrajinský výrobca Antonov sa stal štvrtou spoločnosťou, ktorá ponúka nové transportné lietadlá pre Ozbrojené sily SR. Predtým prejavili záujem o dodávku lietadiel americký Lockheed Martin, talianska Alenia a EADS CASA zo Španielska.

Antonov sa snaží na zahraničných trhoch presadiť s novým typom An-70. Prvý prototyp vzlietol už v roku 1994, ale sériová výroba sa doteraz nezačala. Pôvodne mala prebiehať aj v Rusku aj na Ukrajine, ruská strana však z projektu neskôr vycúvala.

Stroj poháňajú štyri propfanové motory Progress D-27, ktoré mu dávajú maximálnu rýchlosť 780 km/h. Lietadlo je dlhé 40,7 m a má rozpätie krídel 44,1 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 145 ton. An-70 môže prepraviť 300 vojakov alebo 47 ton materiálu. S nákladom 20 ton má dolet 6600 km.

Konkurenti Antonova používajú konvenčnejšie turbovrtulové motory. Lockheed Martin ponúka štvormotorový C-130J Hercules. Americká firma má podiel aj na dvojmotorovom C-27J Spartan, ktorý vyrába talianska Alenia. Oba stroje majú rovnaké motory a kokpit. Španieli sa o kontrakty uchádzajú s dvojmotorovým typom C-295.

[TECHNIKA]

Obrana 5/2007

Vstup do bezpilotnej éry

Britské kráľovské letectvo si prvýkrát otestovalo, ako by mohla vyzeráť letecká vojna budúcnosti. Jeden pilot ovládal celú letku bezpilotných prostriedkov, ktoré napadli viacero vzdušných i pozemných cieľov. Riadiaci pilot sedel v stíhačke Tornado F2. Jej kokpit je upravený pridaním viacerých interaktívnych displejov na ovládanie útočnej letky. Tú tvorilo zatiaľ iba jedno dopravné lietadlo BAC 1-11. Namiesto sedadiel však malo tri sady simulátorov, ktoré predstavovali ďalšie lietadlá. BAC 1-11 je totiž iba technologickým demonštrátorom na testovanie možností ovládania bezpilotného prostriedku z kabíny bojového stroja. S BAC 1-11 vzlietla normálna posádka. V určenej výške nad cieľovou oblasťou odovzdala riadenie pilotovi Tornada. Ten potom navádzal BAC 1-11 i tri ďalšie virtuálne stroje pri útokoch na rôzne pohybujúce sa ciele. Bepilotné prostriedky samostatne vyhľadávali, identifikovali a zameriavali nepriateľa. Pilotovi v Tornade poslali zábery cieľov a na ňom bolo konečné rozhodnutie, či potvrdil útok. Ten potom vykonali bezpilotné prostriedky úplne samostatne.

Technológia, ktorú Briti začali testovať, by mala nájsť uplatnenie pri útokoch v hĺbke nepriateľského územia. Jedno pilotované lietadlo by sprevádzala celá letka bezpilotných prostriedkov, ktoré by napríklad ničili silno bránené ciele. Systém vyvíja firma QinetiQ, ktorá dúfa, že do služby by sa mohol dostať okolo roku 2020.

Poľské problémy s F-16

Poľské letectvo má technické problémy pri zavádzaní nových stíhačiek F-16 do služby. Niekoľko strojov z prvých jedenástich dodaných museli odstaviť. Podľa poľských médií sú stíhačky poruchové – jedna porucha pripadá priemerne na sedem letových hodín. Na rozdiel od novinárov však poľské letectvo neberie situáciu až tak tragicky. Prvá letka F-16 má dosiahnuť operačný stav až na budúci rok. Spolu získa poľské letectvo 48 týchto strojov, z toho 12 dvojmiestnych. Všetky sú vo verzii F-16 Block 52+, posledné z nich dodajú tiež na budúci rok. S výcvikom poľských letcov by mal pomôcť aj Izrael, ktorý je najväčším používateľom F-16 okrem USA a má bohaté skúsenosti nielen s údržbou, ale aj s bojovým nasadením. Firma Raytheon dodá Poľskom dodatočnú výzbroj za viac ako 21 miliónov dolárov. V objednávke je 78 klzavých navádzaných bômb AGM-154C a 67 kontajnerov CNU-672/E. Dodáť by ich mali do februára 2009. Výrobca stíhačiek F-16, firma Lockheed Martin zatiaľ získala objednávku na náhradné diely za 400 miliónov dolárov. Táto má pokryť potreby USA a ďalších krajín do marca 2012.

Bombardér Zlín

Tamilskí povstalci na Srí Lanke nasadili do bojov „bombardéry“ – upravené športové lietadlá. Koncom marca podnikli s dvoma strojmi nočný nálet na základňu vládneho vojenského letectva. Zhodené bomby nespôsobili veľké materiálne škody, ale zabili troch vojakov a viacero ďalších zranili. Podľa nekvalitných fotografií, ktoré povstalci zverejnili na svojich internetových stránkach, pochádzali upravené športové lietadlá zo susednej Českej republiky. Tamilskí tigri zverejnili iba čiastočné zábery, aby sa nedal presne určiť typ. S najväčšou pravdepodobnosťou je to Zlín 143L s americkým motorom Lycoming, ktorý sa vyrába na export. Do úvahy prichádza ešte ďalšia exportná verzia Zlín 242L. Povstalci pod trup namontovali štyri závesníky na bomby. Srílanské vládne letectvo používa prúdové stroje MiG-27, Kfir C2 a F-7 (čínska verzia MiG-21), proti pomalým a nízko letiacim športovým strojom však asi nebudú účinné. Väčšou hrozbou pre Zliny môžu byť turbovrtulové lietadlá IA58 Pucará či helikoptéry Mi-24

Krátko

Česko daruje Afganistanu šesť útočných vrtulníkov Mi-24 a šesť transportných Mi-17. Helikoptéry predtým vyradila česká armáda ako nadbytočné. Momentálne prechádzajú opravami a modernizáciou, ktoré platí NATO. Česko už vo februári darovalo novej afganskej armáde 20-tisíc samopalov a 650 gulometov. NATO dopraví české zbrane do Afganistanu niekedy do konca tohto roka.

Niektoré verzie transportného lietadla C-130 Hercules sú v službe už od sedemdesiatych rokov. Pre únavu konštrukcie krídel muselo americké letectvo pred dvoma rokmi uzemniť takmer stovku strojov. Firma Lockheed Martin teraz získala kontrakt za 623 miliónov dolárov na opravu 155 strojov šiestich verzií. Všetky dostanú nový centroplán z výroby najnovšej verzie C-130J. Práce by mali byť hotové do roku 2020.

Kalifornská firma General Atomics dostala zákazku za 43,7 milióna dolárov na výrobu a testovanie dvoch bezpilotných prostriedkov MQ-9 Predator B. Súčasťou objednávky sú aj dve pozemné kontrolné stanice, súvisiace vybavenie a náhradné diely. Úlohou MQ-9 je na rozdiel od doterajších prieskumných prostriedkov priama likvidácia vyhladaných cieľov raketami Hellfire alebo navádzanými bombami GBU-12 či GBU-38.

Americká armáda objednala za 20 miliónov dolárov viac ako 500 laserových diaľkomerov ELRF pre svoje tanky M1A2 Abrams. Firma Nirthrop Grumman Electronic Systems ich dodá do konca tohto roku. ELRF umožňuje strelcovi tanku určiť vzdialenosť cieľa aj v hmle, prachu či dyme. Navyše nepoškodzuje zrak a dá sa tak použiť aj pri výcviku tanku proti tanku.

Kuvajt chce modernizovať svoje protiletadlové batérie Aspide talianskej výroby na štandard SPADA 2000. Trojročný kontrakt za 65 miliónov eur získala firma MBDA. V základnej konfigurácii tvoria systém dve (prípadne štyri) palebné stanovišťa a centrála s radarom, ktorý má dosah 60 km a môže naraz sledovať 100 cieľov. Každá strelecká sekcia má radar s dosahom 40 km a dve odpaľovacie zariadenia, každé pre šesť rakiet Aspide 2000. Raketa je podobná americkej AIM-7 Sparrow, ale má výkonnejší motor a dosah 20 km.

Dánska armáda vybrala pre svoje nové kolesové obrnené vozidlá MOWAG Piranha III a Eagle IV ako výzbroj diaľkovo ovládanú vežu Lemur. Vyrába ju firma BAE Systems. Lemur nesie gulomet kalibru 12,7 mm alebo 40 mm granátomet. Zbraň dopĺňajú zadymovacie granáty, laserový diaľkomer, klasická a infračervená kamera. Strelec ovláda vežu zvnútra vozidla. Dodávky prebehnú od mája 2007 do jesene 2008 a dánska armáda za veže zaplatí približne 50 miliónov dolárov.

Firma General Dynamics vyrobí vyše 25 000 tiel bômb Mk80 pre americké letectvo i námorníctvo. Tieto základné súčasti bômb s hmotnosťou 500, 1000 a 2000 libier sú bez navádzacích hlavic a stabilizátorov. General Dynamics je jediným výrobcom tiel bômb Mk80. Za najnovšiu objednávku dostane 104,5 milióna dolárov. Telá bômb by spoločnosť mala dodať do konca roku 2010.

Indické letectvo vyraduje zo služby posledné stroje MiG-23. Kedysi bola India jedným z najväčších používateľov týchto nadzvukových stíhačiek mimo územia Sovietskeho zväzu / Ruska. Novšie stroje MiG-29 však chce India ponechať v službe aj po roku 2030. Postará sa o to trojročný modernizačný program, pri ktorom dostane 78 indických stíhačiek MiG-29 nové radary, nové vybavenie kokpitu a zariadenie na dopĺňanie paliva počas letu.

Mauserov zázračný „zmeták“

Ako pobočná zbraň jednotlivca sa samonabijacie pištole začali v armádach uplatňovať až začiatkom 20. storočia a len pomaly vytlačili jednoduchšie a lacnejšie revolvery. Presné čísla nemáme, ale možno predpokladať, že azda s výnimkou Nemecka a Talianska v ostatných štátoch aj počas 1. svetovej vojny revolvery nad pištolami prevažovali.

Vo francúzskej armáde to bol najmä 8 mm Lebel 1892, v britskej Webley Mk.IV kalibru .455, v americkej Colt „Army“ Model 1917 kalibru .45, v ruskej 7,62 mm Nagant 1895 a v rakúsko-uhorskej 8 mm Rast & Gasser 1898. Je teda isté, že všetci neskorší slovenskí generáli, ktorí bojovali v 1. svetovej vojne, prišli s týmito revolvermi i s nastupujúcimi pištolami do styku.

PREKVAPUJÚCO MODERNÍ NEMCI

Je všeobecne známe, že kým sa Nemecko v roku 1871 nezjednotilo do cisárstva, bolo dosť nesúrodým konglomerátom rôznych kráľovstiev, vojvodstiev a kniežatstiev s rozdielnou kvalitou armád. To sa týkalo aj úrovne výzbroje. Do prusko-francúzskej vojny sa tu v kategórii krátkych palných zbraní ešte hojne vyskytovali perkusné predovky a revolvery buď zahraničného pôvodu, alebo licenčne vyrábané francúzske Lefauchaux na kuličkové náboje.

Až po zjednotení sa objavil prvý domáci tzv. Saský vojenský revolver vzor 1874 kalibru .442 na päť nábojov s okrajovým a neskôr stredovým zápalom. I ten však bol

napodobeninou ranných revolverov Smith & Wesson. Potom prišli revolvery Mauser vzor 1878 kalibrov 7, 7,9, 9 a 11 mm, ktoré však boli určené pre civilný trh a vyrobili ich len v malých sériách.

V nemeckej armáde sa skutočne ujal až šesťnábojový 10,55 mm revolver označený ako Reichsrevolver 1879 a jeho zmenšená verzia rovnakého kalibru Reichsrevolver 1879/83. Tieto vojenské revolvery začala v roku 1908 v celej armáde nahrádzať 9 mm pištoľ Georga Luger Parabellum P-08. Treba však povedať, že pištoľ typu Parabellum vzor 1902 Nemci zaviedli do výzbroje gulometných rôt pechoty i do námorníctva už v roku 1904, čím v porovnaní s Francúzskom, Veľkou Britániou, USA i Ruskom prejavili oveľa väčší zmysel pre modernizáciu. A pokrokovejšie v tomto smere bolo i Rakúsko-Uhorsko, ktoré 8 mm pištoľ Roth-Steyr Čecha Karla Krnku zaviedlo do výzbroje v roku 1907.

MAUSER NA POMOC LUGEROVI

Keď sa teda v roku 1914 začala 1. svetová vojna, neboli pištole Parabellum v rukách nemeckých vojakov už žiadnou vzácnosťou. Mali ich však stále málo, a tak si nemecký generálny štáb vypomáhal i rakúskymi pištolami Roth-Steyr 1907, Steyr 1912 a v neposlednom rade i Mauserom C 96 Model 1912.

Nemecká firma Mauser začala v roku 1897 vyrábať pištoľ označenú podľa jej britského patentu z roku 1896 ako Mauser C 96 (farebná kresba). Reklama ju ohlasovala

ako „záračnú pištoľ – karabínu“, pretože jej drevené puzdro sa dalo pripevniť na rukoväť ako pažba a výkonný 7,63 mm náboj umožňoval účinnú strelbu do diaľky, ktorá bola pre iné pištole nedostupná. Neprajníci ju zasa podľa atypickej okrúhle rukoväte nazvali „Mauserovým zmetákom“... Bola to však skutočne vydatá a výkonná zbraň s kapacitou 10 nábojov kalibru 7,63 mm a osvedčila sa už za anglicko-búrkej vojny v rokoch 1899-1902. Pracovala na princípe spätného rázu s krátkym záklzom hlavne. Záver uzamykala kývavá závora a náboje sa vkladali zhora do nábojovej schránky pred lúčikom spúšte z nábojového pásika. Vďaka obľube najmä medzi cestovateľmi a lovcami sa táto pištoľ rozšírila do mnohých krajín a v cárskom Rusku ju dokonca zaradili medzi tzv. odporúčané systémy pištolí, ktoré si mohli dôstojníci zaobstaráť namiesto oficiálneho revolvera Nagant.

Keďže však, ako sa hovorí – doma nie je nikto prorokom – do výzbroje vlastnej nemeckej armády prijali Parabellum a Mauser sem cestu našiel až v súvislosti so spomenutým nedostatkom pištolí na začiatku 1. svetovej vojny. To už však išlo o Mauser C 96 Model 1912, ktorý v rokoch 1914 – 1918 vyrábali aj v kalibri 9 mm Parabellum. Tieto upravené Mausery mali na rukoväti vyrytú veľkú číslicu „9“ vyfarbenú na červeno (farebná fotografia).

PhDr. Ján DOLINAY

Kresba Rudolf TOMŠA

Foto archív autora

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Parabellum P-08: náboj – 9 x 19 mm Parabellum; celková dĺžka – 223 mm; dĺžka hlavne – 102 mm; vývrt hlavne – 8 pravotočivých drážok; hmotnosť bez nábojov 850 g; kapacita zásobníka – 8 nábojov; dĺžka účinnej strelby – 50 m.

Mauser C 96, M 1912: náboj – 7,63 x 25 mm Mauser alebo 9 x 19 mm Parabellum; celková dĺžka – 318 mm; dĺžka hlavne – 140 mm; vývrt hlavne – 6 pravotočivých drážok; hmotnosť bez nábojov 1 250 g; kapacita nábojovej schránky – 10 nábojov; dĺžka účinnej strelby – 100 m.

Martýr boja za slobodu

Jedným z najznámejších slovenských generálov bol Rudolf Viest, dôstojník medzivojnovej česko-slovenskej, v roku 1939 slovenskej, v rokoch 1939 – 1944 zahraničnej československej a v októbri 1944 povstaleckej 1. čs. armády. Narodil sa 24. 9. 1890 v Revúcej, okr. Rožňava.

Po vyštudovaní vyššej priemyselnej školy v Budapešti sa tam zamestnal a 1. 10. 1911 ako dobrovoľník bol povolaný do jednoročnej vojenskej služby, ktorú si odsľúžil v 7. pluku v Štajerskom Hradci. Necelé štyri mesiace po zmobilizovaní a frontovej službe bol 24. novembra 1914 zajatý pri Krakove. V auguste 1915 sa prihlásil do srbskej armády. V bojoch bol ranený, ale v hodnosti ppor. sa vrátil znovu na front v rámci srbských jednotiek.

Počas organizovania čs. légii sa zdržieval v Rusku, kde sa podieľal na náboře dobrovoľníkov. V roku 1919 bol menovaný za veliteľa čs. tábora pre Slovákov v Irkutsku. V roku 1920 sa cez Japonsko, Kanadu a USA vrátil do ČSR ako veliteľ pluku v hodnosti majora. V prvý deň roku 1921 bol prijatý do čs. armády. V medzivojnovom období po absolvovaní kurzu Vysokéj válečnej školy (VVŠ) ako dôstojník generálneho štábu (gšt.) zastával dôležité vojensko-diplomatické, vysoké štábne a veliteľské funkcie. Zo Slovákov ako jediný sa stal generálom (1933 - brigádny generál, 1938 - divízný generál) a zastával dôležité veliteľské posty: 1935–36 bol veliteľom 1. pešej divízie a zároveň veliteľom pražskej posádky, 1936–37 zástupcom veliteľa I. zboru v Prahe, 1937–38 veliteľom VI. zboru v Košiciach.

NAJSKÚSENEJŠÍ SLOVÁK

Proces rozpadu ČSR vnímal s nevôľou. Spolu s ďalšími kultúrnymi a vojenskými predstaviteľmi na Slovensku sa podpísal pod vyhlásenie, ktoré 14. 3. 1939 doručili Krajiniskému snemu. Signatári v ňom varovali poslancov pred vyhlásením Slovenského štátu. Pravdepodobne aj to zohralo svoju rolu, že v slovenskej armáde, kde sa na vysoké veliteľské funkcie dostali majori a podplukovníci, sa mu neúšla zodpovedajúca funkcia. Žiadosť o odchod do výslužby podal 8. apríla 1939, ale minister obrany Ferdinand Čatloš si zrejme uvedomoval, že najskúsenejšieho Slováka z predmnichovskej armády

nemôže postrádať, preto jeho žiadosti nevyhovel. Div. gen. R. Viest sa stal generálnym inšpektorom slovenskej armády. Od polovice mája 1939 spolu s F. Čatlošom boli dvaja generáli I. triedy v slovenskej armáde. Ako člen slovensko-maďarskej delimitačnej komisie v auguste 1939 sa nevrátil z rokovania v Budapešti, 3. septembra 1939 odišiel do Bukurešti, odtiaľ cez Južosláviu do Paríža. V januári 1940 prevzal funkciu veliteľa 1. čs. divízie vo Francúzsku. V tejto funkcii zotrval do 14. 6. 1940.

Po porážke Francúzska odišiel do Veľkej Británie, kde po dohode s britskou vládou z 22. 7. 1940 vznikla v Londýne čs. dočasná vláda na čele s prezidentom E. Benešom, v ktorej bol od 23. 7. 1940 štátnym tajomníkom. 12. októbra 1940 bol menovaný členom Štátnej rady a dekrétom prezidenta Beneša sa stal štátnym ministrom. V rokoch 1941 – 44 pracoval v najvyšších čs. zahraničných orgánoch, od 8. 5. 1942 bol zástupcom ministra národnej obrany. Podieľal sa na prijatí opatrení v súvislosti s organizovaním čs. zahraničných jednotiek, zúčastňoval sa na zasadnutiach vlády, Štátnej rady. K mnohým zahranično - politickým i vojenským otázkam zaujal postoj aj v rozhlasovom vysielaní pre Československo z Londýna. 28. marca 1942 na Slovensku bol v neprítomnosti pozbavený slovenského štátneho občianstva a odsúdený na trest smrti povrazom.

POVSTALECKÝ VELITEĽ

Od 22. 8. 1944 bol členom delegácie londýnskej čs. vlády na rokovaní v Moskve. Tam ho zastihla správa o vypuknutí SNP. Na návrh ministra národnej obrany zo 6. 9. 1944 ho prezident E. Beneš 19. 9. 1944 menoval veliteľom 1. čs. armády. Na Slovensko prišiel v noci zo 6. na 7. 10. 1944 a prevzal velenie. Tri týždne stál na čele hrdinsky bojujúcich povstaleckých vojsk. Hneď po jeho príchode sa v dňoch 8. – 12. 10. 1944 odohrala úspešná povstalecká ofenzíva v úseku III. taktickej skupiny, aj za účasti 2. čs. paradesantnej brigády, keď sa dočasne podarilo zatlačiť nemecké vojská a získať späť niektoré obce. 13. októbra 1944 bol kooptovaný za člena SNR.

Stál na čele povstaleckej armády, ktorá v tom čase už musela čeliť obrovskej prevahe nepriateľa najmä po 18. októbri 1944, keď sa začal nemecký

generálny útok. Po odchode do hôr 27. októbra 1944 div. gen. R. Viest vydal zvláštny operačný rozkaz o prechode armády na partizánsky spôsob boja, v ktorom nariadil prechod a vymedzil priestor činnosti pre jednotlivé taktické skupiny. Tento rozkaz sa však v situácii, keď neexistovalo spojenie štábov s podriadenými jednotkami, nemohol dostať k adresátom.

28. októbra 1944 div. gen. R. Viest spolu s brig. gen. J. Golianom a ďalšími dôstojníkmi v sprievode Vysokoškolského strážneho oddielu (VSO) opustili Športhotel na Donovaloch. Niekoľko dní pochodovali za nesmierneho vypätia síl. Generál Viest bol veľmi vyčerpaný. Jeho choroba - trombóza dolných končatín - s ktorou sa trápil už vo Francúzsku v roku 1940, sa zhoršila. 2. novembra 1944 sa generáli Viest a Golian spolu so skupinou vojakov dostali do Pohronskeho Bukovca, kde našli úkryt. V tejto obci boli povstaleckí generáli napokon zajatí. Oboch eskortovali do Banskej Bystrice, neskôr do Bratislavy. Odtiaľ ich 10. novembra 1944 previezli do Viedne a ešte v ten istý deň do Berlína. Okolnosti smrti gen. R. Viesta dodnes nie sú objasnené.

Jeho zástoj v boji proti fašizmu bol posmrtné viackrát ocenený. V roku 1946 bol povýšený do hodnosti arm.gen. in memoriam a po vojne dostal vyznamenania in memoriam: Československý vojnový kríž 1939, Rad SNP I. tr., a Rad červenej zástavy a rôzne pamätné medaily a odznaky. Po roku 1989 dostal Rad M. R. Štefánika III. tr. (1991) a od prezidenta SR Vojenský rad Ľudovíta Štúra I. tr. (1995). Jeho meno sa vysoko váži aj v Ozbrojených silách SR. 15. decembra 2000 bol priznaný mechanizovanej brigáde v Prešove čestný názov Mechanizovaná brigáda gen. Rudolfa Viesta.

PhDr. František CSÉFALVAY, CSc.

Vojenský historický ústav

úpravy praktickej činnosti na úseku strelných zbraní a streliva objasniť.

NOSENIE ZBRANE

V ustanovení § 28 ods. 4 písm. e) zákona je stanovené, že držiteľ zbrojného preukazu nesmie viditeľne nosiť zbraň, ak mu bol vydaný zbrojný preukaz s vyznačenou skupinou „A“. V praxi nie je jasný a jednoznačný nový pojem „viditeľne nosiť zbraň“. Nie je jasné, či za splnenie tejto podmienky sa považuje uschovanie zbrane v puzdre. Dôvodová správa k zákonu neobsahuje zmienku o tomto pojme. Najväčšie praktické problémy korešpondujú napríklad so snahou súkromných bezpečnostných služieb využiť držiteľov zbrojných preukazov skupiny „A“ tak, aby mohli zbrane nosiť aj v puzdre na opasku v čase výkonu

komore, v nábojovej komore valca revolvera, v nábojovej schránke zbrane, alebo v zásobníku zbrane. Úschova zbrane spôsobom, ktorý požaduje PPZ toto neumožňuje.

V tejto súvislosti by som chcela poukázať na skutočnosť, že príslušníci Policajného zboru, ktorí sú držiteľmi zbrojného preukazu skupiny A, bežne takýmto spôsobom nosia a používajú súkromné zbrane. Uvedený spôsob nezakazujú ani interné predpisy Policajného zboru pre jeho príslušníkov. Táto komparácia nepreukazuje žiadny rozdiel medzi takto nosenou zbraňou príslušníkom Policajného zboru v službe, alebo napríklad zamestnancom súkromnej bezpečnostnej služby v strážnej službe. Možno teda vyvodiť záver, že zbraň na opasku uschovaná v puzdre nie je zbraňou viditeľne nosenou! Dôsledky dospeli v praxi až ku úsmevným prípadom, kedy zamestnanci súkromných bezpečnostných služieb v snahe naplniť požiadavky polície, nosia zbrane napríklad v ľadvinových taškách a podobne. Treba dodať, že výklad ustanovenia § 28 ods. 4 písm. e) zákona si vyžaduje komplexný prístup, ktorý by nezaujate smeroval k úplnému a správne mu objasneniu a vysvetleniu zmyslu, obsahu a cieľa citovanej právnej normy. K uvedenému prístupu vyšší služobný policajný orgán nedospel, čo sa jednoznačne odráža v služobnom výklade citovanej právnej normy.

KDE ZBRAŇ ULOŽIŤ?

V paragrafe 55 ods. 2 zákona je uvedený pojem „uzamykatelný trezor“ a v paragrafe 55 ods. 3 zákona pojem „uzamykatelný skriňový trezor“. Z obsahu pojmov nie je zrejmé, o aké trezory ide, akú STN pri aplikácii tohto ustanovenia je potrebné použiť, akú odolnosť by mal mať a podobne. Nejasnosti môžu spôsobiť vážne problémy najmä držiteľom väčšieho počtu zbraní a streliva.

Nie je tiež jasné, ako postupovať v prípadoch, keď je strelná zbraň zapísaná doposiaľ v hromadnom zbrojnom preukaze (ďalej len „HYP“) v mieste „X“, a zamestnanec musí použiť zbraň pri výkone služby v mieste „Y“, čo je veľmi častý prípad. Miesto výkonu služby je neraz vzdialené od miesta, kde je vystavený HYP a kde je zbraň uschovaná. Denné preberanie zbrane a denné odovzdávanie zbrane je problematické a ekonomicky nemožné. Nie je jasné najmä to, či je možné v takýchto prípadoch zamestnancovi prenechať zbraň podľa § 34 ods. 6. písm. b) zákona na dlhší čas s tým, aby zamestnanec zbraň uschovával v mieste bydliska.

ALTERNATÍVNE STRELIVO A EÚ

V spoločenskej praxi sa veľmi významne orientuje a etabluje nový vývojový smer. Ten presadzuje používanie neletálnych (nesmrtiacich) zbraní. Pri analýze súčasnej právnej úpravy ide predovšetkým

o zbrane skonštruované na použitie nábojov, ktoré sa skladajú z nábojnice, zápalky alebo zápalkovej zložky a obsahujú výmennú náplň skladajúcu sa z chemicky dráždivej, alebo paralyzujúcej látky.

Takáto zbraň je pritom konštrukčne vyrobená tak, aby z nej nebolo možné vystreliť „klasické strelivo“. Tieto zbrane sú zaradené do kategórie „D“ zbraní uvedených v zákone (§ 7 zákona).

Analýza však ukázala závažný problém ich praktického použitia. Z ustanovenia § 55 ods. 11 zákona totiž vyplýva, že strelba zo zbrane uvedenej v § 7 písm. b), c) a f) zákona je zakázaná na mieste, kde môže byť ohrozený život alebo zdravie osôb, alebo spôsobená škoda na majetku.

KTO MÔŽE POUŽIŤ ZBRAŇ?

Z toho jednoznačne vyplýva, že takúto zbraň môže napríklad zamestnanec súkromnej bezpečnostnej služby nosiť v strážnej službe, ale nesmel by ju, podľa citovaného ustanovenia, použiť na mieste, kde by mohol strelbou ohroziť život alebo zdravie.

Prakticky ide o väčšinu miest, kde môžeme predpokladať výkon strážnej služby zamestnancami súkromných bezpečnostných služieb. Strelbou z takej-

to zbrane na citovaných miestach by teda osoba porušila povinnosť ustanovenú citovaným zákonom.

Spomínaný zákon abstrahuje aj právnu úpravu vydania európskeho zbrojného pasu. Po vstupe Slovenskej republiky do EÚ sa táto problematika stala mimoriadne aktuálnou.

Tento stav spôsobuje problémy pri pôsobení slovenských súkromných bezpečnostných služieb mimo územia Slovenskej republiky v rámci Európskej únie, pretože súčasný zákon neumožňuje vydať európsky zbrojný pas na iné ako športové a poľovné účely.

ZAKÁZANÉ STRELIVO

V súvislosti s právnou úpravou problematiky streliva v citovanom zákone je aktuálnou aj otázka používania špeciálneho streliva. Ide o strelivo schopné pôsobiť na organizmus útočníka, efektívne ho paralyzovať. Pokiaľ má takéto strelivo dostatočnú energiu, môže „prejsť“ telom a na svojej ďalšej dráhe letu môže ďalej usmrtiť, alebo vážne zraniť inú nezúčastnenú osobu.

Tento aspekt si strelec uvedomuje, spravidla zbraň nepoužije aj napriek tomu, že sú naplnené všetky právne podmienky na použitie strelnej zbrane.

Špeciálne strelivo právna úprava označuje ako zakázané (pozri § 4 ods. 3 zákona).

NOVÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA

Súčasná prax si vynucuje okrem nárokov na vysokú kvalitu zbraní aj vyššie nároky na kvalitu používaného streliva v špeciálnych činnostiach. Za tieto môžeme považovať najmä výkon strážnej služby súkromnými bezpečnostnými službami pri preprave peňazí a iných cenností, strážnu službu v objektoch osobitnej dôležitosti, vo finančných inštitúciách a podobne. Z hľadiska právnej úpravy by bolo možné, v týchto prípadoch, využiť a aplikovať právnu úpravu, ktorá upravuje problematiku výnimky na nadobudnutie vlastníctva a držbu zakázaných zbraní v § 8 ods. 3 zákona. Na jej základe by sa tento problém mohol primerane potrebám praxe, a v presne špecifikovaných podmienkach, efektívne vyriešiť v súlade s účelom zákona vo vzťahu k verejnému záujmu na zabezpečenie vnútorného poriadku a bezpečnosti.

JUDr. Natália Liškayová

Úrad právnych služieb MO SR

Foto Peter DOVINA

Aplikácia zákona o zbraniach a strelive

Príslušníci ozbrojených síl sa so zbraňami nestretávajú iba vo svojom zamestnaní. Vysoké percento z nich je aj v súkromí držiteľom zbrojného preukazu. Bezchybné ovládanie ustanovení zákona o strelných zbraniach a strelive je pre nich nevyhnutné.

V súvislosti so zákonom č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a vyhláškou 555/2003 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 193/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vznikajú s ich aplikáciou niektoré problémy. Pokúsime sa preto nejednoznačnosť a komplikovanosť výkladu právnej

služby podľa predstavy zamestnávateľa. Táto prirodzená snaha (poznámam, že do účinnosti „nového“ zákona sa zbrane takto bežne používali), sa dostala do rozporu s interným pokynom Prezídia Policajného zboru (ďalej len „PPZ“).

Ten zaväzuje výkonné útvary Policajného zboru na nižších stupňoch hodnotiť nosenie zbrane držiteľom zbrojného preukazu s vyznačenou skupinou „A“ v puzdre, ktoré je viditeľné na opasku, ako protiprávne (v rozpore s § 28 ods. 4 písm. e) zákona). Domnievam sa, že obsah uvedeného pokynu PPZ je kontraproduktívny v súvislosti s obsahom ustanovenia § 27 ods. 1 písm. a) zákona, ktoré umožňuje držiteľovi skupiny „A“ zbrojného preukazu mať zbraň v stave umožňujúcom jej okamžité použitie. To znamená v stave, pri ktorom je strelivo v nábojovej

Dubček: štátnik a Európan

V dňoch 15. 2. – 2. 3. 2007 kadeti Národnej akadémie obrany maršala Andreja Ďačeka z Liptovského Mikuláša absolvovali alpský zimný výcvik spolu so 60 kadetmi 2. ročníka Tereziánskej vojenskej akadémie (Teresianische Militärakademie) TMA vo Wiener Neustadt (Rakúsko).

Výcvik bol zameraný na presun a prežitie družstva (čaty) v extrémnych klimatických a vysokohorských podmienkach. Výcvik absolvovali des. Marek Jantoš, slob. Ivana Čičmišová, slob. Jozef Karabinoš, slob. Jozef Lipták. Veliteľom kadetov bol npor. Ing. Daniel Macek.

„Prvé tri dni sme strávili v priestoroch akadémie vo Wiener Neustadt, kde sme sa zoznámili so vzdelávacou a výcvikovou štruktúrou. Všetci sme dostali štandardnú výstroj rakúskej armády potrebnej na výcvik. Štvrtý deň sme sa autobusom presunuli do vojenského výcvikového priestoru Walchen (Tirolsko), ktorý je situovaný 2000 m nad morom s rozlohou 10 x 10 km s možnosťou cvičiť do stupňa prápor. V tomto priestore prebiehalo paralelne množstvo rôznych kurzov a cvičení,“ približuje výcvik slob. Ivana Čičmišová, 3. ročník NAO.

Prvé dva dni výcviku boli zamerané na teóriu prežitia v zimných podmienkach. „Každý kadet bol detailne oboznámený s činnosťou pri záchrane osôb zasiahnutých lavínou, so zásadami prvej pomoci pri omrzlinách, transportom zranených a s používaním horolezeckej výstroje. Presúvali sme sa na skialpinistických lyžiach, presuny trvali 7-10 hodín. Súčasťou výcviku bola aj simulovaná záchrana osôb zasiahnutých lavínou. Na záver sme absolvovali nočné cvičenie,“ dodáva.

Dr. Alena HARAGOVÁ

Foto slob. Ivana ČIČMIŠOVÁ

Majstrovstvá v boulderingu

V dňoch 22. - 23. 3. 2007 sa konal prvý ročník Majstrovstiev Ozborených síl SR v boulderingu. Organizátorom bol 11. mechanizovaný prápor v Martine v spolupráci s Ústavom telesnej výchovy a športu AOS Liptovský Mikuláš. Bouldering je lezenie na umelej stene v relatívne malej výške s bezpečným dopadom na žinenu. Úlohou pretekára je preliezť stanovenú trasu do posledného chytu, tzv. topu, na čo najmenej pokusov. Bez jediného zaváhania prešiel pretekmi poručík Martin Urban. Za ním sa umiestnil favorit súťaže poručík Matej Števík, tretiu priečku obsadil poručík Marián Mišo. Za výbornú organizáciu majstrovstiev patrí uznanie rotnému Petrovi Haštovi, inštruktormu vojensko-praktického lezenia.

por. Martin URBAN

Foto Mgr. Vladimír PAULÍK, PhD.

Vzdelávanie náborárov

Pre náborových pracovníkov regrutačných stredísk, personalistov, či hovorcov zo silových rezortov bol určený „Kurz personálneho manažmentu a marketingu“ katedry humanitných a sociálnych vied Akadémie ozbrojených síl.

Počas sústreďenia 2. – 4. apríla sa účastníci zoznámili so základmi sociálnej politiky ako motivačného činiteľa pri regrutácii. Trojdňový kurz skončili záverečným praktickým zamestnaním, na základe ktorého získali osvedčenie o absolvovaní.

„Je dobré mať pre prax aj podporu teoretických poznatkov. Videli sme svoju prácu aj z iného uhla pohľadu, mali sme možnosť vymeniť si skúsenosti, či poradiť sa. Škoda, že sme nevedeli o záverečných prezentáciách, boli by sme si priniesli hotové zo stredísk a „okukali“, kto má čo lepšie a čo sa dá prevziať,“ vraví Miroslav Ondejka z bratislavského regrutačného strediska. To bol podnet pre vedúceho katedry Jozefa Matisa, aby sa zlepšila komunikácia s účastníkmi kurzov ešte pred ich začatím.

Soňa JAROŠOVÁ

Foto Zdenko ZÁTKO

Kurz plavca záchranára

V dňoch 26.-30. marca 2007 sa uskutočnil v Akadémii ozbrojených síl Liptovský Mikuláš kurz plavca záchranára. Cieľom bolo pripraviť vojenských profesionálov pre kvalifikovanú individuálnu prácu vodného záchranára. Frekvenciou získali v kurze nové poznatky zamerané na špeciálne a praktické záchranárske zručnosti potrebné pre výkon aktívnej záchrany topiaceho sa. V priebehu piatich dní strávili účastníci 6 hodín denne vo vode a 4 hodiny teoretickej a praktickej prípravy pri zvyšovaní svojej plaveckej výkonnosti a nácviku záchranárskych zručností, ako napr. skoky do neznámej vody, pomoc unavenému plavcovi, transport utopeného, ovládanie záchranárskych pomôcok a pod. V teoretických hodinách výučby sa venovali rôznym vedomostiam z teórie vodnej záchrany, manažmentu záchranných akcií a zdravotníckej prípravy a poskytovania prvej pomoci.

Text a foto D. LITVA

Doyen v maratónkach

Pridelenec obrany USA na Slovensku a zároveň doyen vojenského diplomatického zboru akreditovaného v Bratislave podplukovník John R. Wallace v nedeľu 1. apríla poriadne zabojoval. Zúčastnil sa druhý raz Bratislavského polmaratónu a s časom 1:41:03 bol o dve minúty lepší ako minulý rok (štartové číslo 788). Polmaratón bežal aj nrtm. Glen Hazel z jeho kancelárie. „Vždy som sa venoval ľahkej atletike a terénnym behom, a to tak na gymnáziu, ako aj na univerzite. Tiež som hral futbal. Americká armáda má veľmi aktívny a rozsiahly športový program, čo mi mimoriadne vyhovuje,“ konštatuje pplk. Wallace, ktorý aj dnes trénuje aspoň trikrát týždenne. V dávnejšej dobe zabehol aj niekoľko maratónov, ale jeho športovanie ohrozil úraz v roku 2004. „Vážne som si poranil koleno a členok. Postupne som sa zotavil a opäť dostal do kondície. Dodnes mám však v nohe kúsok kovu a šesť skrutiek v členku,“ vysvetľuje. Športovo je založená celá jeho rodina. S deťmi bicykluje, s manželkou (krasokorčuliarka – pozn. red.) hráva tenis a s priateľmi futbal. Aj to tvorilo súčasť jeho prípravy na ďalšie preteky. V októbri by si rád zabehol vo Washingtone beh na 10 míľ. Na jeho organizácii sa totiž podieľa aj US. Army.

Pavol VITKO

Foto Ladislav BÁNYAI

Protokol v praxi (17)

Spoločenské podujatia

III. časť

RECEPCIA

Recepcia je najčastejšou aj najobvyklejšou formou spoločenského podujatia. Väčšina sa začína po piatej popoludní, v prípade, že sa recepcia koná predpoludním je väčšinou spojená s ďalšou akciou (výstava, prezentácia firmy a pod.).

Hostia sa požívajú pozvánkami. Obyčajne je na pozvánke uvedené, či je určená iba vám alebo aj vašej partnerke (partnerovi). Všeobecne platí, že ak prijíma hosť s manželkou, môže si hosť priviesť partnerku. Ak je na pozvánke skratka R. S. V. P. znamená to, že máte odpovedať, či pozvanie prijímate. Ak sa nemôžete zúčastniť, ospravednenie sa nevyžaduje.

Hostiteľ víta hostí pri dverách pri ich príchode, rovnako sa s nimi lúči pri odchode. V posledných rokoch sa na pozvánke okrem začiatku recepcie uvádza aj čas jej skončenia. Pri plánovaní recepcie nezabúdajme na veľkosť miestnosti v pomere s počtom pozvaných hostí, umiestnenie šatne, dostatočný počet parkovacích miest, výzdobu miestnosti, vetranie a pod.

Na začiatku recepcie sa konzumujú len nápoje. Hostiteľ asi štvrtinu hodinu po stanovenom začiatku prednesie krátky príhovor s prípitkom. Po príhovore pozve hostí k stolu. Na recepcii sa jedlo a nápoje zvyčajne konzumujú postojácky, len výnimočne môžeme do miestnosti umiestniť vysoké recepcné stolíky. Súčasťou večernej recepcie býva často aj hudobné alebo tanečné predstavenie.

Pri vchode do miestnosti kde sa recepcia koná, umiestnime stôl so sektom, pri ňom by mali stáť čašníci s podnosmi a s naliatym sektom.

Studené jedlá kladieme na veľký stôl do stredu miestnosti s prístupom zo všetkých strán. Nápojové stoly umiestnime po okrajoch miestnosti. Na menšie stoly pripravíme teplé jedlá v ohrievacích nádobách s pokrievkami. Teplé jedlá podávajú hosťom kuchári oblečení v bielych kuchárskych odevoch s čiapkami. Nezabudnime na umiestnenie dostatočného počtu odkladacích stolíkov, aby hostia neboli nútení kľásť použité poháre a taniere na stoly s jedlom a nápojmi. Pri výbere jedál volíme také, ktoré môžeme postojácky, s tanierom v ruke bezpečne konzumovať.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMO

Ministerský „telemost“

Minister obrany František Kašícký sa 3. apríla t.r. telefonicky spojil s veliteľom jednotky UNIFIL v Libanone. Zaujímal sa, akým spôsobom môže vojakom v tejto novovzniknutej misii pomôcť a aká je momentálna situácia v jednotke. Veliteľ jednotky UNIFIL pplk. František Nikel potvrdil, že vojaci sú v poriadku a plnia stanovené úlohy. Zdôraznil aj skutočnosť, že ich jednotka je ostatnými krajinami akceptovaná a veľmi vysoko hodnotená. Lekári v misii UNIFIL majú dvadsaťštyrihodinovú službu. Aliancia požaduje, aby boli chirurgické tímy vyťažené 24 hodín denne, čo je psychicky a fyzicky veľmi náročné. Dva a pol mesiaca je maximálny čas, počas ktorého môžu špecialisti vykonávať prácu v plnom rozsahu bez škodlivých vplyvov únavy a stresu. Náklady na naše pôsobenie v Libanone sa odhadujú na osem miliónov eur, časť z nich prepláti OSN. V misii UNIFIL je 26 štátov a asi 15 tisíc vojakov.

-r-

Foto Peter MICHNICA

Z Krymu po Kežmarok

„Nikdy nezabudneme, ako sme ľahko slobodu stratili a ako ťažko a za cenu veľkého úsilia a veľkých obetí nášho a hlavne sovietskeho ľudu sme ju dobýjali späť“. Tieto slová armádneho generála Ľudvíka Svobodu výstižne popisujú hrôzy oslobodzovacích bojov v II. svetovej vojne, na ktorých sa zúčastňovali aj príslušníci II. paradesanťnej brigády, ktorej príslušníkom bol aj pplk. v. v. Jozef Halan. Je jeden z mála žijúcich účastníkov oslobodzovacích bojov tejto brigády. Jeho spomienky aj po 62 rokoch približujú hrôzy vojnového besnenia. Tu je jeho rozprávanie...

V roku 1942 som dostal povolávací rozkaz k 1. pešiemu pluku do Trnavy, mal som vtedy 21 rokov a bol som slobodný. Na vojnu ma vypravdzali rodičia, mladší brat a sestry. V zostave tohto pluku po krátkom výcviku na Oremovom Laze bol som premiestnený na Krym, kde som plnil úlohy strážnej služby.

PREBEHNUTIE

Obyvatelia polostrova boli k nám, Slovákovi privetiví. 30. októbra 1943 nás nasadili na front. Tak, ako všetci, aj ja som dostal úlohu vybudovať si bojové postavenie. Vybudoval som si malý okop. Front sa k nám blížil. Hukot zbraní ustupujúcich Nemcov bol stále viac a viac počuť. Bolo to v oblasti Meritopole na Kryme. Naši velitelia medzitým nadviazali kontakty so sovietskou stranou, a tak sme spontánne prebehli na druhú stranu. Sovietski vojaci a velitelia sa k nám zo začiatku chovali ako k zajatcom. Boli sme sústredení v zajateckom tábore Usman. Tam sme sa združili do Pluku slovenských dobrovoľníkov a prejavili sme ochotu bojovať po boku Sovietskej armády proti fašizmu. Aj keď som bol obyčajný vojak, prihlásil som sa k Prevolaniu k Slovenskému národu a Slovenskej armáde do boja proti fašizmu po boku ZSSR a za nové demokratické Československo. Bolo to 23. decembra 1943.

Začiatkom januára 1944 sme sa premiestnili do Jefermova. Boli to bývalé polozbúrané kasárne. Tam som sa zúčastnil paradesanťného výcviku. Začínal som skákaním do piesku, asi tak z 5 m stĺpov. Neskôr sme mali zoskoky padákom z balóna, ktorý bol vo výške 800 - 1000 m. Pohľad z tej výšky nebol najpríjemnejší. Prekonával som strach, zoskočil som hneď na prvýkrát. Niektorým spolubojovníkom

inštruktori aj proti ich vôli k zoskoku pomohli. Potom nasledovali aj zoskoky z lietadiel. Náš výcvik bol skončený záverečným cvičením, ktoré potvrdilo, že sme pripravení plniť úlohy v nepriateľskom tyle. Počítali sme, že budeme v krátkej dobe vysadení u nás doma. V tom čase nás bolo 2 700 vojakov a dôstojníkov, velil nám pplk. Prikrýl.

DUKLA

Naša brigáda sa potom presunula na Ukrajinu do mestečka Proskurova, kde sme stále intenzívne cvičili. Tam sme sa dozvedeli o vypuknutí Slovenského národného povstania. Možno mi nebudete veriť, ale táto informácia bola aj pre nás obyčajných vojakov veľmi povzbudzujúca. Očakávali sme, že budeme vysadení na Slovensku na podporu SNP. Boli sme presunutí do Przemyslu v Poľsku a odtiaľ do priestoru Domoradz, bolo to asi 10 km od Krosna, kde bolo aj letisko. Tešili sme sa, že konečne budeme bojovať u nás doma, na Slovensku. Naše očakávania sa nenaplnili, odobrali nám padáky a dostali sme rozkaz k nasadeniu do bojov, kde sme vystriedali na asi 20 km úseku 121 streleckú divíziu na čiare Haczov – Sanoczek. Náš krst bojom bol veľmi ťažký. Brigáda bola vyzbrojená a pripravená na plnenie úloh v tyle nepriateľa, tu sme museli viesť klasický boj. Bol som príslušníkom prvého práporu, ktorému velil pplk. Stanislav Chytil. V tom čase som bol zaradený do veliteľskej rot, ktorej velil por. Juraj Cholvát. Robil som spojkou medzi veliteľom práporu a veliteľmi rôt. Mojou úlohou bolo odovzdávať rozkazy a informácie pre jednotlivých veliteľov. Ešte aj dnes, keď si spomeniem na to, ako som sa musel vyhýbať nemeckým pozorovateľom, aby ma nezasiahli svojimi minami, mám z toho hrôzu. Boje tam boli veľmi ťažké, videl som mnoho mojich spolubojovníkov mŕtvych, ranených. Bola to hrôza, ktorá sa nedá ani len opísať. Mnoho mojich priateľov padlo snáď aj preto, že neboli sme dobre zásobovaní municiou. Nemci svoje pozície využívali, aby nám spôsobili čo najväčšie straty a to sa im darilo. Je to jeden z mojich najsmutnejších zážitkov v bojoch proti fašistom. Cez to všetko, že sme utrpeli veľké straty, podarilo sa našim vojakom obsadiť osadu Milcza, Beska a nakoniec sme splnili rozkaz maršala Koneva a obsadili Pulawu, čo sa stalo 19. septembra 1944. Z pôvodných 2700 vojakov a dôstojníkov po skončení bojov nás zostalo 2 144.

Pplk. v. v. Jozef Halan sa narodil 23. februára 1921 vo Varovom Šúre okr. Trnava. Po vojne zostal v armáde. 1. 8. 1945 bol povýšený do hodnosti rotný a následne absolvoval rôzne kurzy a vojenské školy. Službu v armáde skončil odchodom do dôchodku z Veliteľstva vojenského okruhu v Trenčíne v roku 1978 v hodnosti podplukovník.

POVSTANIE

Po ťažkých bojoch sme boli 22. septembra sústredení v Krosienku a konečne sme sa pripravovali na vysadenie na Slovensku. V tento deň som bol povýšený do hodnosti čatár. Naša brigáda bola presunutá od 26. 9. do 19. 10. 1944 na letisko Tri Duby. Prelet nad frontom na Slovensko bola jedna z najzložitejších a najdramatickejších udalostí, ktorú som zažil. Môžem ďakovať schopnosti nášho pilota, ktorý pri pristávaní na letisku Zolná unikol fašistickým strelám, a tak nás zachránil. Bolo to veľmi nebezpečné a priznám sa, že som mal strach. Až na tretí pokus sa nám podarilo pristáť na letisku Tri Duby. Od 8. októbra 1944 sme boli nasadzovaní do bojov na jednotlivých úsekoch povstaleckých frontov. Urputné boje sme viedli s nacistickými jednotkami v priestoroch Železná Breznica, Trnava Hora, dobyli sme Jalnú a Hronskú Dúbravu. Boli to veľmi ťažké boje, kde som prišiel o mnohých svojich priateľov a spolubojovníkov. Velenie brigády sa snažilo v Badíne zreorganizovať našu paradesanťnú brigádu, čo sa mu však nepodarilo, lebo začala generálna ofenzíva okupačných síl proti celému povstaleckému územiu. Museli sme znova nastúpiť do bojov na frontové úseky a viedli sme ústupové boje v priestoroch Krupina, Zvolen, najmä pri Detve, Dobrej Nive, pri Brezne, Podbrezovej a Čiernom Balogu. Bránili sme prístupové cesty k Banskej Bystrici. Presila Nemcov bola taká silná, že velenie brigády rozhodlo o našom prechode na partizánsky spôsob boja. Neboli sme naň dostatočne pripravení. Len vďaka miestnemu obyvateľstvu sme boli zásobovaní stravou, ale aj municiou liekmi a oblečením. Mnoho mojich priateľov padlo v bojoch v Dolnej Lehotě, v Hornej Lehotě a v Krpáčovej. Podľa rozkazu generála Ľudvíka Svobodu z 12. 2. 1945 sme dostali úlohu prejsť front a sústrediť sa na slobodnom území. Boli sme sústredení v Kežmarku. Tam sa skončila pre mňa vojna. Víťazstvo nad fašizmom a skončenie II. svetovej vojny sme oslávili pri plnení už mierovej úlohy - ochrany našej južnej hranice medzi Komárnom a Parkánom (Štúrovom).

pplk. v. v. Tomáš Švec

Generálmajor A. Petrák: 95 rokov

Generálmajora vo výslužbe Antona Petráka prijal 13. apríla 2007 pri príležitosti jeho 95. narodenín náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík.

Zablahoželal oslávencovi a vzdal úctu jeho zásluhám. „Pre príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky ste veľkým vzorom odhodlania a presvedčenia“, povedal náčelník Generálneho štábu. Zdôraznil, že práve morálny odkaz protifašistického odboja musí byť jedným z pilierov vlastenectva súčasných príslušníkov ozbrojených síl. No a keď sa v rámci neformálneho rozhovoru gen.

Bulík spýtal oslávenca na recept, ktorý mu napomáha naďalej sa udržiavať v dobrej psychickej aj fyzickej forme, odpoveď povedané bola stručná: „Pozitívne myslenie, žiadny alkohol, nijaké cigarety a dievčatá – tie poskromne...“ s úsmevom poznamenal 95-ročný vojnový veterán.

Prijatie u náčelníka generálneho štábu sa uskutočnilo aj za účasti členov vedenia Klubu generálov SR. Jeho predseda generálmajor vo výslužbe Ján Vido oslávencovi odovzdal certifikát čestného člena Klubu generálov.

-pv-
Foto Mária PAŽICKÝ

Generálmajor vo výslužbe Anton Petrák sa narodil 14. apríla 1912 vo Viedni. Ako dôstojník slúžil v bratislavskej posádke, no po rozbití predvojnového ČSR ušiel cez Budapešť, Belehrad a Bejrút do Francúzska, kde vstúpil do čs. zahraničného vojska. Neskôr sa vo Veľkej Británii podieľal na výcviku čs. parašutistov. Druhú svetovú vojnu skončil v hodnosti štábného kapitána pechoty ako veliteľ rot sprievodných zbraní Čs. samostatnej obrnenej brigády pri Dunkerque. V povojnovom Československu bol po roku 1948 perzekvovaný a v roku 1959 ho vo vykonštruovanom procese odsúdili na päť rokov väzenia za vlastizradu. V roku 1960 sa vďaka prezidentskej amnestii dostal na slobodu. V roku 1968 ho rehabilitovali, ale ocenenia za svoje zásluhy sa dočkal až po novembri 1989. V roku 1990 bol povýšený do hodnosti generálmajora vo výslužbe.

Medzi najvyššie ocenenia Antona Petráka patrí Rad britského impéria (1996), Medaila M. R. Štefánika I. st. (2002), Československý vojenský Rad bieleho leva za víťazstvo I. tr. (2003), Medaila prezidenta Slovenskej republiky za aktívnu účasť pri vylodení Spojencov v Normandii v roku 1944 (2004) a Rad rytiera Čestnej légie, ktorý mu pri príležitosti 60. výročia vylodenia udelil francúzsky prezident.

-day-

Môj prvý zoskok

Zoskok padákom nie je dnes už zriedkavým športom mladých. Mnohí sa hrdia ich počtom, ktorý niekedy presahuje troj, či až štvorciferné číslo.

Pred 2. svetovou vojnou bol však zoskok z lietadla pomocou padáka stále v plienkach. Medzi vojakmi sa vo väčšej miere najskôr udomácnil v nacistickom Nemecku. Briti však získali niekoľko poničených ukoristených padákov a tiež poznámky získané z výsluchov nemeckých parašutistov, ktorí po zoskoku dopadli do zajatia.

Spolu s britskými jednotkami učili sa skákať z lietadla pomocou padáka aj Česi a Slováci. Už začiatkom roku 1941 bol aj medzi nami, československými vojakmi v Británii, vyhlásený nábor s príslubom, že sa vytvorí výsadková jednotka. Takmer 500 nedočkavých záujemcov sa prihlásilo na krátky výcvik, ktorý prebiehal v jednotlivých turnusoch. Bežný výcvik bol však prerušený, pretože sa ukázalo, že potrvá dlhšiu dobu, kým dôjde k návratu spojencov na európsku pevninu. Najskôr bolo treba z obsadenej Európy vytvoriť priestor revoltujúcich národov a udržiavať na okupovaných územiach odpor sabotážnou podvratnou činnosťou.

Píše sa rok 1942, je začiatok júla. Zaradili nás do skupiny 20 osôb. Tvrdý mesačný výcvik som skončil s popisom: „Snaživý, poctivý vo výcviku, družný, fyzicky zdatný, hodí sa pre zvláštne účely. Do parakurzu vyhovuje.“

V kurze sa stretávame muži a ženy rôznych národností. Nacvičujeme parakotúle potrebné pre správny dopad. Vyskakujeme z kruhových otvorov v podlahe cvične postaveného lietadla, aj z bočných dverí. Až do vyčerpania tak dlho, aby celá činnosť bola reflexnou. Po výcviku si preberáme padáky. Beriem ho starostlivo do náručia obidvoma rukami. Snažím sa dostať do padákového postroja nacvičeným spôsobom.

Konečne sme všetci ustrojení. Mnohí z nás sedíme v lietadle po prvý raz. Pozerám sa pred seba a premýšľam. Nezabudnúť skočiť stredom otvoru vzpriamený s nohami pri sebe a hlavou hore. Prvú skokani miznú v otvorenej podlahe lietadla. Posúvam sa dopredu. Inštruktor kričí „go“ (vpred!) a ja vklznem do otvoru. Padák sa otvoril. Som vo vzduchu sám, absolútne ticho. Cítim radosť a radujem sa z letu vzduchom. Upravujem si dosed v padáku a chytám sa popruhov. Blíži sa zem. Nohy a kolená pri sebe. Sústreďujem sa na pristátie, bude rýchle ako zoskok zo steny vysokej 5 metrov, tak nám bolo povedané. Už počujem hluk ľudí. Padám na zem. Rýchly dopad, vztýk...

Je po všetkom. Jasot našej skupiny neberie konca. Pozerám hore. Nad nami sa vznášajú poslední zoskakujúci parašutisti. Chcem byť opäť medzi nimi. A vôbec - naozaj som to urobil aj ja? Odchádzame odovzdať padák a potom kráčame do kantíny na ten najchutnejší čaj. Bolo to tak? Dnes je tomu 64 rokov. Akoby to bolo včera.

P. S. Moje zoskoky sa britským cvičiteľom zapáčili natoľko, že si ma ako spolucvičiteľa ponechali pre školenie ďalších. Bola to skvelá spolupráca, ktorá trvala takmer rok.

Genmjr. v. v. Ing. A. PETRÁK, účastník odboja

Na prahu slobody

62. výročie oslobodenia si pripomenuli aj obyvatelia z obcí Oponice, Súľovce a Kovarce pri Topoľčanoch. 31. marca sa tu uskutočnila rekonštrukcia udalostí, ktoré sa odohrali na konci 2. svetovej vojny.

Dedinku Oponice v sobotu ráno najskôr zobudil hukot motorov vojenskej techniky našich profesionálov z Topoľčianskej brigády. Aligator, Tatravan a BVP 2 ešte ani nestihli poriadne zaparkovať a už boli obsadené nedočkavými deťmi. Armáda predviedla aj ukážky výcviku boja muža proti mužovi. Prítomné bolo aj nitrianske regrutačné stredisko.

Historická časť mala predlohu v udalostiach 2. svetovej vojny. Najskôr partizáni zastrelili štyroch nemeckých dôstojníkov. Vzápätí sa spustili perzekúcie obyvateľov vojskami SS a Wehrmachtu. Mnoho mužov z dediny sa dostalo pred hlavne popravnej čaty. Mali však šťastie. Jeden miestny obyvateľ presvedčil veliteľa SS, že títo muži nespolupracujú s vojakmi Sovietskej armády a nie sú ani partizánmi. Prepustili ich však až po vynútenej prisaha, na ktorej prisahali vernosť Slovenskému štátu a Nemecku.

Za túto peknú akciu v Oponiciach, ale aj za pietne spomienky a ukážky bojov v Súľovciach a Kovarciach, vďaka miestni obyvateľia nielen svojim obecným úradom či klubom vojenskej histórie a Občianskemu združeniu Apponiana, ktoré malo nad celým dňom réžiu, ale aj ozbrojeným silám Slovenskej republiky.

Text a foto **Vojtech HUČKO**

Zachránil stovky detí

Po porážke Francúzska sa v okolí Marseille nachádzali tisíce utečencov z celej Európy. Medzi nimi aj stovky slovenských, českých, poľských, belgických a židovských detí, ktorých rodičov internovali, alebo odviezli do koncentračných táborov. Rodák z Klenovca Karol Pajer odišiel v roku 1940 bojovať do čs. armády vo Francúzsku. V Agde sa stal príslušníkom česko-slovenskej divízie, ktorej velil generál Rudolf Vrást. Po kapitulácii francúzskych vojsk sa nedostal na loď, ktoré prevážali vojakov do Anglicka. Bývalý učiteľ pracoval v Ústredí československej sociálnej pomoci v Marseille.

Spoločne s profesorom Jozefom Fišerom a ďalšími v opustenom areáli Vence neďaleko Nice zriadili Kresťanský domov detí. Podarilo sa im takto zachrániť vyše 500 najmä slovenských a českých detí. Po okupácii južného Francúzska stihli ešte pred príchodom nemeckých vojakov do oblasti premiestniť všetky deti na farmy v hornatom strednom Francúzsku, kde pokračovali vo svojej činnosti. Karol Pajer sa zapojil do odbojovej činnosti. Cez deň učil deti a v noci bojoval.

Koncom mája 1944 sa na náhornej planine a pri Mont Mouchet zhromaždili tisíce príslušníkov hnutia odporu. Štyri dni pred vylodením spojencov v Normandii odrazili útok nemeckého práporu SS. Bolo to prvé veľké víťazstvo partizánov. Nemecké velenie však proti nim vyslalo skúsenú bojovú divíziu.

Rozhodujúce boje sa rozohreli z 10. na 11. júna 1944. Francúzske jednotky sa úporne bránili. Ústupovú cestu

z obklúčenia im zaistovala čata Karola Pajera. Svoju úlohu splnil, ale 11. júna zahynul...

Francúzsky prezident mu udelil in memoriam Vojnový kríž 1939-45 so striebornou hviezdou. Vlast ho ocenila Česko-slovenskou vojenskou medailou a Čs. vojnovým krížom 1939. V rodnej obci Klenovec mu odhalili pamätnú tabuľu, nazvali po ňom materskú školu. Výstava o ňom prešla od novembra 2006 cestu z Klenovca cez Múzeum SNP v Banskej Bystrici až do priestorov Kultúrneho a metodického centra Ozbrojených síl SR v Trenčíne. Na vernisáži 28. marca okrem vedenia KaMC

OS SR boli zástupcovia Klubu priateľov Francúzska a Slovenska zo Žiliny, oblastného výboru SZPB v Trenčíne s predsedom plk. v. v. Tomášom Švecom a Klubu vojenských veteránov Zväzu vojakov Slovenskej republiky. Nechýbal ani viceprezident Zväzu vojakov SR generálplukovník v. v. Jozef Tuchyňa, zástupca Klubu vojenských dôchodcov generálmajor v. v. Rudolf Tvaroška, bývalý veliteľ Vojenskej polície generálmajor v. v. Jiří Egg a ďalší hostia.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

NRF v uplynulom období bolo cvičenie Steadfast Jaguar 2006, kde jednotky zaradené do NRF úspešne ukončili prípravnú fázu pred samotným vyhlásením operačnej prípravnosti v októbri 2006.

V súčasnosti má NATO po prvýkrát vo svojej histórii jednotky o sile takmer 25 000 vojakov pod jedným veliteľom schopných plniť úlohy v širokom spektre od humanitárnej pomoci až po bojové operácie kdekôľvek to bude nutné. Generál Jones, bývalý veliteľ spojeneckých síl NATO v Európe (SACEUR): „Tieto jednotky budú spolu cvičiť, budú spolu certifikované a ak to bude potrebné, budú spolu nasadené.“

NATO – aktuálne v transformácii

Vráťme sa o desaťročie naspäť. Vedúci predstavitelia členských krajín NATO v roku 1997 odporúčali schváliť nový strategický koncept, ktorý odrážal realitu euro-atlantického bezpečnostného prostredia takmer na začiatku 21. storočia. NATO sa otvorilo nielen pre mierové operácie a operácie krízového manažmentu ostatným medzinárodným organizáciám, ale expanzovalo vo svojich aktivitách aj mimo geograficky vymedzenú oblasť.

V súčasnosti vedené operácie NATO pod mandátom OSN prebiehajú v Afganistane (International Security Assistance Force – ISAF), Iraku (NATO Training Mission-Iraq – NTM-I) a v Stredozemnom mori (OAE – Operation Action Endeavor). NATO zároveň plní asistenčné úlohy v prospech Africkej únie v sudánskom Darfúre, v Kosove je zodpovedné za budovanie a udržiavanie bezpečnosti. Na týchto operáciách sa zúčastňujú nielen príslušníci ozbrojených síl členských krajín NATO, ale v čoraz väčšej miere aj partnerské krajiny. Táto situácia vyžaduje od riadiacich štruktúr – a hlavne ich veliteľov – pochopenie kultúrnych odlišností a predstavuje pre nich určité výzvy z hľadiska efektívnej riadiacej práce a koordinácie činnosti podriadených stupňov.

Pre prípravu a výcvik jednotlivca, ale aj väčších zoskupení v rámci NATO, sú principiálne zodpovedné samotné členské krajiny. Tak, ako to bolo v období studenej vojny, nie je to inak ani teraz. Členské krajiny však požadujú, aby NATO slúžilo ako koordinačná platforma pre výcvik, ktorý sa stáva rozhodujúcim faktorom ovplyvňujúcim prípadné operačné nasadenie. V tomto procese sú zainteresované všetky zložky, vrátane samotného veliteľstva NATO. V rámci efektívnejšieho prístupu bolo vytvorené Spojenecké veliteľstvo pre transformáciu (Allied Command Transformation – ACT) v Norfolku, ktoré priamo zodpovedá za transformáciu síl NATO a zároveň za individuálny a kolektívny výcvik. Spojenecké veliteľstvo pre operácie (Allied Command Operations – ACO) riadi a je zodpovedné

za operácie Aliancie. Efektívna koordinácia a spolupráca medzi týmito strategickými článkami je základným predpokladom pre aplikáciu a rozvoj nových prístupov pre zabezpečenie spôsobilosti v celom spektre budúcich možných operácií. ACT realizuje prostredníctvom svojich podriadených súčastí výcvik na operačnej úrovni s dôrazom na prípravu štábov pre silu rýchlej reakcie NATO (NATO Response Force – NRF) a podriadených veliteľstiev. Vysoký dôraz sa kladie na dosiahnutie vysokého stupňa interoperability, flexibility a intenzívneho výcviku pre dosiahnutie plnej pripravenosti v rámci rotačných cyklov NRF. Spomeniem len, že NATO disponuje veľmi ambicióznym programom pre skvalitnenie výcviku na operačnej úrovni cestou počítačovej simulácie (CAX), ktorý bude uvedený do praxe začiatkom júna 2008.

Štruktúra velenia síl NATO je v podstate veľmi jednoduchá, pozostáva z prvkov na strategickú, operačnú a taktickú úroveň. Na strategickú úroveň je rozhodujúcim článkom ACO SHAPE, ktoré zodpovedá za cvičenia, stanovenie štandardov, certifikáciu podriadených síl a štábov a samozrejme za prebiehajúce operácie. V operačnej línii to sú spojené veliteľstvá síl (Joint Forces Command – JFC) v Brunssume (HOL), Neapole (ITA) a Lisabone (POR). Tieto veliteľstvá majú zodpovednosť za vytváranie a výcvik multinationálnych síl pozostávajúcich prevažne z členských krajín NATO. Ako tzv. motor transformácie (autorom výroku je admirál E. P. Giambastiani, prvý veliteľ ACT) NATO je uvádzaný koncept NRF, čo sú vysoko pripravené sily spôsobilé plniť požadované úlohy na zemi, na mori, vo vzduchu, vrátane síl špeciálneho určenia tam, kde to bude potrebné, a ktoré tvoria prvok taktickej úrovne. Prvá rotácia NRF bola uvedená do praxe v októbri roku 2003. Členské krajiny poskytujú pozemné, námorné, letecké sily a sily špeciálneho určenia pre obdobie 6 mesiacov. Úroveň pripravenosti síl je veľmi vysoká a je preverovaná náročným výcvikovým programom vrátane komplexného záverečného cvičenia. Významnou aktivitou potvrdzujúcou kredibilitu

Aj pred týmto konceptom sa však objavujú nové výzvy. Nie sú to ani vysoké štandardy pre výcvik, ani motivácia, ktorá tiež môže ovplyvniť konečnú mieru rizika operačných spôsobilostí, ale je to otázka zdrojov. Úsilie členských krajín pri generovaní síl pre budúce rotácie NRF je nesústreďené, čo znamená, že výsledkom nie sú vyvážené a ucelené rotácie. Jednou z príčin je aj nepružný a zastaraný systém financovania, ktorý vyžaduje od členských krajín plnú úhradu nákladov súvisiacich s prepravou a pobytom jednotiek v priestore operácie, čo niekedy predstavuje veľmi veľké vzdialenosti. V mnohých prípadoch to členské krajiny odrádza od aktívneho zapojenia sa a poskytovania príspevkov do jednotlivých rotácií a vytvára problémové trecie plochy v rámci Aliancie.

plk. gšt. Jaroslav BALÁŽ
zástupca Vojskeho predstaviteľa SR
pri Vojskom výbore NATO
Ilustračné foto Pavol VITKO

Profesionálna kariéra J. BALÁŽA

Kurz národnej bezpečnosti na Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši 2005-06
zástupca veliteľa Národnej akadémie obrany Liptovský Mikuláš 2004-05
náčelník Oddelenia riadenia leteckého výcviku-náčelník letectva Veliteľstva Vzdušných síl OS SR Zvolen 2003-04
inšpektor bezpečnosti letov VLA Košice 2002-2003
štúdium na Veliteľskej a štábnej škole letectva Maxwell AFB, Alabama, USA 2001-02
inšpektor letového výcviku VLA Košice 1996-2001
pilot-učiteľ lietania 2. letecký školský pluk (neskôr Výcvikové stredisko letectva) 1984-1996
Vysoká vojenská letecká škola SNP Košice 1980-1984
člen akrobatickej skupiny Biele albatrosy 1991-2001

Katarínu čaká Libanon

Svoj vstup do ozbrojených síl zvažovala Katarína už dlhšie. Veď okrem toho, že pracovala ako anesteziologička v bansko-bystrickej nemocnici, pôsobila aj v tamojšom pracovisku leteckej záchrannej služby. Preto práve ona učila aj prvé skupiny vojenských záchranárov. Od nich sa zasa dozvedela o možnosti pracovať v leteckej záchrannej a pátracej službe na leteckej základni Sliač. Nakoniec táto možnosť najmä z nedostatku ďalších, ktorí by spoločne vytvorili jednu osádku, padla. No doktorka Katarína Belicová sa napokon do ozbrojených síl dostala.

Ponúkli jej prácu na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny vojenskej poľnej nemocnice. Prešla výberom a ocitla sa v Liptovskom Mikuláši na základnom výcviku. Matka dvoch detí sa rozhodla za trochu, za celú rodinu. V rodine okrem maminho brata nebol nikto profesionálnym vojakom. Rodičia boli preto dosť zdržanliví v posudzovaní jej rozhodnutia. Deti boli týmto krokom mamy poriadne prevkapané.

RODIČOVSKÉ V MASKÁČOCH

„Dcéra zalomila rukami a rezolútne oznámila: Dúfam, že sa na rodičovskom v škole neukážeš v maskáčoch! Raz

ponuka z bývalého pracoviska. A postupne rastú platy aj v civilných nemocniciach. „Niektoré sľuby, ktoré mi dávali pred príchodom do ozbrojených síl sa ukázali ako nereálne. Dnes mám plat ako moji kolegovia, ktorí nemajú žiadnu klinickú prax. Nie je to veľmi motivujúce, ale nezvyknem sa sťažovať...“ hovorí 38-ročná poručíčka Belicová.

LIBANONSKÁ VÝZVA

V najbližšom období ju čaká nezvyčajná pracovná výzva. Úspešne prešla výberom a v polovici mája odchádza v rámci druhej rotácie slovenského chirurgického tímu do belgickej poľnej nemocnice v misii OSN UNFIL na územie južného Libanonu. Absolvovala aj niekoľkoňhových prípravu v Belgicku.

„Jej súčasťou bola aj strelecká príprava. Doma moje streľby nikdy nedopadli veľmi slávne. V Belgicku mi tamojšia pištoľ vyslovene sadla. V pohode som zvládla aj combat streľbu. Kolegovia sa smiali, že keby sme boli náhodou napadnutí, so mnou sa nebudú báť, lebo ich ubránim. Ale nadvrhávajúca misia je pre mňa predovšetkým obrovská odborná výzva. Bude to úplne iný druh medicíny, ku ktorému sa lekár v civilnom prostredí nedostane. Čakajú ma zrejme iné druhy poranení. Najmä strelných, či následky výbuchov mín a nástražných systémov. Bude to pre mňa aj skúška, ako som schopná znášať dlhodobu fyzickú a psychickú záťaž. Budeme pôsobiť 24 hodín denne, sedem dní v týždni v uzavretom, pre nás neznámom prostredí. Verím, že mi pri komunikácii s belgickými kolegami pomôžu aj moje dobré znalosti angličtiny i nemčiny,“ nahlas uvažuje pred odchodom do Libanonu doktorka Katarína Belicová.

PREZIDENTKA

Medzi jej záľuby patria rôzne športové disciplíny. Najmä vytrvalostné. Horská cyklistika, horolezectvo, skialpinizmus a v lete vysokohorská turistika. No hádam najviac jej v poslednom období učaroval skialpinizmus.

„Jeho podstatou je pohyb v horách, aj po tých najťažších terénoch. Teda niečo, čo je veľmi blízke aj ozbrojeným silám, najmä príslušníkom špeciálnych útvarov. Aj preto som sa za pomoci pracovníkov Ústavu telesnej prípravy a športu Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši rozhodla minulý rok zorganizovať prvé, premiérové Majstrovstvá ozbrojených síl SR v skialpinizme. Odozva bola veľmi dobrá. Som rada, že nad tohtoročným druhým ročníkom prevzal záštitu minister obrany František Kašícký. A osobne preteký odštartoval a následne si prešiel aj celú trať,“ hovorí riaditeľka pretekov zároveň aj prezidentka Slovenskej skialpinistickej asociácie.

Je rada, že na druhý ročník pretekov prišli aj zástupcovia Armády Českej republiky. Jej snom je, aby sa v budúcnosti na nich stretli príslušníci ďalších armád, najmä z radov špeciálnych a prieskumných útvarov a jednotiek.

Josef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Hasiči z americkej Indiany

V dňoch 16. až 19. apríla v rámci programu Joint Kontakt Traning prišli na pracovnú návštevu hasiči Národnej gardy štátu Indiana 181st. ANG FD MSgt. Kim Maxwella a TSgt. Stevena A. Redmen. Jej cieľom bolo oboznámiť príslušníkov vojenských hasičských jednotiek Vzdušných síl OS SR s modernými metódami požiarnej ochrany letiska s dôrazom na osobitné potreby lietadiel typu F-16, C-130 a ostatné požiadavky US/NATO a zároveň podporiť implementáciu reformy v súlade so silami 2010.

V programe prezentácie hasičov Národnej gardy štátu Indiana bolo zabezpečenie protipožiarnej bezpečnosti lietadiel a budov na letiskách, činnosť s nebezpečnými materiálmi, osobitné aspekty činnosti

s lietadlami US/NATO F-16, C-130 a použitie špeciálnych odborných služieb pri boji s požiarom. V rámci námetových cvičení na leteckých základniach Sliač a Prešov a samostatnom dopravnom krídle v Kuchyni predviedli ukážky vyslobodzovania a záchrany pilota z L - 39, záchranu pilota a posádky z An-24, likvidáciu požiaru a používanie vyslobodzovacích prostriedkov vojenskej hasičskej jednotky vzdušných síl. „Vážim si vysokú profesionálnu úroveň slovenských hasičských jednotiek vzdušných síl, a s dôverou by som sa odvážil ísť s nimi do ostrého zásahu na likvidáciu požiaru,“ vyslovil po absolvovaní praktických ukážok námetových cvičení na slovenských leteckých základniach MSgt. Kim Maxwell.

kpt. Mária NOVOTNÁ

Ocenenie pre majstra Európy

Minister obrany František Kašícký vyznamenal 25. apríla 2007 vojenského športovca. Medailu ministra obrany I. stupňa odovzdal nadrotmajstrovi Martinovi Tešovičovi, príslušníkovi Vojenského športového centra Dukla Trenčín, za získanie troch zlatých medailí na aprílových Majstrovstvách Európy vo vzpieraní vo francúzskom Štrasburgu. Tridsaťdvaročný vzpierač získal najcennejšie kovy v kategórii do 105 kg, keď triumfoval v dvojboji, trhu i nadhode. „Som rád, že takýto vrcholový športovec nosí uniformu. Je výbornou prezentáciou nielen slovenského športu, ale aj Ozbrojených síl Slovenskej republiky,“ povedal na stretnutí minister Kašícký. „Zlatému“ Tešovičovi zaželal veľa športových, ale aj osobných úspechov.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Pomoc iným

„ Každý človek, ktorého denne stretneš ti môže niečo dať.“ Túto vetu som počul vždy, keď som v detstve išiel k sviatosti zmierenia. Opakoval mi ju staručký kňaz. Volal sa otec Juraj. Nikdy som sa s ním nerozprával mimo spovede a predsa si ho dodnes veľmi dobre pamätám... „A každému môžeš dať veľmi veľa ty sám.“ To bola veta, ktorá so železnou pravidelnosťou dopĺňala tú prvú. Spomením si na ne stále, keď sa ocitnem v pozícii toho, ktorý ma kohosi obdarovať, keď ma ktosi poprosí o pomoc. A vôbec sa tým nemusí myslieť pomoc materiálna. Dať človeku dar, ktorý nielen poteší, ale aj pomôže, je stále malým zázrakom. Človek dnešnej doby už akosi prestáva veriť na zázraky. Prestáva veriť na dobro a lásku, keď okolo nás je toho zlého tak veľa.

Ježiš Kristus počas svojho života bol rozsievateľom zázrakov a svojim sebaobetovaním zmenil tvár celého sveta. Tak často počúvam ...“ale ja predsa nie som Boží Syn, mňa nikto na svete nepozná.“ Tak ako mnohí iní chlapci a mladíci, žil a pracoval vo svojom mestečku Nazarete skoro do svojho tridsiateho roku takmer nepoznaný. Ešte nebol známou osobnosťou. Dnes je Ježiš Kristus najznámejšou osobnosťou na celej zemeguli. Ako sa to začalo? Mladý tesár z Nazareta, Máriin syn, Ježiš, po štyridsaťdňovom pôste na púšti začal jedného dňa chodiť po dedinách a mestách a kázať ľuďom. A Ježiš chodil. Rozniesol sa chýr, že koná mimoriadne veci a zázraky. Všeobecne je známe, že jeho prvý zázrak bol premenenie vody na víno v Káne Galilejskej.

A ktorá je jeho prvá reč? Na túto otázku vie málokto odpovedať. Synagóga v Nazarete, Ježiš vystupuje po schodoch, podávajú mu knihu proroka Izaiáša, roztvoril ju a čítal: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utlačaných prepustiť na slobodu a ohlásiť pánov milostivý rok.“ Ježiš teda najprv oznámil ľuďom, že ich prichádza oslobodiť od chudoby, od otroctva, slepoty a tmy, od útlaku. Čo je dôležitejšie? Ježišov prvý zázrak, alebo jeho prvá reč?

Prvý zázrak bol potrebný ľuďom, ktorí náhodne ostali bez vína uprostred svadby. Keby to boli bohatší ľudia, alebo keby sa bolo v tom roku urodilo viac hrozna, nebol by Ježišov zázrak potrebný. Prvá Ježišova reč je oveľa dôležitejšia. Radosť a sloboda je pre ľudí omnoho potrebnnejšia ako víno. Na svete je omnoho viac smutných a utlačaných ako smädnych po víne. Určite sa každý deň stretneš s množstvom ľudí, ktorí budú potrebovať tvoju pomoc, no nielen tú materiálnu. Neváhaj a konaj, pomáhaj, rozdeľuj. Tak veľa, veľmi veľa potom dostaneš.

Starší kaplán npor. Mgr. Ján ČUPALKA
mechanizovaný prápor Michalovce

5 x odpovedz

- 1) **Náboženstvo zvané Hinduizmus vzniklo:**
 - a) v Indii okolo roku 1500 pred n. l.
 - b) v Číne roku 150 pred n. l.
 - c) vo východnej Ázii okolo roku 150 nášho letopočtu
- 2) **Novozélandčan, fyzik Ernest Rutherford (1871 - 1937) objavil v roku 1911:**
 - a) vzťah medzi zvukovými vlnami a kmitmi
 - b) atómové jadro
 - c) elektromotor
- 3) **Rýchlosť šírenia zvuku vo vzduchu pri teplote nula stupňov Celzia je:**
 - a) 334 m/s
 - b) 562 m/s
 - c) 1532 m/s
- 4) **V preklade znamená anglické spojenie „military deception“:**
 - a) zóna vojenskej separácie
 - b) vojenský bojový postup
 - c) vojenská klamlivá činnosť
- 5) **Šesťčlenný chirurgický tím zložený z vojenských lekárov a zdravotníkov pôsobí v misii OSN UNIFIL od:**
 - a) októbra 2006
 - b) konca januára 2007
 - c) začiatku marca 2007

Správne odpovede: 1a, 2b, 3a, 4c, 5c.

ZASMEJME SA ...

- Prepáčte, slečna, - stretne na schodoch mladík dievčinu z horného poschodia,
- musím vám povedať, že kvôli vám som stratil svoj pokoj, že dlho do noci nezažmúrim oka...
- Slečna sklopí zrak a cudne povie: - Ale to sa budete musieť pozhovárať s oteckom...
- Čože?! To on púšťa ten magnetofón?

...
Vrávi pán Novák manželke: - Počuj, Vierka, nie je ti to čudné, že ten mladý párik, čo býva nad nami, je už spolu dva roky, no ešte nemá potomstvo?
- Ja sa tomu nečudujem, - vraví na to pani Nováková, - veď ona vôbec nechodí medzi ľuďmi.

...
- Je pravda, že ste sa s manželkou spoznali v Paríži?
- Nie je to celkom tak. V Paríži sme sa stretli,

v Londýne zasnúbili a v Prahe zobrali. Ale spoznal som ju až doma.

...
Žena ušla od manžela k matke. Plná pochybností jej vraví: - Keď som zabuchla dvere, počula som čosi ako výstrel. Čo si myslíš, mama, zastrelil sa, alebo si na oslavu otvoril fľašu šampanského?

...
Pani Zlatica sa modlí: - Pane Bože, daj mi trpezlivosť, aby som znášala môjho muža, daj mi lásku, aby som mu odpúšťala jeho prehrešky, daj mi múdrosť, aby som sa nad všetky jeho chyby dokázala povzniesť. Ale keby si mi dal silu, bolo by to jednoduchšie: tresla by som ho valčekom po hlave!

Vojaci súčasťou legendy

V situácii, kedy vojenských športovcov vidieť v uniformách naozaj raz za „uhorský rok“, a o tom, že niektorí špičkoví reprezentanti sú členmi našej Dukly tiež verejnosť nepočuje až tak často, bolo mimoriadne milé, keď sa traja príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR postavili na štart 60. ročníka národného behu Devín – Bratislava v uniformách.

V peletóne 1491 bežcov sa vojaci na 11800 -metrovej trati nestratili. Naopak, posilňoval ich záujem a úprimný aplauz divákov. A hoci uniforma nie je najideálnejší vytrvalostný dres - a v Bratislave bol najteplejší 15. apríl za posledné polstoročie, trojica borcov dobehla. Veliteľ čaty nadporučík Martin Mäsiar, slobodník Peter Kolínek spolu s vojakom Martinom Snopom prebehli cieľom plece pri pleci v čase 1:13:29. Možno dodať, že ich najlepší kolega z útvaru čatár Emil Duraj zabehol trať v maratónkach za výborných 44:57. Najstaršie bežecké podujatie na Slovensku má už šiesty raz za sebou aj veliteľ Čestnej stráže prezidenta SR plukovník Rudolf Kebisek (59:55). Spýtali sme

sa ho, kde vlastne vznikla myšlienka, aby jeho vojaci vybehli na trať v uniformách. „Občas spolupracujeme s bratislavským STARZ-om (Správa telovýchovných a rekreačných zariadení), organizátorom pretekov. Práve oni za nami prišli s nápadom, či by sa medzi nami nenašli vojaci, ktorí by tento legendárny beh bežali v uniformách. Nejde pritom o dajakú recesiu, ale o obnovenie historickej tradície. V bulletine vydanom k tomuto ročníku je fotografia vojaka bežiaceho v uniforme aj s malou poľnou a puškou z roku 1934. No a v roku 1935 bežalo preteky vtedy rekordných 136 pretekárov, z ktorých bolo 126 vojakov.“

Organizátori pretekov Devín – Bratislava by boli radi, keby historická tradícia behu vojakov v uniformách, ako výraz spätosti hlavného mesta so svojou vojenskou posádkou, pokračovala aj v budúcnosti. Príslušníci Čestnej stráže nie sú proti. Uvidíme. Nateraz hore uvedenej trojici borcov patrí uznanie za skvelú reprezentáciu.

Text a foto Pavol VITKO

Domáce násilie má rôzne formy

Právo ženy slobodne rozhodovať o svojom pohlavnom živote je chránené zákonom. Toto pravidlo platí aj pre ženy v manželstve a je neprípustné, aby si partner akýmkoľvek spôsobom vyžadoval sexuálny vzťah, pokiaľ druhý partner s týmto nesúhlasí. Takéto konanie môže totiž vyústiť až do trestnej činnosti, pričom nie sú ojedinelé prípady, keď manžel bol odsúdený aj pre trestný čin znásilnenia vlastnej manželky.

Leptšie v tomto smere dopadol nrtm. Radomír Č., príslušník VÚ 1203 Vikanová. Tento dňa 20.7.2005 v čase okolo 00,30 h v nájomnom byte pod vplyvom alkoholu vyžadoval od svojej manželky pohlavný styk. Po jej odmietnutí začal na ňu kričať a vulgárne nadávať, trhal z nej pyžamo, násilne jej rozťahal nohy, jednou rukou ju škrtil, vykrúčal jej ruku. Keď sa mu podarilo obrátiť ju na brucho, najmenej dvadsaťkrát ju udrhel po zadku. Takéto útoky voči manželke zopakoval predtým už viackrát, vyhrážal sa jej aj usmrtením. Po jeho útoku bola aj lekársky ošetrená - bez následkov práceneschopnosti.

Vzhľadom k tomu, že páchatel sa nepokúsil o pohlavný styk ani žiadne iné pohlavné praktiky, čím by spáchal v tomto smere najprísnejší trestný čin, a to znásilnenie, prípadne pokus znásilnenia, na ktorý zákon hrozí trestnou sadzbou od 3 do 10 rokov, Vojenský obvodový súd Banská Bystrica kvalifikoval takéto jeho konanie „iba“ ako trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., účinného do 31.12.2005, pretože sa blízkej osobe vyhrážal usmrtením takým spôsobom, že to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu. Uložil páchatelovi peňažný trest vo výške 6.000 Sk, pre prípad úmyselného zmarenia tohto trestu mu uložil náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Symbols víťazstva

Vojvodcovia veľmi dobre vedia, aká dôležitá je reč symbolov. Azda najznámejším víťazným symbolom na Slovensku sú fotografie z ovenčenej víťaznej slávobrány („víťazného oblúka“), ktorá po porážke fašistov na Dukle víťala vojakov 1. Československého armádneho zboru pri príchode na územie nášho štátu.

O americkom vztyčovaní zástavy na ostrove Iwo Jima sme už písali. A čo červená zástava nad Reichstagom? Sovietsky vodca Josef Visarionovič Stalin si nevyhnutnosť víťazného symbolu uvedomoval dlho dopredu. O tom, ako bude vyzeráť, rozhodol už pol roka pred koncom vojny – 6. novembra 1944. Velenie armády dalo následne pripraviť deväť zástav Sovietskeho zväzu. S tým, že ktorá jednotka sa k Reichstagu prebojuje ako prvá, jej povinnosťou bude vztyčiť symbol víťazstva Červenej armády nad symbolom moci nacizmu. Úspešní boli seržant Michail Jegorov a mladší seržant Meliton Kantarija so zástavou číslo 5. Trojicu dobrovoľníkov viedol starší seržant Ivanov, ale ten pri prebýjaní sa na vyššie poschodia padol. Jednotku kryli vojaci 75-teho pluku 150-tej divízie a boli úspešní. Zástava číslo 5 bola najskôr upevnená 2. mája odpoľudnia na bronzovom koni pod vrcholom. Na rozbitú kupolu z ocele a skla sa im prebiť nepodarilo. Absolútny úspech prišiel až keď sa začalo stmievať. Sovietsku zástavu zobrali z koňa a upevnili na vrchole budovy. Dodnes je jedným z najváženejších symbolov Ruska. Pritom treba dodať, že prvá sovietska zástava zaviala v Reichstagu už 30. apríla o 13.45. No „iba“ z prvého poschodia juhozápadnej časti, a tak sa jej takej slávy nedostalo.

Vlajúca zástava nad Reichstagom, ktorú poznáme z fotografií, a ktorú bez zjavného napätia symbolicky upevňujú čerstvo oholení sovietski vojaci už samozrejme nie je z dní, keď išlo o život. Ako to už niekedy býva, s úspechom vztyčenia zástavy číslo 5 sa najskôr prezentovali predovšetkým velitelia. O Jegorovovi a Kantarijovi nebolo spočiatku absolútne počuť. Slávni sa stali až neskôr. Pritom aj Jegorov vztyčovanie symbolu víťazstva takmer neprežil. Na rozbitej konštrukcii sa pošmykol a už-už ho čakal pád do rozbitej sály pod kupolou. Jeho vojenská blúza, ktorá sa zachytila o daký výčnelok, ho však zachránila.

[PRÍBEH]

Pavol VITKO

Chavisova veža

Konflikt v Iraku prinútil americkú armádu zavádzať dodatočné pancierovanie na svojich vozidlách, najmä na mimoriadne rozšírených terénnych humvee. Tie dostali pancierovanie dverí a pancierové sklá, strelec v otvorenej veži na streche však ostával zraniteľný. V núdzovo chránenej hornej veži sa minulý rok 14. októbra stal obeťou irackého ostreľovača aj príslušník amerického letectva LeeBernard Emmanuel Chavis, ktorý patril k pozemnej zabezpečovacej jednotke.

Chavisovi spolubojovníci začali po jeho smrti pracovať na lepšej ochrane strelca. Výsledkom ich úsilia je veža nazvaná práve po Chavisovi. Za menej ako 80 dní ju vo voľnom čase zostavili z pancierovania a nepriestrelného skla z vyradených

humvee. Vojaci radili s dizajnom podľa svojich bojových skúseností, technici ju dali dokopy. Veža sa ľahko pohybuje, chráni zo všetkých strán, ponúka dobrý výhľad a navyše je dostatočne otvorená, aby strelec počul, čo sa deje okolo vozidla a mohol tak reagovať na podozrivé zvuky. O prototyp veže sa začali zaujímať vývojové laboratória amerického letectva. Namiesto vyhodnocovania v USA ju otestovali priamo v Iraku – s dobrými výsledkami. Po testoch začali vyrábať 60 mierne upravených sériových kusov. Prvé z nich by už mali byť odoslané jednotkám.

Miroslav BARIČ
Foto: USAF

Autor výroku: OSCAR WILDE	kaprovitá riečna ryba	rachot, hrmot	odborový zväz (skr.)	Noemov syn (bybl.)	vrch na Slovensku (1042 m. Považie)	Pomôcky: poco, ora, aszal, sém, ný, Uaka	ECV okr. Komárno	ruské žen. meno (aj zn. deky)	ohlásiť sa	hľa, aha (nár.)	skr. býv. okresnej vojenskej správy	vála, pre-vaľuje	zn. francúzskej horčice	leňošia (bás.)
ktosi (bás.)						vytváral klonovaním								
prvok, kt. zlúčeniny sú prudko jedovaté						2 polarizačný mikroskop								
druhá sol. slabika			nápoj (bas.) patriaci súperovi				ECV okr. Rožňava čínske žen. meno			elefant difúzia ropt.				
Asociácia správco-ských spoločností				pastier volov súper							Briti rieka v Rusku			
3												ad acta (skr.) zlý človek		
Autor: Vojtech Kúkoľ	produkt včiel	malý, po španielsky banský chodník					sušiť, po maďarsky znie hrom						varené jedlo (hovor.)	ručne tkaný nástenný koberec
príves, záves					Slovenský hodváb (skr.) dvojhláska			patriaca apkovi mesto v Nemecku						
veslo, po anglicky				rybie vajíčko osobné zámeno				obyvateľ Tatarska 51 rím. číslicami						
1											hranica (lek.)			
opojný polynézsky nápoj					neodbytné domfzal rečami (exp.)						šarha (zastar.)			